

BIBLIA SACRA

ex

SEBASTIĀNĪ CASTELLIŌNIS

interpretātiōne ejusque postrēmā recognitiōne

Cracoviae

Apud A. G. Th. Vidovicum

MMXXIV

EVANGELIUM AUCTORE MARCO

IN TOTUM MARCUM ARGUMENTUM

COSMAE INDICOPOLITAE

Hic secundus evangelista Mārcus, Petrō eī Rōmae mandante, cōscripsit ēvangelium, incipiēns suam ēvangelicam nārrātiōnem ā Baptismate: quī est typus resurrēctiōnis ex mortuīs, per quam ad immortālem et immūtābilem vītā regenerāmur. Post quod prīncipium etiam ipse nārrat tum tentātiōnēs ac victōriam, tum et Jūdaeōrum īnsidiās, invāsiōnemque aut captivitātē, mortemque, tum dēnique etiam resurrēctiōnem: atque ita suam historiam absolvit. Meminit ipse quoque dē Jōhanne Baptistā praedicante appropinquāre rēgnū caelōrum. Quae omnia concorditer cum beātō Matthaeō prōnūntiat: ūnus enim scopus est tōtius Sacrae Scriptūrae, nempe Christus. Hic igitur quoque Novī Testamētī praecō existēns, eadem cum praecedente nōbīs dēscripsit, ab historiā Baptismī ōrdiēns: quod Baptisma est typus resurrēctiōnis ex mortuīs, dīcō autem novae et caelestis conversātiōnis. Praetereā exposuit, quōmodo sit baptizātus, in terrā versātus, interfectus, resuscitātus, et dēnique in caelum regressus; ubi fēcundae futūraeque vītae locus et politīa est. Glōria autem sit Deō, quī ista omnia nōbīs inde ab initio praeparāvit, praecannūntiāvit, et dēnique implēvit. Āmēn.

CAPUT 1

Dē Jōhanne vaticinium: ejusdem locus, āctiō, concio, vestis, cibus. Christī baptismus et Jōhannis. Baptizātus Jēsus. Vōx cum columbā. Christī tentatiō; ad hunc angelī; ejus doctrīna. Simōnis, Andreae, Jācobi, Jōhannis vocatiō. Spīritus impūrus. Petrī socrus. Ad sacerdotem leprōsus.

¹ Initium ēvangelīi Jēsū Christī, Deī Filīi, ² utī scriptum est in vātibus:

« Ego tibi meum praemittam nūntium,

quī tibi viam praeparet;

³ vōx clāmantis in solitūdine:

« parāte viam Domini, dirigite sēmitās ejus » ».

⁴ Baptizābat Jōhannēs in solitūdine et ēmendātiōnis vītae baptisma pūblicābat ad peccātorum veniam. ⁵ Ad eumque proficiscēbātur tōta Jūdaea regiō ac Hierosolymītānī, et ab eō baptizābantur omnēs in Jordāne

fluviō cōnfitentēs peccāta sua. ⁶ Erat autem Jōhannēs indūtus camēlinīs pilīs, lateribus pelliciō cingulō cinctīs, vēscēbaturque locustīs et melle silvestri.

⁷ Atque hujusmodi verbīs pūblicē docēbat: « Venit quīdam post mē, adeō mē praestantior, ut ego nōn sim dignus quī ejus calceōrum corrigiam prōnus solvam. ⁸ Ego quidem vōs aquā baptizāvī; at is vōs Sānctō Spīritū baptizābit ».

⁹ Accidit autem utī per eōs diēs venīret Jēsus ā Nāzaretā Galilaeae isque ā Jōhanne baptizātus est in Jordāne. ¹⁰ Quī Jōhannēs simul ac ex aquā ēgressus est, vīdit caelum findī et Spīritum quasi columbam dēscendere in eum; ¹¹ exstititque vōx ex caelō: « Tū es meus cārissimus Fīlius; quī mihi acceptus es ».

¹² Statimque Spīritus eum ēgit in sōlitūdinem. ¹³ Ibique fuit in sōlitūdine diēs quadrāgintā tentātusque est ā Sātānā; eratque cum ferīs, et eī ministrābant angeli.

¹⁴ Postquam autem captus est Jōhannēs, vēnit Jēsus in Galilaeam divīnūque rēgnī ēvangelium pūblicāvit, ¹⁵ dīcēns complētum esse tempus, et instāre Deī rēgnū; corrigerent sē et ēvangeliō crēderent.

¹⁶ Ambulāns autem apud Galilaeae lacum vīdit Simōnem et Andream ejus frātre[m] jacentīs in lacum rētia; erant enim piscātōrēs. ¹⁷ Et Jēsus dīxit iīs: « Venīte post mē, et efficiam, utī sītis hominū piscātōrēs ». ¹⁸ Atque illī cōnfestim, relictīs suīs rētibus, eum secūtī sunt. ¹⁹ Inde paululum prōgressus vīdit Jācōbum Zebedaeī filium et Jōhannem ejus frātre[m], quī et ipsī in nāve reficiēbant fundās, ²⁰ eōsque prōtinus vocāvit. Atque illī, patre suō Zebedaeō in nāve cum mercēnāriīs relictō, eum subsecūtī sunt.

²¹ Profectī sunt autem Capharnāum. Atque ille continuō ingressus Sabbatīs in collēgium docet, ²² illīs ad ejus doctrīnam attonitīs: quippe quī eōs doceret utī potestāte praeditus, nōn utī scrībae. ²³ Erat autem in eōrum collēgiō homō impūrum habēns spīritum, quī sīc exclāmāvit: ²⁴ « Heu, quid tibi nōbīscum rei est, Jēsū Nāzarēne? Venistī perditum nōs? Sciō tē quis sīs: Sānctus Deī ». ²⁵ At Jēsus eum increpuit, dīcēns: « Obmūtēsce et ex istō migrā! ». ²⁶ Tum illum spīritus impūrus lacerāvit et ingentī cum clāmōre exiit ex eō. ²⁷ Id quod admīrātī sunt omnēs, ita

ut inter sēsē disceptārent, quidnam id esset; quaenam ea foret nova doctrīna; quod per potestātem etiam impūrīs spīritibus imperāret, īque eī pārērent. ²⁸ Itaque dīmānāvit celeriter ejus fāma in omniā Galilaeā finitimā.

²⁹ Simul ac autem ex collēgiō ēgressī sunt, vērunt in aedīs Simōnis et Andreae cum Jācōbō et Jōhanne. ³⁰ Socrus autem Simōnis jacēbat febricitāns; id quod illī eī statim dīxerunt. ³¹ Atque ipse eam aggressus, ejus manū prehēnsā allevāvit; eaque prōtinus liberāta febre, coepit iīs ministrāre.

³² Sub vesperum autem, occidente sōle, afferēbantur ad eum omnēs male affectī ac furiōsī; ³³ tōtaque cīvitas convēnerat ad forīs. ³⁴ Atque ille multōs, quī variīs morbīs vexābantur, sānāvit, et multa daemōnia ējecit neque sinēbat dīcere daemōnia, sē scīre eum esse Chrīstum.

³⁵ Māne autem, multā adhūc nocte, surrexit exiitque Jēsus, et abiit in dēsertum locum atque illīc orābat. ³⁶ Quem cōsecūtī Simōn et ejus comitēs, ³⁷ eumque nactī, dīcunt eī eum ab omnibus conquīrī. ³⁸ Quibus ille: « Eāmus — inquit — in finitima oppidula, ut illīc quoque praedicem: hāc enim dē causā profectus sum ». ³⁹ Itaque pūblicē docēbat in eōrum collēgiīs per tōtam Galilaeam et daemōnia ējiciēbat.

⁴⁰ Aggressus autem eum leprōsus congenūclāns, hujusmodī verbīs rogāvit: « Sī vīs, potes mē pūrgāre ». ⁴¹ Et Jēsus miseritus, illum porrēctā manū tetigit: « Volō — inquit eī — pūrgātor! »; ⁴² et simul eō locūtō, discesserunt ab illō leprae, isque pūrgātus est. ⁴³ Eī autem interminātus, eum prōtinus ējecit, ⁴⁴ et, « Vidē — inquit — nē cui quid dīcās; sed ī ostēsum tē sacerdotī et offer ob tuī pūrgātiōnem, quae praecēpit Mōysēs, ut iīs essent testimōniō ». ⁴⁵ At ille ēgressus coepit multa praedicāre et rem ita dīvulgāre, utī Jēsus nōn jam posset palam in urbīs ingredi, sed forīs dēsertīs in locīs esset; quum quidem ad eum venīrētur undique.

CAPUT 2

Paralyticus. In peccāta Jēsus. Lēvī. Cum Chrīstō peccātōrēs. Cui Chrīstus. Prō discipulis dē jejūniō ac spīcīs.

¹ Quum autem rūsus post aliquot diēs ingressus esset Capharnāum, ² ubi audītum est, eum esse domī, prōtinus tam multī convēnerunt, ut

eōs nē vestibulum quidem caperet. ³ Ad quōs quum verba faceret, veniunt ad eum quīdam membrīs captum ferentēs, quī ā quattuor portabātur. ⁴ Quī quum ad eum accēdere propter hominum turbam nōn possent, dētēxerunt tēctum ubi erat ille; factōque forāmine, dēmīsere grabātum in quō jacēbat sīderātus. ⁵ Eōrum vīsā fidūciā, Jēsus dīcit sīderātō: « Gnāte, ignōscuntur tibi peccāta tua ».

⁶ Erant autem scrībārum quīdam illīc sedentēs, quī cum suīs animīs sīc cōgitābant: ⁷ « Quī fit, ut hic ita loquātur impiē? Quis potest ignōscere peccāta nisi ūnus Deus? ». ⁸ Tum Jēsus, quum prōtinus animō suō eōs sīc sēcum cōgitāre cognōvisset, dīxit iīs: « Quid ista cōgitātis cum vestrīs animīs? ⁹ Utrum facilius est dīcere sīderātō: < Ignōscuntur tibi peccāta >, an dīcere: < Surge et tolle grabātum tuum et ambulā >? ¹⁰ Atque utī sciātis potestātem habēre Fīlium hominis ignōscendī in terrīs peccāta, ¹¹ tibi dīcō: — inquit sīderātō — surge et, sublātō grabātō tuō, abī domum tuam ». ¹² Atque ille prōtinus surrēxit, sublātōque grabātō, exiit cōram omnibus, adeō ut omnēs attonitī Deum collaudārent, sēsē nihil umquam tāle vīdisse cōnfitentēs.

¹³ Profectus est autem rūsus ad lacum; et ad eum omnēs vulgō veniēbant isque eōs docēbat. ¹⁴ Praeteriēns autem Jēsus cōspicātus Lēvīn Halphaeī filium ad pūblicānōrum mēnsam sedentem, dīcit eī: « Seque-re mē ». Atque ille surrēxit, eumque secūtus est. ¹⁵ Accidit autem utī, Jēsū in illīus aedibus convīvante, quum multī pūblicānī et improbī cum eō ejusque discipulīs accumberent, — erant enim multī quī eum secūtī fuerant — ¹⁶ Scrībae et Pharīsaēi, eō vīsō cum pūblicānīs et improbīs cibum capiente, quaerent ex ejus discipulīs, quī fieret, utī cum pūblicānīs et improbīs cibum pōtiōnemque sūmeret. ¹⁷ Quō audītō, Jēsus dīxit iīs: « Nōn egent valentēs medicō, sed male affectī; nōn venī vocātum īnsontīs sed sontīs ad frūgem ».

¹⁸ Quum solērent autem Jōhannis et Pharīsaeorum discipulī jejūnāre, eum hujusmodī verbīs convēnerunt: « Quī fit, utī Jōhannis et Pharīsaeorum discipulī jejūnent, tuī discipulī nōn jejūnent? ». ¹⁹ Quibus Jēsus: « Possuntne quī nuptiās celebrant, — inquit — dum iīs spōnsus ad-est, jejūnāre? Quamdiū habent sēcum spōnsum, nōn possunt jejūnāre. ²⁰ Sed veniet tempus, quum iīs spōnsus auferētur; quō quidem tempore jejūnābunt. ²¹ Neque vērō quisquam pannī rudis pittacium assuit veterī vestīmentō; aliōquī novum illud ejus supplēmentum auferret veteris partem, atque ita dēterior fieret fissūra. ²² Neque quisquam vīnum

novum in veterēs utrīs recondit, aliōquī rumperet utrīs vīnum novum et vīnum effunderetur et utrēs perderentur; sed est vīnum novum in novōs utrīs condendum ».

²³ Accidit autem ut, eō per sata trānseunte, quum Sabbatī diēs esset, ejus discipulī iter facientēs spīcās vellerent. ²⁴ Itaque Pharīsaē dīxērunt eī: « Ēn, cūr faciunt Sabbatīs, quod nōn licet? ». ²⁵ Quibus ille: « Numquamne lēgistis — inquit — quid fēcerit Dāvīd, quum aliquandō egēret et ēsurīret ipse ejusque comitēs? ²⁶ Utī Deī domum ingressus, Abiāthāre pontifice, apposititiōs pānīs, quibus nōnnisi sacerdotibus vēscī fās est, comēderit et suīs etiam comitibus impertīverit? ²⁷ Sabbatum — inquit iīs — propter hominem factum est, nōn homō propter Sabbatum; ²⁸ itaque dominus Fīlius est hominis etiam Sabbatī ».

CAPUT 3

Ārida manus. Concilium in Jēsum. Discipulōrum numerus, lēgatiō, virtūtēs. Calumnia in Chrīstum dē Beelzebul. Peccātum inexpiābile. Quis Chrīstō cognātus.

¹ Ingressus est autem rūrsus in collēgium. Ubi, quum homō esset āridam habēns manum, ² illī eum observābant, an Sabbatō eum sānāret, ut eum incūsārent. ³ Igitur ille hominī siccā habentī manum dīxit: « Surge in medium ». ⁴ Tum illōs alloquēs: « Licetne Sabbatīs bene facere an male facere? Vītā servāre an interficere? ». ⁵ Quumque illī tacērent, ille eōs irātē circum intuitus, eōrum animī callum dolēns, dīcit hominī: « Extende manum tuam ». Atque ille extendit, eaque tam sāna reddita est, quam erat altera. ⁶ Pharīsaē vērō ēgressī prōtinus cum Hērōdiānīs cōsiliū dē eō perimendō cēperunt.

⁷ At Jēsus sēsē cum suīs discipulīs recēpit ad lacum. Eumque ingēns hominum multitūdō ā Galilaeā secūta est, et ā Jūdāeā, ⁸ et ā Hierosolymīs, et ab Idūmaeā, et ab agrō Trānsjordanīnō, Tyrōque et Sīdōnī finitimī, quum audīssent quae faceret, ad eum ingentī multitudīne vēnerunt. ⁹ Itaque ille suīs discipulīs mandāvit, utī sibi praestō esset nāvicula propter turbam, nē ab illīs premeretur.

¹⁰ Multōs enim sānāverat, itaque ruēbant in eum, ut eum tangerent, quotquot erant in aliquō cruciātū. ¹¹ Item spīritūs impūrī, quum eum

aspexerant, accidēbant eī, et ita clāmābant: « Tū es Deī Filius! ». ¹² Quōs ille multum objurgābat, nē sē manifestum facerent.

¹³ Ascendit autem in montem et advocāvit quōs voluit, atque ubi illī ad eum vēnērunt. ¹⁴ Cōstituit Duodecim, quī sē comitārentur, et quōs ad publicē docendum dīmitteret. ¹⁵ Quīque potestātem habērent cūrāndī morbōs, et daemonia ējiciendī: ¹⁶ imposuit autem Simōnī nōmen Petrum; ¹⁷ itemque Jācobum Zebedaeī filium et Jōhannem Jācōbī frātre, quibus nōmina imposuit Boanerges, hoc est tonitrūs filiī; ¹⁸ et Andream et Philippum et Bartholomaeum et Matthaëum et Thōmān et Jācōbum Halphaeī filium et Thaddaeum et Simōnem Cananitam ¹⁹ et Jūdā Isariōtam: eum ā quō prōditus est.

²⁰ Deinde ubi domum vēnērunt, convēnit rūrsum multitudō, adeō utī nē cibum quidem capere possent. ²¹ Quō auditō, suī ad eum capiendum profectī sunt: dīcēbant enim eum esse īnsānum.

²² Scribae autem, quī ā Hierosolymīs dēscenderant, dīcēbant eum habēre Beelzebūlem et per daemoniōrum prīncipem ējicere daemonia. ²³ At ille eōs advocātōs sic est per similitudinēs allocūtus: « **Potestne Sātānās Sātānān ējicere?** ²⁴ Quodsī quod rēgnum ab sēsē dissidet, id rēgnum stāre nōn potest; ²⁵ aut sī qua domus sēcum ipsa dissident, ea domus stāre nōn potest. ²⁶ Quodsī Sātānās sēcum ipse pugnat ac dissidet, stāre nequit, sed finem habēbit. ²⁷ Nōn potest quisquam alicujus potentis supellectilem, in ejus aedīs ingressus dīripere, nisi prius potentem illum vinciat; atque ita dēmum ejus aedīs dīripiat. ²⁸ Certō scītōte: omnium hominum generī peccāta et quaecumque maledicta dīxerint, ea esse ignōscenda; ²⁹ sed quī Sānctō Spīrituī maledīxerit, numquam assecūtūrus est veniam, sed obnoxius est suppliciō sempiternō ». ³⁰ Quoniam dīcēbant eum immundum habēre spīritum.

³¹ Vēnērunt autem ejus māter et frātrēs, forisque manentēs cūrārunt eum arcessendum, ³² quum quidem eum circumsedēret hominum multitudō. Quum igitur illī eī dīxissent adesse forīs ejus mātrem et frātrēs [et sorōrēs] quī eum quaerent, ³³ ille sic iīs respondit: « **Quae est mea māter meīque frātrēs?** ». ³⁴ Tum circumspectīs discipulīs, quī sē circumsedebant: « Ecce mea māter — inquit — meīque frātrēs: ³⁵ quisquis enim Deī voluntātī pāret, is meus frāter et soror et māter est ».

CAPUT 4

Sēmen incientis parabola. Cūr quibusdam per parabolās Christus. Obscūrī dēclārātiō. Lucernae locus, ūsus. An quid vērē latēns. Relātiō pār. Sēminātor ac messor. Sināpis sēmen. Jēsus in tempestātēs.

¹Rūrsus autem coepit ad lacum docēre. Tantaque ad eum convēnit hominum multitūdō, utī nāvim ingressus sedēret in lacū, et omnem multitūdinem, quae apud lacum in terrā erat, ² multa per similitudinēs docēret, et inter docendum sīc iīs dīceret: ³ « **Audīte. Profectus est aliquandō quīdam sator ad serendum.** ⁴Atque inter serendum accidit, ut aliud caderet apud viam, id quod comēdērunt āereae volucrēs quae supervēnerunt. ⁵Aliud cecidit in saxētum, ubi nōn multam habēbat humum, idque statim exortum est, quod profundam terram nōn habēret; ⁶deinde ortō sōle, aestuāvit et, quoniam rādīcem nōn habēbat, āruit. ⁷Aliud cecidit in spīnās; quae spīnae crēvērunt idque suffōcārunt, ita utī frūctum nōn ēdiderit. ⁸Aliud cecidit in bonam terram, ēdeditque frūctum: quī tantō incrēmētō auctus est, ut extulerit partim cum trīcēsīmō, partim cum sexāgēsīmō, partim cum centēsīmō. ⁹Quī aurīs habet ad audiendum, — inquit iīs — audiat ».

¹⁰Quum autem seorsum esset, interrogārunt eum suī cum Duodecim dē eā similitūdine. ¹¹Quibus ille: « **Vōbīs datum est — inquit — rēgnī Deī arcānum nōsse; at cum illīs exterīs omnia per similitudinēs aguntur,**

*¹²ut aspiciant neque videant,
et audiant nec intellegant,
nē ad frūgem redeant,
atque ita iīs ignōscantur peccāta.*

¹³An nescītis hanc similitūdinem, — inquit iīs — quō pactō vērō similitudinēs omnīs cognōscētis? ¹⁴Sator sermōnem serit. ¹⁵Secundum viam autem ubi seritur sermō, iī sunt quī simul ac audīvērunt, venit Sātānās tollitque satum in eōrum animīs sermōnem. ¹⁶Similiter, quī in saxētum seruntur, iī sunt quī, quum sermōnem audiunt, eum prōtinus accipiunt cum laetitiā; ¹⁷vērūm nōn habent in sēsē rādīcem, sed temporārīi sunt; deinde ortā propter sermōnem calamitāte aut īnsectātiōne, cito dimoventur. ¹⁸Quī autem in spīnās seruntur, iī sunt quī sermōnem audiunt; ¹⁹sed superveniunt hujus vītāe cūrae et dīvitiārum

fallācia reliquārumque rērum cupiditatēs, quae sermōnem ita suffōcant, utī sit infructuōsus. ²⁰ At in bonam terram satī, īi sunt quī sermōnem et audiunt et admittunt, et fructum ferunt partim tricēcuplum, partim sexagēcuplum, partim centuplum ».

²¹ Item hoc dīxit īis: « Numquid accenditur lucerna, utī sub modiō pōnātur aut sub lectō? Nōn ut in candēlābrō pōnātur? ²² Nihil enim est tam occultum, quod nōn sit patefaciendum; neque quidquam tam arcānē sit, quod nōn palam futūrum sit. ²³ Sī quis aurīs ad audiendum habet, audiat.

²⁴ Vidēte quid audiātis: — inquit īis — quā mēnsūrā mētiēminī, mētien- dum vōbīs est et vōbīs addētur audientibus. ²⁵ Nam quī habet, eī dabitur; quī vērō nōn habet, etiam quod habet ēripiētur eī ».

²⁶ Deinde dīcēbat: « Perinde est caeleste rēgnum, acsī quis jaciat humī sēmen; ²⁷ deinde dormiat atque surgat noctēs et diēs, sēmenque germi- net et grandēscat, eō nesciente. ²⁸ Nam terra sponte suā parit primum herbam, deinde spīcam, deinde plēnum in spīcā frūmentum. ²⁹ Simul ac autem fructus adolēvit, ille falcem immittit, quoniam messis adest ».

³⁰ Item dīcēbat: « Cui assimilābimus rēgnum Deī aut quā id comparātiōne comparābimus? ³¹ Perinde est ac grānum sināpī quod, quum in terrā satum est, est quidem omnium terrestrium sēminum vel minimum; ³² sed quum est satum, crēscit fitque omnium maximum holerum tantōsque rāmōs prōcreat, utī possint sub ejus umbrā āereae volucrēs nīdulārī ».

³³ Hujusmodī similitudinibus multīs ad illōs verba faciēbat, prout audī- re poterant; ³⁴ nec eōs absque similitūdine alloquēbātur, sed seorsum discipulīs suīs explicābat omnia.

³⁵ Dīxit autem īis illō diē sub vesperum: « Trājiciāmus ». ³⁶ Itaque illī, omissā hominum multitūdine, eum admīsērunt, ut erat in nāve; quum quidem aliae quoque nāviculae essent unā cum eō. ³⁷ Exstitit autem tanta ventī procella, utī flūctūs adeō nāvim invāderent, ut ea jam re- plērētur, ³⁸ quum esset ipse in puppī super cervicālī dormiēns. Igitur illī eum excitant, et: « Magister, — inquit — nihilne hoc cūrās quod perīmus? ». ³⁹ At ille expergēfactus ventum objūrgāvit et lacuī dīxit: « Tacē, obmūtēscē! ». Itaque, sēdātō ventō, magna tranquillitās exstitit.

⁴⁰ Et ille: « Adeōne timidī estis; — inquit īis — quī fit, utī fidūciam nōn

habeātis? ». ⁴¹ Illi vērō ingentī metū perculsī, dīcere inter sēsē: « Et quis est hic, ut eī ventus et lacus oboediant? ».

CAPUT 5

Daemoniacus ā legiōne. Dēmersī suēs. Jēsus dīmissus. Persōnātī officiū grātī. Fīlia redīvīva. Prōfluvium vetus.

¹ Vēnērunt autem trāns lacum in agrum Gadarēnōrum. ² Eīque, simul ac ex nāve ēgressus est, occurrit ex monumentīs homō impūrum habēns spīritum, ³ in monumentīs dēgere solitus; quem nē catēnīs quidem poterat vincere quisquam, ⁴ quippe ā quō saepe compedibus catēnisque vīctō, discerptae fuerant catēnae, et compedēs comminūtae, nec eum quisquam domāre potuerat; ⁵ semper autem, noctēs diēsque in montibus et sepulcrētīs agēns, clāmābat et sē ipsum lapidibus contundēbat. ⁶ Is vīsō procul Jēsū accurrit eīque honōrem praebuit ⁷ et ingentī vōce clāmāns, inquit: « Quid tibi mēcum reī est, Jēsū, suprēmī Deī Fīlī? Obtestor tē per Deum, nē mē torqueās ». ⁸ Ille enim eī dīcēbat: « **Exī, impūre spīritus, ex homine** », ⁹ eumque interrogābat quod eī nōmen esset. Cui ille respondit: « Legiō mihi nōmen est, quoniam multī sumus » ¹⁰ eumque multum ōrābat, nē eōs extrā eam regiōnem mitteret.

¹¹ Erat autem illīc apud montīs porcōrum grex ingēns quī pāscēbat. ¹² Igitur eum rogārunt daemonēs omnēs, utī sē in porcōs mitteret, ut in eōs ingrederentur. ¹³ Id quod simul ac iīs permīsīt Jēsus, ēgressī spīritūs impūrī ingressī sunt in porcōs. Atque grex per praeceps in lacum dēcurrit — erant autem circiter duo mīlia — inque lacū suffōcātī sunt. ¹⁴ Subulcī autem fūgērunt, idque et in urbe et per rūra nūntiārunt. Itaque profectī hominēs ad videndum quod accidisset ¹⁵ veniunt ad Jēsū, spectantque furiōsum illum sedentem vestītumque et sānae mentis quī legiōnem habuerat, timuēruntque. ¹⁶ Quumque iīs nārrāssent quī viderant, quid accidisset furiōsō itemque dē porcīs, ¹⁷ coepērunt eum ōrāre, ut ex suīs finibus discēderet. ¹⁸ Eum autem in nāvim ingressum, rogābat quī furiōsus fuerat, ut esset eī comes. ¹⁹ Vērūm Jēsus nōn permīsīt eī, sed dīxit: « **Abī domum tuam ad tuōs iisque nūntiātō quae tibi Dominus, tuī miseritus, fēcerit** ». ²⁰ Ita ille discessit coepitque per Decapolin praedicāre quae sibi fēcisset Jēsus; id quod mīrābantur omnēs.

²¹ Jēsū autem, rūrsus in nāve trājectō, convēnit ad eum frequēns hominum multitūdō. ²² Quumque esset apud lacum, vēnit quīdam magistrōrum collēgiū nōmine Jaīrus quī, eō vīsō, eī ad pedēs accidit ²³ eumque multum ōrāvit, dīcēns filiōlam suam in extrēmō esse periculō; venīret, eīque manūs impōneret, utī servārētur ac revalēsceret. ²⁴ Ita ille cum eō abiit, tantā eum sequente hominum multitūdine, ut eum premerent.

²⁵ Quaedam autem mulier, quae sanguinis prōfluvio duodecim jam annōs laborābat ²⁶ et multa ā multīs passa medicīs, omnī suā rē cōsumptā, nōn solum nihil prōfēcerat, sed in dēterius vēnerat, ²⁷ quum dē Jēsū audīvisset, vēnit ā tergō inter turbam ejusque vestīmentum tetigit: ²⁸ cōgitābat enim, sī vel ejus vestīs attingeret, sē salvam fore. ²⁹ Et prōtinus āruiť ejus fōns sanguinis, sēnsitque sē corpore esse ab eā miseriā sānatam. ³⁰ Et Jēsus, statim apud sēsē vim ā sē profectam cognōscēns, conversus in turbam dīxit: « **Quis mea vestīmenta tetigit?** ». ³¹ Cui ejus discipulī: « Vidēs tē turbā premī et quaeris, quis tē tetigerit? ». ³² Sed quum ille circumspiceret, ut eam vidēret, quae id fēcerat, ³³ territa mulier et tremebunda, sciēns quid sibi accidisset, vēnit et eī accidit, remque omnem, utī sēsē habēbat, dīxit. ³⁴ Et ille: « **Fīlia, — inquit eī — tua tē fidūcia servāvit. Abī salva et estō ā tuō malō sāna** ».

³⁵ Adhūc eō loquente, veniunt ā magistrō collēgiū quī eī dīcunt: « Tua filia mortua est; quid jam molestus es magistrō? ». ³⁶ At Jēsus, simul ac quid dīcerētur audīvit, dīxit magistrō collēgiū: « **Nē metue; tantum crēde!** ». ³⁷ Nōn sīvit autem quemquam sē subsequī, praeter Petrum et Jācōbum et Jōhannem Jācōbī frātre. ³⁸ Deinde, ubi vēnit in aedīs magistrī collēgiū, videt tumultum et plōrantīs multumque ejulantīs, ³⁹ ingressusque dīcit iīs: « **Quid tumultuāminī et plōrātis? Puella nōn est mortua, sed dormit** ». ⁴⁰ At illī eum dērīdēre. Ipse, ējectīs omnibus, assūmptō puellae patre atque mātē et suīs comitibus, ingreditur eō ubi jacēbat puella; ⁴¹ ejusque manū prehēnsā, dīcit eī: « **Talīthā, cūmī!** », quae verba sīc sonant: « **Puella, inquam tibi: surge!** ». ⁴² Statimque surrexit puella, et ambulāre coepit; erat autem annōrum duodecim. Unde illī vehementer attonitī sunt. ⁴³ Praecēpit autem iīs Jēsus magnopere, nē quis id rescīsceret, eīque cibum darī jussit.

CAPUT 6

In patriā prophēta. Apostolorum missiō, virtūtēs, habitus, egestās, mandāta, opera. Dē Jēsū sententiae. Jōhannis vincula, mors, humatiō. Pānēs quīnque, ac duo piscēs. Malacia, alia.

¹ Illinc deinde profectus vēnit in suam patriam, sequentibus eum ejus discipulīs. ² Atque ubi advēnit Sabbatum, coepit in collēgiō docēre, ita utī multī audientēs attonitī dicerent: « Unde eī haec? Et quae est quae eī data est sapientia, et quae fiunt ejus manibus mīrācula? ³ An nōn is est faber, Mariāe filius, Jācōbī et Jōsētos et Jūdāe et Simōnis frāter, et nōnne sunt hīc apud nōs ejus sorōrēs? ». Itaque in eō offendēbantur. ⁴ Et Jēsus dicēbat iīs, nōn esse vātem inhonōrātum nisi in suā patriā, et apud cōsanguineōs domīque suae. ⁵ Itaque nōn potuit illīc ūllum facere mīrāculum, nisi quod paucōs aegrōtōs impositīs manibus sānāvit, ⁶ admīrātus eōrum infidentiam.

Obībat autem vīcōs undique finitimōs docēns.

⁷ Vocātōsque Duodecim coepit bīnōs dīmittere iisque in spīritūs impūrōs potestātem dedit; ⁸ praecēpitque, nē quid ad iter circumferrent nisi baculum tantum: nōn pēram, nōn pānem, nōn aes in crumīnā, ⁹ sed sandaliīs calceārentur neque bīnās induerent tunicās. ¹⁰ Item iīs dīxit: « Ubicumque domum ingressī fueritis, illīc manētōte, dōnec inde migrētis. ¹¹ Et quicumque vōs nōn admiserint nec audiverint, vōs illinc proficīscētēs excutite pulverem, quī suberit vestrīs pedibus, quod sit iīs testimoniō. Hoc vōbīs cōfirmō: mītius āctum īrī cum Sodomīs et Gomorrhīs in diē jūdicīi, quam cum illā cīvitate ».

¹² Igitur illī profectī, mōrēs corrigere pūblicē docēbant; ¹³ multaque daemonia ējiciēbant et multōs aegrōtōs oleō ungēbant ac sānābant.

¹⁴ Id quum audīvisset rēx Hērōdēs, — nam celebre factum erat ejus nōmen — dicēbat Jōhannem, quī baptīzāre solitus fuerat, ex mortuīs surrēxisse, ideōque eum tam esse factīs potentem. ¹⁵ Aliī dicēbant Ēliān esse, aliī vātem esse, aut ut aliquem vātum. ¹⁶ Quō audītō, Hērōdēs dicēbat quem ipse dēcollāset Jōhannem eum esse, ex mortuīs surrēxisse.

¹⁷ Nam ipse Hērōdēs Jōhannem capiendum cūrāverat et in cūstōdiā vinciendum propter Hērōdiada Philippī suī frātris uxōrem, quam ipse

dūxerat in mātīmōnium. ¹⁸ Dīcēbat enim Jōhannēs Hērōdī, nōn licēre eī uxōrem habēre suī frātris. ¹⁹ Hērōdias autem imminēbat Jōhannē eumque interficere volēbat; sed nōn poterat, ²⁰ propterea quod Hērōdēs Jōhannem verēbatur, sciēns virum esse jūstum atque sānctum, eumque observābat eīque multīs in rēbus auscultābat et eum libenter audiēbat. ²¹ Accidit autem opportūna diēs, quā Hērōdēs optimātibus tribūnīsque et prīmātibus Galilaeae nātālicia dabat. ²² Et ingressa ipsius Hērōdiados filia saltāvit, Hērōdīque et convīvīs ita placuit, utī dīxerit rēx puellae: « Posce mē quidquid volēs, tibi dabō », ²³ eīque sīc jūrāvit: « Quidquid ā mē petieris, id tibi dabō: etiamsī sit rēgnī mēi dīmīdium ». ²⁴ At illa ēgressa, cōsultuit suam mātrem, ecquid peteret. Et māter jussit, utī Jōhannis Baptistae caput. ²⁵ Itaque illa statim, festīnanter ad rēgem ingressa, petiit hīs verbīs: « Volō utī mihi dēs prōtinus in catīnō caput Jōhannis Baptistae ». ²⁶ Id quod dolēns rēx, tamen propter jūsjūrandum et convīvās nōluit eī dēnegāre; ²⁷ mīsītque cōfestim rēs speculātōrem et eī, ut illius caput afferret, imperāvit. Ille eum in carcere dēcollātum iit ²⁸ et ejus caput in catīnō attulit ac puellae trādīdit, quod puella porrō suae mātī dedit. ²⁹ Hōc audītō, Jōhannis discipulī vērunt sublātum ejus corpus, idque in monumentō posuerunt.

³⁰ Convēnerunt autem ad Jēsum apostolī eīque omnia, quaeque fēcerant quaeque docuerant, renūtiāverunt. ³¹ Et Jēsus jussit iīs, ut adessent ipsī seorsum in dēsertum locum paululumque requiēscerent. Erant enim quī veniēbant et quī abibant tam multī, ut iīs nē cibī quidem capiendī ōtium suppetet. ³² Ita discessit in dēsertum locum in nāve seorsum.

³³ Quōs quum vulgus abire vidēret, agnōverunt eum multī et illūc pedestrēs ex omnibus urbibus concurrerunt, eōsque aggressī ad eum convēnerunt. ³⁴ Itaque ēgressus Jēsus, tantam cōspicātus multitudinē, miseritus est eōrum, quod erant perinde ac pāstōrem nōn habentēs ovēs, eōsque multa docēre aggressus est. ³⁵ Postquam autem jam sēra vēnit hōra, ejus discipulī eum hujusmodī verbīs sunt aggressī: « Dēsertus est hic locus et jam sēra hōra; ³⁶ dīmītte eōs, ut in finitimōs pāgōs vīcōsque profectī pānīs sibi compārent; nam quod comedant nōn habent ». ³⁷ Et Jēsus iīs respondēs: « **Praebēte vōs iīs cibum** », inquit. Cui illī: « Eāmus ēmptum ducentīs dēnāriīs pānīs, quibus eōs pāscāmus? ». ³⁸ Et ille: « **Quot pānīs habētis? — inquit iīs — Īte vīsum** ». Quō cognitō, quum quīnque et duōs piscīs dīxissent, ³⁹ jussit illōs omnīs discumbere catervatim in viridī grāmīne. ⁴⁰ Ac, postquam in classīs distribūtī centēnī et quīnquāgēnī discubuerunt, ⁴¹ ille, sūmptīs quīnque pānibus

et duōbus piscibus, caelum suspiciens laudēs ēgit frēgitque pānīs et suīs discipulīs trādidit, ut illīs appōnerent, duōsque piscīs distribuit omnibus. ⁴² Comēdēruntque cūctī ad satietātem; ⁴³ et sublāta sunt fragmentōrum duodecim canistra plēna, necnōn ex piscibus; ⁴⁴ Et erant, quī comēderant, virōrum circiter quīnque mīlia.

⁴⁵ Deinde cōfestim coēgit discipulōs suōs nāvim cōscendere et ante trājicere ad Bēthsaidam, dum ipse turbam illam dīmitteret. ⁴⁶ Postquam illīs valē dīxit, discessit in montem ōrandī grātiā. ⁴⁷ Sub vesp̄erum quum esset nāvis in mediō lacū, et ipse sōlus in terrā, ⁴⁸ vīdit eōs in rēmigandō vexārī, quippe quum ventus esset iīs contrārius. Deinde circā quārtam noctis vigiliam, vēnit ad eōs per lacum ingrediēns eōsque volēbat prae-terīre. ⁴⁹ At illī eum lacū ambulāntem cōspicātī, et spectrum esse ratī, exclāmāre: ⁵⁰ omnēs enim eum vīdērunt turbātique sunt. Tum ille continuō eōs allocūtus: « Bonō este animō, — inquit — ego sum; nē timēte! ». ⁵¹ Ad eōsque ascendit in nāvim et ventus posuit, id quod illī suprā modum attonitī apud sēsē mīrārī: ⁵² nōn enim cōsīderābant illōs pānīs, utpote quī torpentibus essent animīs.

⁵³ Postquam trājēcērunt, vērunt in agrum Genezarethānum. ⁵⁴ Ac simul ac impulsī ex nāve ēgressī sunt, incolae, eō cognitō, ⁵⁵ tōtam illam finitimam regiōnem percurrērunt coepēruntque in grabātīs male affectōs eō afferre, ubi eum esse audiēbant. ⁵⁶ Ac quōcumque intrābat in vīcōs, in urbīs aut pāgōs, prōpōnēbant per fora aegrōtantīs, eumque rogābant, utī vel ejus togae limbum tangerent; ac quīcumque eum tangēbant sānābantur.

CAPUT 7

Prō discipulīs illōtīs. Pharīsaeorum increpātiō. Nōs foedantia. Syrophoenissae gnāta, fidēs, grātiā.

¹ Convēnērunt autem ad eum Pharīsaēi et quīdam scrībārum, quī Hierosolymīs vēnerant. ² Quī, quum vīdissent quōsdam ejus discipulōrum profānīs, hoc est, illōtīs manibus cibum capere, reprehendērunt: ³ nam Pharīsaēi Jūdaeīque omnēs nōn, nisi saepe lōtīs manibus, epulantur, tenentēs veterum īnstitūtum; ⁴ item ā forō nōn, nisi lōtī, epulantur; aliaque multa sunt, quae tenenda accēpērunt: pōculōrum lōtiōnēs et urceōrum et aerāmentōrum et lectōrum. ⁵ Deinde sīc eum interrogant Pharīsaēi et

scribae: « Cūr nōn agunt tuī discipulī, utī veterum postulat īnstitutīō, sed illōtīs manibus cibum capiunt? ». ⁶ Quibus ille sīc respondit: « **Rēctē** dē vōbīs simulatōribus vāticinātus est Ēsaiās, utī scrīptum est:

*« Hic populus mē labiīs honōrat,
quum eōrum cor absit ā mē procul;
⁷ vērūm frūstrā mē venerantur,
docentēs doctrīnās quae sunt hominum praecepta ».*

⁸ Nam, relictō Deī praeceptō, tenētis hominum īnstitutum; urceōrum pōculōrumque lōtīōnēs et alia hīs cōnsimilia multa facitis. ⁹ Probē — inquit iīs — Deī praeceptum antīquātis, utī vestram cōservētis īnstitutīōnem. ¹⁰ Mōysēs enim dīxit: « *Honōrā tuum patrem atque mātrem* », et: « *Quī patrī mātīrīve maledīxerit, morte plectātur* ». ¹¹ At vōs dīcitis: « Sī quis patrī mātīrīve dīxerit: Corbān, hoc est: dōnārium, quod ā mē proficīscētur, id tibi prōderit ». ¹² Ita nōn sinitis eum jam quidquam suō patrī mātīrīve praestāre, ¹³ Deī dictum istā, quam trādīdistis, īnstitutīōne rescindentēs; atque hujuscemodī multa facitis ».

¹⁴ Tum advocatā omnī multitūdine, dīxit iīs: « Audīte mē, omnēs, et intellegite: ¹⁵ nihil est extrā hominem quod in eum intret, quod eum possit inquināre; sed quae ex eō prōdeunt, ea sunt quae hominem polluunt! ¹⁶ Sī quis aurīs habet ad audiendum, audiat ».

¹⁷ Ubi autem ā turbā domum ingressus est, interrogārunt eum ejus discipulī dē illā similitūdine. ¹⁸ Quibus ille: « Adeōne vōs quoque tardī estis? An nōndum intellegitis nihil, quod extrīnsecus in hominem intrat, posse eum coinquināre? ¹⁹ Utpote, quum nōn in ejus cor sed in ventrem et in lātrīnam ferātur, expūrgāns omnīs cibōs. ²⁰ Sed quod ex homine exit — inquit — polluit hominem: ²¹ internē enim ex hominum corde prōdeunt prāvae cōgitātīōnēs, adulteria, stupra, caedēs, ²² fūrta, avāritiae, malitiae, fraus, libīdō, malus oculus, maledicta, superbia, dēmentia; ²³ haec omnia mala intrīnsecus prōdeunt et hominem polluunt ».

²⁴ Illinc profectus, discessit in Tyrī Sīdōnisque cōfīnia. Ingressusque domum nōlēbat id scīre quemquam, sed nōn potuit latēre. ²⁵ Nam quum dē eō audīvisset quaedam mulier, cujus filia spīritum habēbat impūrum, vēnit et eī ad pedēs accidit. ²⁶ Erat autem mulier Graeca, genere Syrophoenissā. Ea rogābat eum, utī daemonium expelleret ex suā filiā. ²⁷ At Jēsus dīxit eī: « Sine prius satiārī gnātōs: nōn enim convenit sūmere gnātōrum pānem et catellis objicere ». ²⁸ Et illa: « Etsī ita est, Domine,

— inquit eī respondēns — tamen catellī sub mēnsā comedunt dē puerōrum mīcīs ». ²⁹ Tum ille: « **Propter istud dictum — inquit eī — abī; migrāvit daemonium ex tuā filiā** ». ³⁰ Itaque illa domum suam profecta, invēnit ēgressum daemonium et jacentem in lectō filiam.

³¹ Rūrsus profectus ex Tyriīs Sīdōnisque finibus vēnit ad Galilaeae lacum per mediōs finīs Decapoleōs. ³² Eīque adductus est surdus tardiloquus, cui, utī manum impōneret, rogātus est. ³³ Atque ille eō seorsum extrā turbam sēductō, immisit suōs digitōs in ejus aurīs sputumque et ejus linguam tetigit ³⁴ et, in caelum intuēns, ingemuit eīque dīxit: « **Ephphatha** », hoc est: « **Aperītor** ». ³⁵ Ac prōtinus illiūs et aurēs apertae et solūtum est linguae vinculum, ita utī rēctē loqueretur. ³⁶ Praecēpit autem iīs, ut id nēminī dīcerent; sed quō magis iīs praeciipiēbat, eō magis praedicābant ³⁷ et majōrem in modum obstupēscēbant, dīcentēs eum omnia rēctē fēcisse, utī surdī audīrent, et utī mūtī loquerentur, efficere.

CAPUT 8

Septem pānēs. Ostentōrum cupidī. Fermentum Pharsīaeōrum. Caecus. Petrus dē Chrīstō. Jēsū mors praedicta. Petrus Sātānās, piōrum crux.

¹ Per diēs erat permagna hominum multitūdō nec habēbant, quod comēssent, et Jēsus, advocātīs suīs discipulīs, inquit: ² « **Miseret mē hujus multitūdinis, sī quidem jam trīs diēs mē comitantur nec habent, quod comedant;** ³ **quodsī eōs domum jejūnōs dīmiserō, dēfetīscuntur in viā: nam eōrum nōnnūllī procul vēnērunt** ». ⁴ Et discipulī ejus sīc responderunt: « Unde possit eōs quisquam pānibus hīc in solitūdine satiāre? ». ⁵ At ille eōs interrogāvit: « **Quot habētis pānīs?** ». « Septem », inquiunt. ⁶ Tum ille jussit multitūdinem humī discumbere; sūmptōsque septem pānīs, āctīs grātiīs, frēgit suīsque trādīdit discipulīs, ut appōnerent; quōs illī apposuerunt multitūdīnī. ⁷ Quumque paucōs habērent pisciculōs; ille, āctīs laudibus, jussit eōs quoque appōnī. ⁸ Illī vērō epulātī sunt ad satietātem; suntque sublatae reliquōrum fragmentōrum sportae septem. ⁹ Erant autem, quī comēdērunt, circiter quattuor mīlia.

¹⁰ Quibus ille dīmīssīs, cōnfestim cōnscēnsā nāve cum suīs discipulīs, vēnit in tractūs Dalmanūthānōs. ¹¹ Eō profectī Pharīsaei coepērunt cum eō contendere, postulantēs ab eō signum dē caelō, ejus tentandī grātia.

¹² At ille animō ingemuit et dīxit: « Quid signum quaerit haec nātiō? Prō certō habētōte: nūllum huic nātiōnī signum datum īrī ». ¹³ Deinde, relictis iīs, rūrsum, cōnscēnsā nāve, trājēcit.

¹⁴ Oblītī autem erant pānīs sūmere nec nisi ūnum pānem sēcum habēbant in nāve. ¹⁵ Itaque quum ille iīs praeciperet, vidērent utī Pharīsaeorum Hērōdisque fermentum cavērent, ¹⁶ illī inter sēsē cōgitābant ac dicēbant id eō pertinēre, quod nōn habērent pānīs. ¹⁷ Quō cognitō, Jēsus iīs inquit: « Quid cōgitātis? Vōs nōn habēre pānīs? An nōndum animadvertitis nec intellegitis? Adhūc torpētia habētis corda? ¹⁸ *Oculōs habentēs nōn vidētis, et aurīs habentēs nōn audītis?* Neque meministis, ¹⁹ quum illōs quīnque pānīs ad hominum quīnque mīlia frēgī, quot canistra plēna fragmentōrum sustulerītis? ». « Duodecim », inquiunt eī. ²⁰ « Quid quum septem ad quattuor mīlia? Quot plēnās fragmentōrum sportās sustulistis? » « Septem », inquiunt. ²¹ Et ille: « Quī fit, — inquit iīs — utī nōn animadvertātis? ».

²² Deinde ubi Bēthsaidam vēnit, allātus est eī caecus, quem utī tangeret, rogātus est. ²³ Et ille, prehēnsā caecī manū, eum ēdūxit ex vīcō, et ejus oculōs cōspuit eīque manūs imposuit et eum interrogāvit, ecquid vidēret. ²⁴ Et ille intuitus, dīxit: « Videō hominēs: nam arborum rītū videō ambulantes ». ²⁵ Deinde rūrsum ille ejus oculīs manū imposuit effēcitque, utī vidēret; ita, utī restitūtus, omnīs perspicuē discerneret. ²⁶ Atque ille eum domum dīmīsīt vetāns, nē vel in vīcum ingrederētur, vel id cuiquam in vīcō dīceret.

²⁷ Prōfectus est autem Jēsus ejusque discipulī in vīcōs Caesarēae Philippī, atque in viā suōs discipulōs hujusmodī verbīs interrogāvit: « Quem mē dīcunt hominēs esse? ». ²⁸ Cui illī respondērunt, Jōhannem Baptistam, aliū Ēliā, aliū vātem aliquem. ²⁹ Et ille: « Vōs vērō, — inquit iīs — quem dīcitis mē esse? ». Cui Petrus ita respondit: « Tū es Chrīstus ». ³⁰ At ille iīs interdīxit, nē cui sē indicārent.

³¹ Eōsque docēre coepit: oportēre Fīlium hominis patī multa, et ā senātōribus et pontificibus et scrībīs improbārī ac interficī, et trīduō post resurgere. ³² Dum ita apertē verba facit,prehendit eum Petrus et objūrgāre coepit. ³³ At ille conversus discipulōsque suōs intuitus, Petrum hīs verbīs objūrgāvit: « Abī post mē, Sātānā, quāndōquidem nōn dīvīna, sed hūmāna, sapis ».

³⁴Tum advocātō vulgō cum suis discipulis, dīxit iīs: « Quī mē pōne vult sequī, renūntiet sibimet ipsī suamque crucem tollat et mē sequatur. ³⁵Nam quī volet animam suam servāre, eam perdet; quī vērō animam suam meā et ēvangeliī causā perdiderit, eam servābit. ³⁶Quid vērō prōderit hominī, sī vel tōtum mundum lucrātus fuerit, et animae suae jactūram faciat? ³⁷Aut quam dabit homō animae suae compēnsatiōnem? ³⁸Nam quem meī meōrumque dictōrum in hāc adulterinā improbāque nātiōne puduerit, ejus vicissim pudēbit Fīlium hominis, quum in Patris sui glōriā vēnerit unā cum sāctis angelis ».

CAPUT 9

Christus transfiguratur, caelitus celebratur. Precum ac jejuniū contrā spīritūs virtus. Praedicta mors et exsuscitātiō. Piōrum dominātus. Puerōrum beātitās. Quis cum Jēsū. Offēnsarum poena. Salis ac pācis mōmentum.

¹Tum iīs dīcit: « Hoc certō scītōte: esse quōsdam eōrum quī hīc adsunt, quī nōn ante mortem sēnsūrī sint, quam Deī rēgnū videant vēnisse cum potentiā ».

²Deinde sextō post diē assūmit Jēsus Petrum et Jācōbum et Jōhannem, iisque in arduum montem sōlis seorsum ductīs, trānsfigūrātus est cōram iīs; ³ejusque vestīmenta facta sunt fulgentia, tam alba, quam est nix, quōmodo nūllus in orbe fūllō dealbāre possit; ⁴iisque cōspectus est Ēliās cum Mōyse, quī cum Jēsū colloquēbantur. ⁵Tum Petrus sīc Jēsum allocūtus est: « Rabbī, bonum est nōs hīc esse; itaque faciāmus tria tabernācula: tibi unum, Mōysi unum, et Ēliae unum ». ⁶Nesciēbat autem quid dīceret, quippe quum essent territī. ⁷Exstitit autem nūbēs, quae illōs inumbrāvit, vēnitque vōx ex nūbe dīcēs: « Hic est meus cārissimus Fīlius, hunc audīte ». ⁸Et subitō circumspiciētēs, nūllum jam vīdērunt nisi Jēsum solum cum ipsīs.

⁹Dēscendentibus autem iīs dē monte, praecēpit iīs, nē cui, quae vīderant, nārrārent, nisi postquam Fīlius hominis ex mortuīs resurrēxisset. ¹⁰Illī vērō apud sēsē id dictum retinuērunt, quāerentēs quid esset: ex mortuīs resurgere. ¹¹Itaque eum interrogārunt dē eō quod dīcerent scrībāe: Ēliān oportēre venīre prius. ¹²Et ille respondēs iīs: « Ēliās quidem prius ventūrus et omnia īnstaūrātūrus est; idque quemadmodum dē Fīliō

hominis scriptum est, multa passurum et contemnendum esse. ¹³Sed scitote: Eliā vēnisse, et illōs eī, quae voluerint, fecisse, quemadmodum dē eō scriptum est ».

¹⁴Deinde ubi vēnit ad discipulōs, vīdit circā eōs ingentem hominum multitudinem et cum iīs contententis scribās. ¹⁵Ac vulgō, simul ac eum vīderunt admīrātī, eum salūtātum accurrunt. ¹⁶Ipse scribās interrogāvit, quid cum illīs contenderent. ¹⁷Cui ūnus ex turbā respondit in hunc modum: « Magister, addūxī tibi meum filium, quī mūtum habet spīritum; ¹⁸quī ubi eum corripuit, ita laceret, utī spūmet et dentibus strīdeat ac tābēscat. Eum ut ējicerent, petīi ā tuīs discipulīs, sed nequīvērunt ». ¹⁹Tum ille eī respondēns: « **Ō diffidēs nātiō, — inquit — quoūque tandem apud vōs erō? Quoūque tandem vōs feram? Addūcite eum ad mē** ». ²⁰Atque ille ad eum addūcitur; et simul ac ille eum vīdit, convulsit eum spīritus, ita utī collāpsus humī volūtārētur spūmāns. ²¹Ille ex ejus patre scīscitātus est, quamdiū esset quum id eī accidisset. Et pater respondit: « Jam ā puerīs; ²²ac saepe eum et in ignem jēcit et in aquam, ut eum perderet; sed sī quid potes, succurre nōbīs, nostrī miseritus ». ²³Et Jēsus: « **Sīquidem potes — inquit eī — fidere; omnia fierī possunt fidentī** ». ²⁴Hic prōtinus exclāmāns puerī pater cum lacrimīs: « Fīdō, — inquit — Domine! Succurre meae diffidentiae ». ²⁵Vidēns autem Jēsus vulgus accurrere, increpuit impūrum spīritum dīcēns eī: « **Spīritus mūte et surde, ego tibi imperō, ut ex eō emigrēs nec amplius in eum intrēs** ». ²⁶Tum ille, exclāmandō eumque vehementer laniandō, exiit. Atque is perinde fuit ac mortuus, ita utī multī mortuum esse dīcerent. ²⁷At Jēsus eum manū prehēsum allevāvit, atque ille surrēxit.

²⁸Eum autem domum ingressum, discipulī seorsum interrogārunt, cūr ipsī eum expellere nequīvissent. ²⁹Quibus ille: « **Hoc genus — inquit — nullā rē ējicī potest nisi precibus et jejūniīs** ».

³⁰Illinc profectī iter faciēbant per Galilaeam; nec ille volēbat, ut id scīret quisquam. ³¹Docēbat enim discipulōs suōs, iīsque dīcēbat Fīlium hominis trādendum esse in hominum manūs, quī eum interficerent; isque interfectus, tertio diē resurgeret. ³²At illī eam rem ignōrābant et eum interrogāre verēbantur.

³³Vēnit autem Capharnāum. Atque ubi domum vēnit, quaesīvit ex iīs, quid in viā inter sēsē disceptāssent. ³⁴Quumque illī silērent, — nam inter sēsē disputāverant in viā, quis esset maximus — ³⁵ille cōsēdit et vocātis

Duodecim dīxit: « Sī quis prīmus esse vult, erit omnium ultimus omniumque famulus ». ³⁶Tum puerum sūmpsit, et in eōrum mediō statuit, eumque complexus ulnīs, inquit iīs: ³⁷« Quī aliquem tālium puerōrum accipit meō nōmine, mē accipit; et quī mē accipit, nōn mē accipit, sed eum quī mē mīsīt ».

³⁸Tum Jōhannēs sīc eum est allocūtus: « Magister, vīdimus quemdam in tuō nōmine ējicientem daemonia, quī nōn sequitur nōs; itaque eum prohibuimus, quoniam nōn sequitur nōs ». ³⁹At Jēsus: « Nē prohibēte eum; — inquit — nēmō enim est quī meō nōmine mīrāculum faciat, quī cito possit mihi maledicere: ⁴⁰nam quī contrā nōs nōn est, ā nōbīs est. ⁴¹Etenim quī vōbīs vel aquae pōculum meō nōmine bibendum dederit, quod Chrīstī sītis, certō scītōte: eum nōn perditūrum operam.

⁴²Et quī vel minimum eōrum, quī mihi fidem habent, laeserit, satius esset eī, ejus collō molārem lapidem circumpōnī, eumque in mare dējicī.

⁴³Quodsī tibi tua manus officit, abscinde eam: satius enim est tibi mancum in vītā ingredi, quam duās habentem manūs abīre in gehennam, ignim inextinctum; ⁴⁴ubi *nec eōrum vermis interit, nec ignis exstinguitur*.

⁴⁵Et sī tibi pēs tuus officit, abscinde eum: satius est tē in vītā claudum ingredi, quam duōs habentem pedēs in gehennam conjicī, in ignim inextinctum; ⁴⁶ubi *nec eōrum vermis interit, nec ignis exstinguitur*.

⁴⁷Et sī tibi tuus oculus officit, erue eum: satius est tibi ūnoculum in Deī rēgnū ingredi, quam duōs habentem oculōs in ignis gehennam conjicī; ⁴⁸ubi *nec eōrum vermis interit, nec ignis exstinguitur*: ⁴⁹nam et omnēs ignī saliendī, et omne sacrificium sale saliendum est. ⁵⁰Bonum est sāl; sed sī sāl īnsultum fiat, quō condiētur ipsum? Habēte in vōbīs salem et pācem inter vōs gerite ».

CAPUT 10

Mōysis repudium. Chrīstī conjugium, repudium. Puerōrum salūs ac faustitās. Bonus quis. Fortūnārū discrīmen. Deī omnipotentia. Piōrū remunerātiō. Īnstāns lētum Chrīstī. Ā quō piūs dignitās. Chrīstus ad quīd. Caecus Bartīmaeus.

¹ Illinc profectus vēnit in finīs Jūdaeae per Trānsjordanīnum agrum; eumque rūsum convēnit vulgus hominum, quōs ille rūsum, utī solitus erat, docet. ² Aggressī autem eum Pharīsaē interrogārunt, licēretne virō uxōrem repudiāre, tentantēs eum. ³ Quibus ille sīc respondit: « **Quid vōbīs praecepit Mōysēs?** ». ⁴ Et illī: « Mōysēs permīsit *scriptō dīvortii instrumentō repudiāre* ». ⁵ At Jēsus respondēs: « **Propter vestram** — inquit iīs — **pervicāciam scripsit ille vōbīs illud praeceptum.** ⁶ Sed ā creatiōnis prīmōrdiō *marem et fēminam fecit eōs* Deus. ⁷ *Hujus causā homō, relictō suō patre atque mātrem, haerēbit uxōrī suae,* ⁸ *fietque ex duobus ūna carō;* itaque nōn jam sunt duo sed ūna carō. ⁹ Quod ergō Deus conjūnxit, homō nē disjungat ». ¹⁰ Itemque domī rūsus eum eādē dē rē interrogārunt ejus discipulī. ¹¹ Quibus ille: « **Quisquis uxōrem suam repudiat aliamque dūcit, adulterat in eam;** ¹² **et sī uxor, repudiātō virō suō, nūpserit alterī, adulterat** ».

¹³ Adducēbantur autem eī puerī, ut eōs tangeret; discipulī vērō eōs ā quibus adducēbantur, objurgābant. ¹⁴ Quō vīsō, indignātus Jēsus, dixit iīs: « **Sinite puerōs ad mē venīre, nēve eōs prohibēte;** tālium enim est Deī rēgnum. ¹⁵ **Hoc prō certō habētōte: quī Deī rēgnum nōn accēperit utī puer, nōn esse in id ingressūrum** ». ¹⁶ Deinde eōs complexus ulnīs et manibus iīs impositīs, iīs bene precātus est.

¹⁷ Eō autem iter faciente, accurrit quīdam, quī eum flexīs ad eum genibus, sīc interrogāvit: « Magister bone, quid faciam utī vītā adipīscar aeternā? ». ¹⁸ Cui Jēsus: « **Quid mē dīcis bonum?** — inquit — **Nūllus est bonus, nisi ūnus Deus.** ¹⁹ **Praecepta nōstī: nē adulterātō, nē occīditō, nē fūrator, nē falsum testimōnium dīcitō, nē fraudātō, honōrātō tuum patrem atque mātrem** ».

²⁰ Et ille respondēs: « Magister, — inquit — haec omnia ā puerīs servāvī ». ²¹ Hīc Jēsus eum intuitus amāvit, eīque dixit: « **Ūnum tibi deest: ī vēnditum quidquid habēs, et in pauperēs erogātō, habitūrus in caelō thēsaurum; deinde mē, crucem ferēs, secūtum venītō** ». ²² At ille, eō dictō, maestus abiit dolēs: quippe quī multīs praeditus esset opibus.

²³ Et Jēsus circum intuitus dīcit discipulīs suīs: « **Ō quam difficulter, quī pecūniās habent, in Deī rēgnum ingredientur** ». ²⁴ Hīc, quum discipulī ejus dicta dēmīrarentur, Jēsus rūsum sīc eōs alloquitur: « **Gnātī, quam difficile est frētōs pecūniīs in Deī rēgnum ingredī.** ²⁵ **Facilius est rudentem per forāmen acūs trājicī, quam dīvitem in Deī rēgnum intrāre** ».

²⁶Quumque illī vehementius stupērent, sīc sēcum ipsī cōgitantēs: « Quis ergō servārī potest? ». ²⁷Intuitus eōs Jēsus dīxit: « Ab hominibus fierī nōn potest, at ā Deō potest: omnia enim ā Deō possunt fierī ».

²⁸Tum Petrus sīc dīcit eī: « Nōs quidem, relictīs omnibus, tē secūtī sumus ». ²⁹Et Jēsus: « Hoc vōbīs cōfirmō: — inquit respondēs — nūllum esse, quī domum aut frātres aut sorōres aut patrem aut mātrem aut uxōrem aut liberōs aut agrōs, meā et ēvangeliī causā, relīquerit, ³⁰quī sit et nunc hōc tempore centuplum domōs et frātres et sorōres et mātres et liberōs et agrōs inter adversa, et in futūrō aevō sempiternam vītā cōsecūtūrus. ³¹Sed multī et prīmī erunt ultimī, et ultimī prīmī ».

³²Quum autem Hierosolyma ascenderent, et eōs antecēderet Jēsus, pavēbant et inter sequendum formīdābant. Et Jēsus assūptīs rūsum Duodecim coepit iīs ēventūra sibi praedicere: ³³« Nōs quidem ascendimus Hierosolyma; — inquit — et Fīlius hominis trādētur pontificibus atque scribīs, quī eum morte damnābunt, exterisque trādent, ³⁴illūdendum, verberandum, cōspuendum, et interficiendum, et tertiā diē resurrēctūrum ».

³⁵Convēnērunt autem eum Jācōbus et Jōhannēs Zebedaeī filiū in haec verba: « Magister, velimus, utī quod ā tē postulābimus, id nōbīs praestēs ». ³⁶Quibus ille: « Quid vultis utī vōbīs praestem? ». ³⁷Et illī: « Dā nōbīs, — inquiunt eī — utī tibi alter ad dexteram, alter ad sinistram assideāmus in tuā glōriā ». ³⁸At Jēsus dīxit iīs: « Nescītis quid postulētis. Potestis pōculum pōtāre, quod ego pōtūrus sum, et eōdem mēcum baptisate baptīzārī? ». ³⁹« Possumus », inquiunt. Et Jēsus: « Pōculum quidem, quod ego pōtūrus sum, pōtābitis, eōdemque mēcum baptisate baptīzābiminī; ⁴⁰sed utī mihi dexterā laevāque assideātur, nōn est meum dare, nisi quibus id parātum est ».

⁴¹Hōc auditō, decem coepērunt dē Jācōbō et Jōhanne indignārī. ⁴²At Jēsus advocātīs iīs dīxit: « Scītis eōs, quōs vidēmus imperāre extrāneīs, in eōs dominārī, et eōrum maximōs quōsque, in eōs maximē potestātem obtinēre. ⁴³At in vōbīs nōn sīc fiet, sed quī vestrum volet fierī inter vōs maximus, erit vester famulus; ⁴⁴et quī volet fierī vestrum prīmus, erit omnium servus: ⁴⁵nam Fīlius hominis nōn vēnit, ut ipsī ministrētur, sed utī ministret ipse animamque suam in multōrum redēptiōnem impendat ».

⁴⁶Vēnērunt autem Jerichūntem. Eoque et ejus discipulīs ab Jerīchūnte cum frequentī multitudine discēdentibus, Tīmaei filius Bartīmaeus caecus, quī apud viam sedēns, mendicābat. ⁴⁷Ut audīvit Jēsum esse Nāzārēnum, coepit ita clāmāre: « Dāvīdide Jēsū, miserere mei! ». ⁴⁸Ac multīs eum, utī tacēret, objūrgantibus, multō magis clāmābat: « Dāvīdide, miserere mei! ». ⁴⁹Tum Jēsus restitit eumque jussit arcessī. Quumque illī eum arcesserent et: « Bonō es animō; — dīcerent — surge, arcessit tē », ⁵⁰ille, abjectā veste suā, surrēxit et ad Jēsum vēnit. ⁵¹Et Jēsus sic eum alloquitur: « **Quid tibi vīs faciam?** ». Cui caecus: « Magister, — inquit eī — utī dispiciam ». ⁵²Et Jēsus dīxit eī: « **Abī, tua tē fidūcia servāvit** ». Atque ille prōtinus dispexit et Jēsum in viā secūtus est.

CAPUT 11

Christus ovāns in urbem. In ficum dīrae. Pūrgātum templum. Conjūrātiō in Jēsum. Fidei virtūs ac precātiōnis. In invidiōs dēmentia. Sacerdotum cōnfūtātiō.

¹Quum autem Hierosolymīs propinquārent, ad Bēthphagē et Bēthaniān ad montem olivārum, mittit suōrum discipulōrum duōs: ²« **Īte — inquit — in vīcum quī est ē regiōne vestri, et prōtinus in eum intrantēs inveniētis vīctum asellum, quem nūllus hominum īnsēdit; eum solvitōte et mihi addūcitōte.** ³Quodsī quis ex vōbīs quaesierit, cūr id faciātis?, dīcitōte: **Dominum eō egēre, et statim eum hūc dīmīttet** ». ⁴Ita illī profectī et asellum forīs ad portam vīctum in bivīō nactī solvunt. ⁵Et eōrum quīdam quī illīc aderant, ex iīs quaesivērunt, quid facerent, quī asellum solverent. ⁶Quibus illī dīxērunt quemadmodum mandāverat Jēsus. ⁷Atque ita, permittentibus illīs, addūxērunt asellum ad Jēsum eīque sua vestīmenta superinjēcērunt; atque ille superīnsēdit. ⁸Frequentēs autem suīs vestīmentīs viam īsternēbant, aliī abscissās ex arboribus frondēs per viam sternere. ⁹Quīque antecēdebant quīque subsequēbantur, sic clāmāre: « *Hōsanna! Bene sit veniēti in nōmine Domini!* ¹⁰Fēlix veniēns rēgnum in nōmine Domini patris nostrī Dāvīdis! *Hōsanna in suprēmīs!* ».

¹¹Ingressus est autem Hierosolyma Dominus et in templum; omnibusque circumspectīs, quum jam sēra esset hōra, profectus est Bēthaniān cum Duodecim.

¹²Postrīdiē, iīs Bēthaniā ēgressīs, ēsurīvit ¹³ficumque procul foliōsam cōspicātus accessit, sī quid in eā forte invenīret; sed ut ad eam vēnit,

nihil invēnit nisi folia: nec enim tempus erat ficuum. ¹⁴Itaque sic eam allocūtus est Jēsus: « Numquam deinceps quisquam ex tē fructum com-
edat ». Audiēbant autem ejus discipulī.

¹⁵Deinde veniunt Hierosolyma. Et ingressus in fānum Jēsus coepit ējicere vēndentīs et ementīs in fānō, et nummulāriōrum mēnsās et sellās vēnden-
tium columbās ēvertit; ¹⁶neque sinēbat quemquam per fānum ferre vāsa.

¹⁷Atque hīs verbīs eōs alloquēns docēbat: « Nōne est scrīptum: « *Do-
mus mea domus supplicātiōnis vocābitur cūctīs gentibus* »? Et vōs ex
eā latrōnum spēluncam fēcistis ».

¹⁸Hōc audītō, scrībae et pontificēs eum perdere studēbant; metuēbant
enim eum: quippe cujus doctrīnam stupēret omne vulgus. ¹⁹Sub vespe-
rum autem ēgressus est ex urbe.

²⁰Māne praetereuntēs vident siccātam ā rādīcibus ficum. ²¹Id quod re-
cordātus Petrus, dīcit eī: « Rabbī, ecce ficus, quam tū exsecrātus es,
ārui ». ²²Et Jēsus respondēns inquit iīs: « Habēte fidem Deō! ²³Hoc
vōbīs cōfirmō: sī quis jusserit huic montī, ut āmoveātur, et in ma-
re jaciātur, nec animō dubitāverit, sed quae dīcet crēdiderit ēventūra,
continget eī quidquid dīxerit. ²⁴Itaque sic vōbīs dīcō: quidquid ōrantēs
postulātis, crēdite vōs assecūtūrōs, et vōbīs continget. ²⁵Ōrātūrī autem
agnōscite, sī quid habētis, quod dē quōpiam expostulētis, utī vester quo-
que Pater, quī in caelīs est, vestra dēlicta vōbīs ignōscat. ²⁶Quod nisi
ignōscētis, nē Pater quidem vester, quī in caelīs est, vōbīs dēlicta vestra
ignōscet ».

²⁷Deinde rūrsum veniunt Hierosolyma. Eumque in fānō ambulāntem
pontificēs scrībaeque et senātōrēs conveniunt hīs verbīs: ²⁸« Quā pote-
stāte ista facis? Et quis istam tibi ista faciendī potestātem dedit? ».

²⁹Quibus respondēns Jēsus: « Interrogābō ego quoque vōs quiddam; —
inquit — quodsī mihi responderitis, dīcam vōbīs, quā potestāte haec
faciam: ³⁰Jōhannis baptisma ā caelōne erat an ab hominibus? Respon-
dēte mihi ». ³¹At illī sic sēcum cōgitāre: « Sī 〈Ā caelō〉 dīxerimus, dī-
cet: 〈Cūr ergō eī nōn crēdidistis?〉 ». ³²Sīn 〈Ab hominibus〉 dīxissent,
metuēbant populum: omnēs enim Jōhannem vērē vātem esse dūcēbant.
³³Itaque Jēsū responderunt nescīre sē. Et Jēsus iīs sic respondit: « Nec
ego vōbīs dīcō, quā haec potestāte faciam ».

CAPUT 12

Vīnea bene īnstrūcta, servī, hērēs. Cultōrum punitiō, et vīneae locātiō. Lapis offend-iculi. Deō Caesarīque danda. Saddūcaeōrum cōnfūtātiō. Deus quōrum sit. Praecepta duo. Quaestiō Christi dē Dāvīde. Scribārum ambitiō, avāritia, viduae mīnusculum.

¹Tum per similitudinēs eōs alloquī ōrsus est: « *Vīneam cōnsēvit quīdam et saepe circumdedit et torcular dēfixit turrīque cōstrūxit* et eam locāvit agricolīs, deinde peregrē profectus est. ²Post suō tempore mīsit ad agricolās servum, ut ab iīs dē vīneae frūctū perciperet; ³at illī eum cēpērunt verberāruntque et inānem dīmīsērunt. ⁴Quumque rūsus ad eōs mīsisset alium servum, illī eī quoque caput lapidibus contudērunt eumque contumēliōsē dīmīsērunt. ⁵Rūsus alium mīsit, quem etiam interfēcērunt, aliōsque multōs partim verberārunt, partim necārunt. ⁶Igitur, quum adhūc ūnum habēret filium sibi cārissimum, mīsit eum quoque ad illōs ultimum cōgitāns fore, utī suum filium reverērentur. ⁷At illī agricolae sic inter sēsē dīcere: « Hic est hērēs. Agite, interficiāmus eum, et nostra erit hērēditās ». ⁸Itaque cēpērunt eum necāruntque et ex vīneā ējēcērunt. ⁹Quid ergō faciet vīneae dominus? Veniet agricolāsque perdet et aliīs vīneam dabit. ¹⁰An nē illud quidem scrīptum lēgistis:

*« Quem lapidem improbāverant strūctōrēs,
is adhibitus est ad caput angulī;
¹¹id quod ā Dominō profectum est
et nobīs mīrum vidētur »? ».*

¹²Quippe quī eum similitūdinem illam contrā ipsōs dīxisse intellexerent, sed metuērunt plēbem. Igitur, eō relictō, dīgressī ¹³mittunt ad eum Pharīsaēorum et Hērōdiānōrum quōsdam, quī eum verbīs irrētīrent. ¹⁴Hī eum hujusmodī ōrātiōne aggressī sunt: « Magister, scīmus vērācem esse tē neque quemquam cūrāre; quippe quī ad hominum persōnam nōn spectēs, sed vērē dīvīnam vītāe viam doceās. Licetne cēnsus Caesarī pendere an nōn? ¹⁵Pendāmus an nōn pendāmus? ». At ille eōrum simulātiōnem intellegēs: « Quid mē tentātis? — inquit iīs — Afferte mihi dēnārium, utī videam ». ¹⁶Quumque illī attulissent: « Cujus est, — inquit iīs — imāgō haec et īnscriptiō? ». « Caesaris », inquiunt. ¹⁷Et Jēsus respondēs iīs: « Solvite igitur — inquit — Caesariāna Caesarī, et dīvīna Deō ». Illī vērō eum admīrārī.

¹⁸ Tum eum convēnērunt Saddūcaeī, quī quidem resurrēctiōnem esse negant, et sic interrogārunt: ¹⁹ « Magister, scripsit nobīs Mōysēs, *sī cuius frāter moriātur, uxōre superstite, nec liberōs relinquat, utī dūcat ejus frāter ejus uxōrem frātrique suō prōlem suscitet.* » ²⁰ Septem frātrēs fuērunt: quōrum prīmus, ductā uxōre, mortuus est, nullā prōle superstite; ²¹ itemque secundus, eādem ductā, mortuus est, nec ipse prōlem reliquit; similiterque tertius; ²² dēnique septem illī eam dūxērunt neque prōgeniem reliquērunt. Postrēma omnium mortua est etiam fēmina. ²³ Igitur in resurrēctiōne, quum resurrēctum fuerit, cuius eōrum erit uxor, quum septem eam habuerint in mātirimōniō? ». ²⁴ Et Jēsus respondēs: « Nīmīrum ideō errātis, — inquit iīs — quod scripta nōn intellegitis neque Deī potentiam? » ²⁵ Quum enim ā morte resurrēctum fuerit, nulla conjungentur cōnūbia, sed erunt angelōrum similes quī sunt in caelīs. ²⁶ Dē mortuīs autem quod resurgant, nōn lēgistis in Mōysis librō, in rubō ut eum sic allocūtus sit Deus: « *Ego Deus Abrāhāmī et Isaacī et Jācōbī* »? ²⁷ Nōn est mortuōrum Deus sed vīventium Deus! Itaque vōs multum errātis ».

²⁸ Tum scribārum quīdam, audītis iīs disceptantibus, vidēs eum illīs rēctē respondisse, accessit et ex eō quaesīvit, quodnam esset omnium praeceptōrum prīmum?. ²⁹ Cui Jēsus sic respondit: « Prīmum omnium praeceptōrum est: « *Audī, Isrāēlīta: Dominus Deus vester, Dominus ūnus est;* » ³⁰ itaque Dominum Deum tuum tōtō corde, tōtō animō, tōtā mente, tōtisque vīribus amātō ». Hoc prīmum est praeceptum. ³¹ Huic simile est alterum: « *Alterum utī tē ipsum amātō* ». Hīs majus aliud praeceptum nullum est ». ³² Et scriba: « Rēctē, magister, profectō dīxistī. « *Nam ūnus est Deus, praetereā nullus;* » ³³ quem tōtō corde, omnī studiō, tōtō animō, summāque ope amāre », necnōn « *aliōs utī sē ipsum amāre* », plūs est quam omnēs victimae et sacrificia ». ³⁴ Hīc Jēsus eum cordatē respondisse vidēs, dīxit eī: « Nōn procul abes ā rēgnō Deī ». Ac deinceps eum interrogāre audēbat nēmō.

³⁵ Et Jēsus in fānō docēs, sic verba fēcit: « Quī fit, utī dīcant scribae fore, utī Chrīstus genus dūcat ā Dāvīde, » ³⁶ quum ipse Dāvīd, Sāctī Spīritūs īnstīctū, dīxerit:

« *Ait Dominus Dominō meō: sēde ad meam dexteram, donec efficiam ex hostibus tuīs tuōrum pedum subsellium.* »

³⁷ Quum igitur eum dīcat ipse Dāvīd Dominum, unde fit, utī sit ejus prōgnātus? ».

Quumque frequēns hominum multitudō eum libenter audīret, ³⁸sīc iīs inter docendum dīcēbat: « Cavēte ā scribīs, quī stolātī incēdere amant et in forīs salūtātiōnēs ³⁹et in collēgiīs prīmās sessiōnēs et in cēnīs prīma accubandī loca; ⁴⁰quī viduārum domōs dēvorant et per ostentātiōnem prōlixē ōrant. Hīs graviōrēs poenās dabunt ».

⁴¹Sedēns autem Jēsus ē regiōne fiscī spectābat, utī multitudō cōferret aes in fiscum; ac, multīs dīvitibus multa cōferentibus, ⁴²vēnit quaedam vidua pauper quae duos terunciōs contulit: est autem teruncius idem quod quadrāns. ⁴³Tum ille advocātīs suīs discipulīs: « Certō scītōte: — inquit iīs — hanc pauperem viduam plūrimum omnium contulisse, quī contulērunt in fiscum. ⁴⁴Omnēs enim ex eō, quod ipsīs supererat, contulērunt; at haec, suā pēnūriā, quidquid habēbat, tōtum vīctum suum contulit ».

CAPUT 13

Templī ruīna. Pseudochristī. Orbis calamitatēs. Piōrum aerumnae, cōsōlātiō. Familiae discidia, beātī. Caelī prōdigia, coāctī piī. Christī vērītās perpetua. Jūdicīi hōra cui nota. Vigilantia.

¹Exeuntī autem ex fānō, quīdam ejus discipulōrum sīc dīxit: « Magister, vidē quantī lapidēs et strūctūrae ». ²Cui respondēns Jēsus: « Vidēs — inquit — hās ingentīs strūctūrās? Ita dissolventur, utī nūllus lapidī lapis impositus relinquātur ». ³Deinde sedentem eum in monte olīvārum ē regiōne fānī interrogārunt seorsum Petrus et Jācōbus et Jōhannēs et Andreās, hīs verbīs: ⁴« Dīc nōbīs, quandō haec futūra sint, et quod signum significābit haec, perficienda omnia? ».

⁵Et Jēsus iīs respondēns, sīc loquitur: « Vidēte, nē quis vōs fallat. ⁶Venient enim multī in meō nōmine dicentēs sē eum esse, multōsque fallent. ⁷Quum autem bella bellīque rūmōrēs audiētis, nōlite turbārī; oportet enim ea fierī sed nōndum erit finis. ⁸Cōnsurget enim gēns in gentem, et rēgnum in rēgnum, eruntque terraemōtūs certīs locīs et famīs et turbae; ea erunt dolōrum prīncipis.

⁹Sed prōspicitōte vōs vōbīs ipsīs: sistēminī enim in cōsessūs et collēgia; vāpulābitis et ad magistrātūs rēgēsque dūcēminī meā causā, quod sit iīs testimoniō. ¹⁰Ac per omnīs gentīs oportet prius ēvangeliūm publicārī;

¹¹Quum autem dūcēmini, ac sistēmini, nōlite prius cōgitāre aut prae-
meditārī dicenda, sed, quod vōbīs eādem hōrā suggerētur, id dīcitōte:
nōn enim vōs eritis quī loquimini, sed Spīritus Sānctus. ¹²Trādet autem
frātre frāter ad mortem, et pater filium; cōnsurgentque in parentīs
gnātī et eōs necābunt; ¹³eritisque omnibus invīsī propter nōmen meum.
Sed quī ad finem pertulerit, is servābitur.

¹⁴Quum autem *calamitōsum nefās*, ā Dāniēle vāte praedictum, stāre vi-
dēbitis, ubi nōn dēbet, quī legit, animadvertat: tum quī erunt in Jū-
daea, fugiant in montīs; ¹⁵et quī erit in tēctō, nē dēscendat in aedīs
nec ingrediātur ad auferendum aliquid ex suīs aedibus; ¹⁶et quī rūrī
erit, nē gradum referat, suae vestis auferendae grātiā. ¹⁷Hei uterum
ferentibus et lactantibus illō tempore! ¹⁸Optāte vērō, nē accidat hieme
vestra fuga: ¹⁹erit enim temporis illius *calamitās, quanta nec ā rērum*,
quās Deus creāvit, *creātiōne fuit adhūc*, nec postea futūra est. ²⁰Quod
nisi Dominus tempus illud dēcurtāret, nūllus mortālium ēvāderet. Sed
propter ēlēctōs, quod dēlēgit, dēcurtābit id tempus. ²¹Tum sī quis vōbīs
dīxerit hīc aut illīc adesse Chrīstum, nē crēditōte. ²²Exsistent enim falsī
chrīstī falsīque vātēs, quī prōdigiosa et portentosa dēsīgnābunt, ad dēci-
piendōs, sī fierī posset, etiam ēlēctōs. ²³Vōs vērō prōspicite: ēn praedīxī
vōbīs omnia.

²⁴Sed illō tempore post calamitātem illam *sōl obscurābitur, et lūna suum
splendōrem nōn ēmittet*, ²⁵*et caelī stēllae dēcident, caelestēsque potes-
tātēs commovēbuntur*.

²⁶Deinde cernētur *Fīlius hominis veniēns in nūbibus* cum magnā poten-
tiā atque glōriā. ²⁷Ac tum, suīs dīmissīs nūntiīs, congregābit ēlēctōs
suos ā quattuor ventīs, ab ultimīs terrīs ad extrēmum caelī.

²⁸Ā ficū autem discite exemplum: quum jam ejus rāmī tenerī sunt eaque
folia prōcreat, intellegitis īnstāre aestātem. ²⁹Sic et vōs, quum haec fierī
vidēbitis, scītōte prope adesse prō foribus. ³⁰Hoc vōbīs cōfirmō: nōn
ante praeteritūrum esse hoc saeculum, quam fiant haec omnia. ³¹Cae-
lum licet et terra intereant, mea dicta nōn interībunt. ³²Cēterum, diem
illam et hōram nūllus scit, nē angeli quidem caelestēs neque Fīlius, sed
tantum Pater.

³³Vidēte utī vigilētis et ōrētis; nescītis enim quandō tempus futūrum
sit. ³⁴Quemadmodum peregrīnāns homō, quī suam domum reliquit suis-
que servīs potestātem, et suum cuique mūnus assignāvit, et jānitōrī, utī

vigilāret, mandāvit. ³⁵Vigilāte igitur; nescītis enim quandō domūs dominus ventūrus sit: sērō an mediā nocte an galliciniō an māne; ³⁶nē, sī dē imprōvisō vēnerit, offendat vōs dormientīs. ³⁷Quae autem vōbīs dīcō, omnibus dīcō: vigilāte! ».

CAPUT 14

In Christum insidiae. Unguentum apud Simōnem; dēfēnsa mulier. Jūdās prōditor. Pascha. Cēna dominica. Petrī temeritās. Jēsū angor, precātiō terna, discipulōrum sopor. Captus Jēsus, suōrum fuga. Falsi testēs. Jēsus dē sē ipsō, sprētus, ictus. Petrus dēficiēns, perjūrus, lūgēns.

¹Quum autem futūrum esset Pascha et Azymālia post bīduum, studēbant pontificēs et scribae eum fraudulenter captum interficere; ²sed id diē fēstō faciendum negābant, nē quis fieret populī tumultus. ³Et dum erat Bēthaniae in domō Simōnis leprōsī, eō accubante, vēnit mulier habēns alabastrum unguentī spīcātae nardī pretiōsī, quae, cōnfractō alabastrō, perfūdīt ejus caput. ⁴Erant autem quīdam quī apud sēsē indignābantur atque ita dīcēbant: « Quōrsum haec unguentī jactūra facta est? ⁵Poterat hoc plūs quam trecentīs dēnāriīs vēndī et in pauperēs erogārī ».

Dum illī sīc adversus eam fremunt, ⁶Jēsus dīxit: « Sinite eam; quid negōtium eī facessitis? Bonō opere fūcta est ergā mē. ⁷Semper enim pauperēs habēbitis vōbīscum, quibus, quāndocumque volētis, bene facere possītis; at mē nōn semper habēbitis. ⁸Quod potuit haec, fēcīt: anticipāvit meum corpus ad sepultūrā ungere. ⁹Hoc vōbīs cōfirmō: ubicumque tōtō orbe pūblicābitur hoc ēvangelium, etiam quid ea fēcērīt, dīcētur ad ejus memoriā ». ¹⁰Jūdās autem Iscariōta, ūnus ex Duodecim, pontificēs adiit, ut eum illis trāderet. ¹¹Quō illī audītō laetātī, prōmiserunt eī pecūniā sē datūrōs. Itaque quaerēbat quō pactō eum posset opportunē prōdere.

¹²Prīmō autem Azymālium diē, quum Pascha immolandum foret, sīc eī dīcunt ejus discipulī: « Ubi vīs, utī tibi epulandum Pascha praeparātum eāmus? ».

¹³Tum ille discipulōrum suōrum duōs dīmīttit iisque dīcit: « Ite in urbem, occurret vōbīs quīdam aquae fictile portāns; eum sequēminī ¹⁴et,

quō intrāverit, sic dicitōte patrīfamiliae: «Quaerit magister, ubi sit mānsiō, ubi Pascha cum discipulīs suīs pollūceat». ¹⁵ Ipse vērō vōbīs ingēns cēnāculum ostendet, īnstrātum ac parātum; illīc nōbīs praeparātōte». ¹⁶ Ita profectī ejus discipulī, vēnērunt in urbem et nactī, quae ille iīs dīxerat, Pascha praeparārunt.

¹⁷ Deinde sub vesperum vēnit Jēsus cum Duodecim ¹⁸ ac, discumbentibus et epulantibus iīs, dīxit: «Certō scītōte: fore, ut ūnus ex vōbīs mē prōdat, quī mēcum epulātur». ¹⁹ Illī vērō dolēre coepērunt eīque singulī dīcere: «Isne ego sum?» et alius: «Isne ego sum?». ²⁰ Quibus ille respondēns: «Ūnus est ex Duodecim, — inquit — quī mēcum intingit in catīnum. ²¹ Fīlius quidem hominis abit, quemadmodum dē eō scīptum est; sed vae hominī illī per quem Fīlius hominis prōdendus est! Praestāret hominī illī numquam esse nātum».

²² Epulantibus autem iīs, Jēsus sūmptum pānem, āctīs laudibus, frēgit iisque dedit et dīxit: «Accipite, comedite: hoc est corpus meum». ²³ Deinde sūmptum pōculum, grātiīs āctīs, dedit iīs; bibēruntque ex eō omnēs. ²⁴ Atque ille iīs dīxit: «Hic est sanguis meus novī foederis, prō multīs effundendus. ²⁵ Hoc vōbīs certō dīcō: nōn mē amplius bibitūrum ex fētū vīteō ūsque ad illam diem, quum eum bibam novum in rēgnō Deī». ²⁶ Deinde, laudibus dictīs, profectī sunt in montem olīvārum. ²⁷ Iisque sic dīcit Jēsus: «Vōs mē omnēs hāc nocte dēserētis, sīquidem scīptum est: «*Percutiam pāstōrem, et dispergentur ovēs*». ²⁸ Sed postquam resurrēxerō, praecedam vōs in Galilaeam». ²⁹ At Petrus dīxit eī: «Etiam sī omnēs dēserant, at ego nōn item». ³⁰ Cui Jēsus: «Hoc tibi cōfirmō: — inquit — fore, ut hodiē in hāc nocte, priusquam bis gallus cantet, tū mē ter abnegēs». ³¹ At ille multō magis dīcere: «Im-mō etiam sī mē ūnā tēcum morī oporteat, nōn abnegābō tē». Itidemque etiam omnēs aliī dīcebant. ³² Deinde ubi vēnērunt in locum, cui nōmen est Gethsēmānī, dīxit suīs discipulīs: «Sedēte hīc, dum ego ōrātum eō». ³³ Assūmptisque ūnā sēcum Petrō et Jācōbō et Jōhanne coepit turbārī atque angī, ³⁴ iisque dīxit: «Prae animī dolōre ēmorior; manēte hīc et vigilāte». ³⁵ Tum paululum prōgressus, prōcidit humī ōrāvitque, utī, sī fierī posset, hōram illam dēclīnāret; ³⁶ et: «Abbā, Pater! — inquit — Omnia tū potes. Averte hoc ā mē pōculum; vērum nōn quod ego volō, sed quod tū». ³⁷ Deinde vēnit et eōs dormientīs nactus, dīcit Petrō: «Sīmōn, dormīs? Nōn potuistī ūnam hōram vigilāre? ³⁸ Vigilāte et ōrate, nē veniātis in tentātiōnem; spīritus quidem prōmptus est, sed carō infirma». ³⁹ Deinde rūsus ōrātum iit eademque verba dīxit. ⁴⁰ Ac reversus

eōs rūrsum dormientīs offendit; eōrum oculīs ita gravātīs, utī nescīrent quid eī respondērunt. ⁴¹ Deinde tertiō vēnit, et: « *Dormīte jam — inquit — et requiēscite. Satis est, vēnit hōra: ecce trāditur Fīlius hominis in manūs improbōrum.* ⁴² *Surgite, eāmus; ēn, quī mē prōdit, adventat.* ».

⁴³ Et prōtinus adhūc, eō loquente, advēnit Jūdās, quī ūnus erat ex Duodecim, comitante frequentī multitūdine cum gladiīs et fustibus ā pontificibus et scrībīs ac senātōribus. ⁴⁴ Dederat autem illīs ejus prōditor signum dīcēns: « Quem osculātus fuerō, is est; eum capite et tūtō abdūcite ». ⁴⁵ Igitur simul ac vēnit, eum adit et eī dīcit: « Magister, magister »; eumque deosculātus est. ⁴⁶ Illī vērō in eum manū injēcērunt eumque cēpērunt. ⁴⁷ Quīdam autem eōrum quī aderant, strictō ēnse, percussit pontificis servum eīque abstulit auriculam. ⁴⁸ Et Jēsus illōs sīc est allocūtus: « *Tamquam ad latrōnem existis cum gladiīs et fustibus ad mē comprehendendum?* ⁴⁹ *Cottīdiē eram apud vōs in fānō docēns, neque mē cēpistis; sed ea fierī oportet quae scrīpta sunt.* ».

⁵⁰ Tum omnēs, eō relictō, fūgērunt. ⁵¹ Quumque adolēscēns quīdam eum sequerētur, linteō nūdum corpus indūtus, adolēscētēs eum cēpērunt. ⁵² Ille, virō relictō linteō, nūdus eōs effūgit.

⁵³ Abdūxērunt autem Jēsum ad pontificem; ad eumque convēnērunt omnēs pontificēs et senātōrēs atque scrībae. ⁵⁴ Eum procul secūtus Petrus ūsque in pontificis ātrium ūnā cum famulīs residet sēque ad ignem calefacit. ⁵⁵ Pontificēs vērō tōtusque cōsensus quaerēbant contrā Jēsum testimōnium, ut eum necārent, nec inveniēbant. ⁵⁶ Nam multī quidem adversus eum falsa testificābantur, sed cōsentānea nōn erant testimōnia. ⁵⁷ Et quīdam exstiterunt, quī contrā eum falsa testābantur, ita dīcentēs: ⁵⁸ « Nōs eum audīvimus dīcentem, sē templum hoc manū factum esse dissolutūrum et trīduō aliud nōn manū factum exstrūctūrum ». ⁵⁹ Sed nē sīc quidem cōsentānea erant eōrum testimōnia. ⁶⁰ Tum pontifex in medium surrēxit et Jēsum sīc interrogāvit: « Nihilne respondēs? Quid est, quod hī contrā tē testantur? ». ⁶¹ At Jēsus silēbat nihilque respondēbat. Rūrsum pontifex eum hujusmodī verbīs interrogāvit: « Tūne es Chrīstus, celebrandī Deī Fīlius? ». ⁶² Et Jēsus: « *Sum; — inquit — et vidēbitis hominis Fīlium sedentem ad dextram potentiae et cum caelestibus venientem nūbibus.* ».

⁶³ Tum pontifex lacerāre suās vestīs: « Quid adhūc nōbīs opus est testibus? — inquit — ⁶⁴ Audīvistis impiam vōcem. Quid vōbīs vidētur? ». Illī vērō eum omnēs, utī morte dignum, damnārunt.

⁶⁵ Coepēruntque eum quīdam cōspuere eīque faciem obvelāre et colaphōs impingere, ac dīcere: « Dīvīnā »; eīque alapās impingēbant ministri.

⁶⁶ Quum esset autem Petrus inf̄rā in ātriō, vēnit quaedam ancillārum pontificis ⁶⁷ et, vīsō Petrō sēsē calefaciente, intuita eum dīcit: « Tū quoque cum Nāzarēnō Jēsu erās! ». ⁶⁸ At ille negāvit, ita dīcēs: « Nesciō nec intellegō quid dīcās! ». Deinde forās in vestibulum ēgressus est, et gallus cecinit. ⁶⁹ Et ancilla, eō vīsō, rūsum coepit dīcere iīs quī aderant, eum ex illīs esse. ⁷⁰ At ille rūsum negāvit. Paulō post rūsum, quī aderant, dīcunt Petrō: « Profectō tū ex illīs es, nam Galilaeus es et locūtiō tua congruit ». ⁷¹ At ille coepit dētestārī et jūrāre, sēsē nōn nōvisse hominem illum, quem illī dīcerent. ⁷² Et iterum gallus cecinit; tum Petrus recordātus ejus, quod eī dīxerat Jēsus: fore, utī priusquam bis caneret gallus, ter eum negāret, coepit flēre.

CAPUT 15

Christus ad Pilātum. Jūdaeōrum rēx. Barabbās absolutus. Jēsū supplicium, titulus, dictēria, tenebrae. Christi gemitus, pōtatiō, mors. Velī scissūra, militum professiō. Christi monumentum.

¹ Māne prōtinus initō cōsiliō, pontificēs unā cum senātōribus et scrībīs, tōtusque cōnsessus, Jēsum colligant abductumque Pilātō trādunt. ² Eum Pilātus interrogāvit essetne Jūdaeōrum rēx. Cui ille respondēs: « **Utī tū dīcis** », inquit. ³ Quumque eum vehementer accūsārent pontificēs, ⁴ Pilātus eum rūsus hīs verbīs interrogāvit: « Nihilne respondēs? Vidē quanta contrā tē testificentur ». ⁵ At Jēsus nihil amplius respondit, adeo utī mirārētur Pilātus.

⁶ Solēbat autem in illīs fēstīs iīs laxāre unum vinctum, quemcumque postulāssent. ⁷ Erat quīdam nōmine Barabbās cum sēditiōsīs vinctus, quī in sēditiōne caedem fēcerant. ⁸ Itaque coepērunt vulgō clāmantēs id exigere, quod ille semper iīs erat facere solitus. ⁹ Et Pilātus sic iīs respondit: « Vultis utī vōbīs Jūdaeōrum rēgem solvam? ». ¹⁰ Sciēbat enim, eum per invidiam ā pontificibus esse trāditum. ¹¹ Pontificēs vērō plēbem instīgārunt, utī sibi Barabbān potius ab illō laxārī postulāret. ¹² Et Pilātus rūsus eōs alloquēs: « Quid ergō vultis, — inquit — utī dē eō faciam,

quem Jūdaeōrum rēgem dīcitis? ». ¹³ At illī dēnuō clāmābant: « Crucifige eum! ». ¹⁴ Et Pilātus: « Quid enim malī fēcit? », inquit iīs. At illī eō ācrius clāmāre: « Crucifige eum! ». ¹⁵ Igitur Pilātus, volēns plēbī satisfacere, laxāvit iīs Barabbān Jēsumque verberāvit et iīs crucifigendum trādīdit.

¹⁶ Et milītēs eō extrā ātrium, hoc est praetōrium, ēductō, tōtam cohortem convocant, ¹⁷ eumque purpurā induunt et eī implexam spīneam corōnam impōnunt; ¹⁸ eumque sīc salūtāre incipiunt: « Salvē, rēx Jūdaeōrum! », ¹⁹ ejusque caput arundine tundunt et eum cōspuunt ac, positīs genibus, venerantur. ²⁰ Deinde, postquam eī illūsērunt, spoliānt eum purpurā, ipsīusque vestīmentīs induunt; tum crucifigendum ēducunt.

²¹ Et praetereuntem quemdam Simōnem Cŷrēnaeum rūre venientem, Alexandrī Rūfīque patrem, cōgunt ejus ferre crucem. ²² Eumque ad locum Golgotha dūcunt, quod Calvāriae locum significat. ²³ Et eī myrrhinum vīnum bibere dant, id quod ille nōn accēpit.

²⁴ Eō autem crucifīxō, *partītī sunt ejus vestīmenta, jactā super iīs sorte*, quid quisque auferret. ²⁵ Erat hōra tertia quum eum crucifixerunt, ²⁶ inscriptō hōc ejus crīminis titulō: **Rēx Jūdaeōrum**. ²⁷ Et cum eō latrōnēs duōs, alterum ad dexteram, alterum ad sinistram, crucifixerunt. ²⁸ Ita comprobātum est scriptum illud, quod sīc habet: « *Et inter scelerātōs habitus est* ».

²⁹ Praetereuntēs autem eī maledīcēbant, *capita quassantēs*, et dīcentēs: « Vah, quī templum dissolvis, et trīduō īnstaūrās; ³⁰ servā tē ipsum et dē cruce dēscende! ». ³¹ Similiter et pontificēs inter sēsē illūdētēs cum scribīs dīcēbant: « Aliōs servāvit, sē ipsum servāre nōn potest. ³² Christus ille Isrāēlītārum rēx dēscendat nunc dē cruce, ut eō vīsō crēdāmus ». Item quī cum eō erant crucifīxī, convīcium eī faciēbant.

³³ Hōrā sextā autem exstiterunt per tōtam terram tenebrae, ūsque ad hōram nōnam. ³⁴ Ac hōrā nōnā exclāmāvit Jēsus magna vōce dīcēs: « *Eli, Eli, lama sabachthani?* », quōrum verbōrum haec nōtiō est: « *Mī Deus, mī Deus, cūr mē dērelīquistī?* ». ³⁵ Quō audītō, quīdam eōrum quī aderant, dīcēbant eum Ēliān vocāre. ³⁶ Quīdam autem accurrit, et, implētā acetō spongiā arundīnīque affixā, eī *bibere dat* dīcēs: « Sinite, videāmus an eum ēreptum veniat Ēliās ». ³⁷ Et Jēsus, ēmissā magnā vōce, exspirāvit.

³⁸ Et templī vēlum ā summō ad īmum in duās partīs fissum est.

³⁹ Ac vidēns centuriō, quī eī ex adversō astābat, eum ita clāmantem expirāsse, dīxit: « Profectō hic homō Fīlius erat Deī ».

⁴⁰ Erant etiam mulierēs procul spectantēs, in quibus erat Marīa Magdalēna et Marīa Jācōbī minōris Jōsētosque māter et Salōmē. ⁴¹ Quae, etiam dum ille erat in Galilaeā, eum sequī eīque ministrāre cōsuēverant; itemque aliae multae, quae cum eō Hierosolyma ascenderant.

⁴² Postquam jam advesperāvit, quum esset Praeparātiō, hoc est, antesabbatum, ⁴³ vēnit Jōsēphus ab Harimathaeā honestus senātor, quī et ipse Deī rēgnū expectābat; et ad Pīlātum ausus ingredi, petiit Jēsū corpus. ⁴⁴ Pīlātus mīrātus sī jam mortuus esset, arcessitō centuriōne, scīscitātus est ex eō, quam dūdum esset mortuus; ⁴⁵ quō ā centuriōne cognitō, dōnāvit Jōsēphō corpus. ⁴⁶ Et ille ēemptō linteō eum dēmīsīt et involūtum linteō posuit in monumentō, quod ex petrā excīsum erat et monumētī ōstium ingēns saxum advolvit, ⁴⁷ spectantibus Marīa Magdalēna et Marīa Jōsētos mātrem, ubinam pōnerētur.

CAPUT 16

Mulierum unguenta. Redivivus Jēsus in Galilaeam. Idem ter vīsus. Discipulōrum incredulitās. Missiō ēvangeliī, et baptismī mandāta. Notae crēdentium. In caelum Jēsus. Apostolōrum officium.

¹ Exāctō Sabbatō, Marīa Magdalēna et Marīa Jācōbī māter et Salōmē, ēemptīs arōmatis, ut eum ūctum īrent, ² valdē māne primā post Sabbatum diē, veniunt ad monumentum, ortō jam sōle. ³ Ac dum inter sēsē quaerunt, quis sibi saxum avolveret ab ōstiō monumētī, ⁴ intuitae vident avolūtum esse saxum, quod erat permagnum. ⁵ Ac monumentum ingressae vīdērunt adolescentem ad dexteram sedentem, albā stolā vestītum, et expāvērunt. ⁶ Et ille: « Nē expavēscite! — inquit iīs — Jēsum quaeritis Nāzarēnum crucifīxum. Surrēxit, nōn est hīc; ēn locus ubi positus fuit. ⁷ Sed īte nūntiātum ejus discipulīs et Petrō eum praeīre iīs in Galilaeam; illic eum esse vīsūrōs, ut iīs praedīxit ». ⁸ Igitur illae ēgressae celeriter ex monumentō, fūgērunt, idque tremōre correptae atque attonitae. Neque cuiquam quidquam dīxērunt, utpote quae metuērunt.

⁹ Resurrēxit autem māne, prīmō post Sabbatum diē, et appāruit primum Mariāe Magdalēnae, ex quā septem ējēcerat daemonia; ¹⁰ id quod illa nūntiātum iit iīs, quī cum eō fuerant, lūgentibus atque plōrantibus; ¹¹ at illī audientēs eum vīvere, et ab eā vīsum esse, nōn crēdidērunt. ¹² Postea duōbus eōrum ambulāntibus appāruit aliā formā, rūs euntibus; ¹³ id quod illī cēterīs nūntiātum iērunt, sed nē illīs quidem crēdidērunt.

¹⁴ Tandem discumbentibus illīs Ūndecim appāruit, et iīs incrēdulitātem ac pervicāciam exprobrāvit, quod iīs, quī sē resurrēxisse vīderant, nōn crēdidissent. ¹⁵ Iisque dīxit: « *Īte in tōtum orbem, praedicāte ēvangelium omnī creatūrae.* ¹⁶ *Quī crēdiderit, et baptizātus fuerit, servābitur; quī vērō nōn crēdiderit, condemnābitur.* ¹⁷ *Signa autem eōs quī crēdiderint, haec sequentur: in nōmine meō daemonia ējicient, linguīs loquentur novīs; ¹⁸ serpentis tollent, et sī quid mortiferum biberint, nōn iīs nocēbit, quum aegrōtīs manūs impōnent, illī bene habēbunt ».*

¹⁹ Igitur Dominus postquam eōs allocūtus est, sublātus est in caelum, et ad Deī dextram sedit.

²⁰ Illī vērō dīgressī, ubīque praedicārunt, Dominō adjuvante et ōrātiōnem sequentibus signīs cōfirmante.

IACOBI APOSTOLI EPISTOLA

ARGUMENTUM ATHANASII IN EPISTOLAM IACOBI

Ab auctōribus suis et ipsa nōmina sortīta sunt epistolae catholicae. Hanc enim Jācōbus ad dispersās duodecim tribūs in Chrīstum crēdentēs scrīpsit. Scrīpsit autem eam mōre et genere docendī, docēns eās dē tantatiōnum discrīmine, quāenam ā Deō, quae vērō ex propriō cuiusque mortālium corde sint; et quod nōn verbīs tantum, sed et ipsō opere ostendenda sit fidēs, quodque nōn auditōrēs lēgis, sed factōrēs justificentur.

Praecipit etiam dē dīvitibus, nē illī pauperibus in ecclēsīs praeferantur, sed magis increpentur, tamquam superbī. Tandem ubi afflīctōs cōsōlātus, et ad tolerantiam ūsque ad iūdicis adventum servandum adhortātus est, dēque patientiā, ex iīs quae Jōb acciderunt, admonuit. Praecipit, utī seniōrēs vocentur ad aegrōtōs, studeāturque, quōmodo errantēs ad vēritātem convertantur, eō quod mercēs hujus apud Dominum sit remissio peccātōrum; atque ita terminat epistolam.

CAPUT 1

Disserit dē patientiā, dē fide, dē animī modestiā ad dīvitēs. Deinde ostendit, tentatiōnēs ad mālum nōn ex Deō esse, quum omnis bonī auctor sit. Quāliter recipiendus sit sermō vītae.

¹ Jācōbus, Deī et Dominī Jēsū Chrīstī servus, duodecim tribubus ultrō citrōque dispersīs salūtem.

² Summopere gaudendum exīstimāre, frātrēs meī, quum in variās incīdis-tis perīclitātiōnēs, ³ intellegentēs fideī vestrae explōrātiōne patientiam gignī; ⁴ patientia autem perfectam āctiōnem habeat, utī perfectī integrīque nullā rē careātis.

⁵ Quodsī quis vestrum sapientiā caret, postulet ā Deō, quī omnibus plā-nē dōnat nec exprobrat, et eī dōnābitur. ⁶ Postulet autem cum fidūciā, nihil dubitāns: quī enim dubitat, similis est flūctuī maris, ventīs āctō et

excitō. ⁷Neque vērō sē putet is homō quidquam ā Dominō impetrātūrum, ⁸homō duplicis animī, in omnibus suis āctiōnibus incōnstāns.

⁹Glōriētur autem frāter humilis in sublimitāte suā, ¹⁰et dīves in humilitāte suā: nam ut herbae flōs, sic peribit. ¹¹Ut enim exortus cum ardōre sōl herbam ārefacit, ejusque et flōs dēcidit et decōra speciēs interit; ita dīves cum suis cōpiis marcēscet. ¹²Fēlix homō, quī tentātiōnem sustinet: approbātus enim vītae corōnam accipiet, quam prōmīsīt Dominus suis amātōribus.

¹³Nēmō dum tentātur, dīcat ā Deō tentārī sē: Deus enim nec malīs umquam tentātur nec tentat ipse quemquam. ¹⁴Sed ā suā quisque cupiditāte allectus ac inescātus tentātur; ¹⁵deinde cupiditās conceptum parit peccātum, peccātum porrō perpetrātum gignit mortem.

¹⁶Nōlīte errāre, meī frātrēs cārissimī. ¹⁷Omne bonum dōnum omneque perfectum mūnus superne est, dēscendēns ā Patre lūminum, apud quem nūlla est mūtātiō aut ūlla conversiōnis umbra. ¹⁸Is cōsultō nōs genuit vērītātis ōrātiōne, ut essēmus quaedam quasi prīmītia suōrum operum.

¹⁹Proinde, meī frātrēs cārissimī, ēsto omnis homō ad audiendum celer, ad loquendum tardus, ad iram tardus: ²⁰nam hominis ira dīvīnae iustitiae nōn pāret. ²¹Quamobrem, frātrēs, omnibus vitiōrum sordibus excrementisque dēpositis, cōmiter accipite sativum sermōnem, quī vestras animās servāre potest. ²²Este autem iī, quī sermōnī pāreātis, nōn eum dumtaxat audiātis: aliōquīn vōs ipsōs dēcipitis. ²³Nam sī quis sermōnem audit nec exsequitur, is perinde est, acsī quis corporis suī faciem contemplētur in speculō; ²⁴deinde sēipsum speculātus abeat ac prōtinus, quālis sit, oblīvīscātur. ²⁵Quī vērō in perfectam libertātis lēgem penitus intrōspexerit et in eā mānserit, is quī nōn sit obliviōsus auditor sed operis effector, suō factō beātus erit.

²⁶Sī quis sibi vidētur esse religiōsus apud vōs, neque tamen linguam suam frēnat sed animum suum fallit, hujus vāna est religiō. ²⁷Religiō pūrā et impollūtā apud Deum et Patrem haec est: cūram gerere pūpillōrum et viduārū in eōrum calamitāte, et intāminātum sē cūstōdire ā mundō.

CAPUT 2

Persōnārum acceptiōnēs discrepāre dicit ā Chrīstī fidē, quam nōn satis est verbīs profitērī, nisi et operibus misericordiae et caritātis praestēmus eandem. Abrāhae exemplō.

¹Frātrēs meī, nōlite ita fidem habēre in glōriōsō Dominō nostrō Jēsū Chrīstō collocātam, utī persōnārum habeātis ratiōnem. ²Nam sī quis aureōs gestāns annulōs in veste splendidā, in vestrum conventum ingrediātur, eōdemque intret etiam pauper in obsolētā veste, ³et vōs in eum, quī vestem gestat splendidam, intueāminī eīque dicātis: « Tū sēde hīc pulchrē », pauperī autem dicātis: « Tū istīc stā aut hīc sub meō subselliō sēde », ⁴nōne discrīmen apud vōs fēcistis et male cōgitantēs iūdicēs fuistis?

⁵Audīte, meī frātrēs carissimī: nōne Deus elēgit hujus mundī pauperēs, fidē dīvitēs, hērēdesque rēgnī, quod suis prōmisit amātōribus? ⁶Et vōs pauperem dēspicātūī habētis. Nōne dīvitēs vōbīs imperant et iūdem vōs in jūs trahunt? ⁷Nōne iūdem pulchrō nōminī maledīcunt, ā quō vōs nuncupāminī? ⁸Siquidem legī pārētis rēgiae, quae sic litterīs est prōdita: « *Alterum utī tēipsum dīligitō* », rēctē facitis; ⁹sīn persōnīs indulgētis, peccātum committitis, et ā lēge, utī quī contrā eam faciātis, arguiminī. ¹⁰Quī enim, quamvīs aliōquīn tōtam lēgem observet, tamen in ūnō dēlinquit, is omnibus tenētur. ¹¹Nam quī dīxit: « *Nē adulterātō* », idem dīxit: « *Nē occīditō* »; quodsī nōn adulterās, sed occīdis, contrā lēgem committis. ¹²Sic loquiminī et sic agite, utī libertātis lēge iūdicandī: ¹³nam iūdicium erit inclēmēns in eum, quī pietātem nōn exercuerit, at pietās iūdicīō īnsultat.

¹⁴Quae est ūtilitās, meī frātrēs, sī quis sē fidem habēre dīcat, et opera nōn habeat? Num potest eum servāre fidēs? ¹⁵Sī frāter aut soror nūdī sint cottīdiānōque alimentō dēstitūtī, ¹⁶et eōs vestrum aliquis bona cum pāce abīre calefierīque et satiārī jubeat, nec iīs dētis, quae corpus requīrit, quid prōdest? ¹⁷Ita fidēs ejusmodī per sē est, utī, sī opera nōn habeat, mortua sit. ¹⁸Itaque dīcet aliquis: « Tū fidem habēs, ego opera habeō »: ostende mihi tuam fidem sine tuīs operibus, ego tibi ex meīs operibus fidem meam ostendam. ¹⁹Tū Deum ūnum esse crēdis? Rēctē facis; et daemōnēs crēdunt atque horrent! ²⁰Vīs autem intellegere, ō homō vāne, fidem sine operibus mortuam esse? ²¹Abrāhāmus, parēns ille

noster, nōne operibus factus est iustus, Isaācō filiō suō in ārā libandō?
²²Vidēs, utī fidēs ejus opera adjuvāret utīque operibus fidēs perfecta sit. ²³Atque ita comprobātum est scriptum illud, quod sic sē habet: «*Crēdidit Abrāhāmus Deō idque eī iustitiae ductum est*», et Deī amīcus est appellātus. ²⁴Vidētis ergō, operibus iustum reddī hominem, nōn solum fidē. ²⁵Itidem Rachaba meretrīx, nōne operibus justificāta est, admissīs nūntiīs et aliā viā ēmissīs? ²⁶Ut enim corpus absque spīritū mortuum est, ita fidēs sine operibus mortua est.

CAPUT 3

Utī doceat linguam hominī Christiānō esse coercendam fidei et caritātis sāctae repāgulīs, commoda et incommoda, quae ab eā prōveniunt, ostendit, et quid hūmāna sapientia ā caelestī distet.

¹Nōlīte multī esse magistrī, frātrēs mei, scientēs nōs esse graviōrēs poenās datūrōs: ²multa enim dēlinquimus omnēs. Sī quis in verbīs nōn dēlinquit, is perfectus homō est, quī possit etiam tōtum frēnāre corpus. ³Frēnōs quidem equōrum ōribus adhibēmus, utī nōbīs parcant, eōrumque tōtum corpus agimus. ⁴Itemque tantae nāvēs, tam vehementibus impulsae ventīs, tantulō gubernāculō, quōcumque vult gubernātōris impetus, aguntur; ⁵sic et lingua, quae parvum membrum est, magnās virīs habet. En quantulus ignis quantam māteriam incendit! ⁶Et lingua ignis est, scelerum mundus. Sic sē habet in nostrīs membrīs lingua, tōtum corpus contāmināns et aevī cursum inflammāns et ipsa ā gehennā inflammanda. ⁷Omnis enim et ferārū nātūra et volucrum serpentumque et aquātilium hūmānō ingenio domātur domitaque est; ⁸at linguam nēmō potest hominum domāre, effrēnātum malum, mortiferō refertam venēnō. ⁹Eā Deum et Patrem collaudāmus, eādem hominēs exsecrāmur ad Deī similitūdinem factōs, ¹⁰prōdeunte ex eōdem ōre laudātiōne et exsecrātiōne. Nōn decet, mei frātrēs, haec ita fieri. ¹¹Num fōns ex eōdem forāmine dulcī aquā mānat et amārā? ¹²Potestne, mei frātrēs, aut ficus oleās aut vitīs ficus edere? Sic nullus fōns et falsam et dulcem aquam emittere.

¹³Quī in vōbīs sapiēns est et intellegēns, ostendat bonīs mōribus sua opera cum sapientiae mānsuētūdine. ¹⁴Quodsī amāram invidiam et similitatem habētis in animō, nōlīte contrā vērūm jactāre vōs atque men-

tīrī. ¹⁵Nōn ea est ista sapientia, quae superne proficiscātur, sed ter-
restris, hūmānā, daemoniācā: ¹⁶ubi enim invidia est et simultās, ibi
est incōstantia omnisque vitiōsa rēs. ¹⁷At superne oriēns sapientia,
prīmum casta est, deinde pācifica, aequa, obsequiōsa, pietāte bonisque
referta frūctibus, sevēra, et minimē simulātrix; ¹⁸frūctus vērō iūstitiae
in pāce seritur colentibus pācem.

CAPUT 4

*Enumerat incommoda, quae ex carnīs operibus prōveniunt. Animī submissiōnem sub-
jungit et repurgātiōnem ā superbiā, detractiōne, et ab obliuīōne propriae infirmitātis.*

¹Unde apud vōs bella et pugnae? Nōne hinc, ex vestrīs libīdinibus,
quae mīlant in vestrīs membrīs? ²Concupiscitis nec obtinētis; invi-
dētis et aemulāminī nec assequī potestis; pugnātis et belligerātis. Nōn
obtinētis, quoniam nōn postulātis; ³postulātis et nōn adipisciminī, quia
male postulātis, ut in vestrās impendātis libīdinēs. ⁴Ō dēgenerēs et virī
et fēminae! Nescītis mundī amīcitiās Deī esse inimīcitiās?

Quī vult amīcus esse mundī, inimīcus efficitur Deī. ⁵An putātis illud
ināniter esse litterīs prōditum, scīlicet: «Ad invidiam prōpēsus est is,
quī in vōbīs habitat, Spīritus»? ⁶At majus cōfert beneficium; itaque
«Deus — inquit ille — et superbīs adversātur et modestōrum fautor est».

⁷Quamobrem pārēte Deō, resistite Diabolō, et is vōs fugiet. ⁸Accēdite
Deum, et accēdet vōs. Pūrgāte manus, ō improbī, et animōs lūstrāte!
⁹Quī estis animō duplicī, afflīctāte vōs, et lūgēte ac plōrāte; rīsus ves-
ter in lūctum convertātur, et gaudium in maerōrem. ¹⁰Submittite vōs
Dominō, et vōs ēvehet.

¹¹Frātrēs, nōlīte alius aliī dētrahere; quī frātrī dētrahit frātreque suum
damnat, legī dētrahit lēgemque damnat. Quodsi lēgem damnās, nōn lēgis
exsecūtor es, sed condemnātor. ¹²Ūnus est lēgislātor atque iūdex, quī
et servāre potest et perdere. Tū vērō quis es, quī alterum damnās?

¹³Age jam, quī dīcitis: «Hodiē aut crās proficiscēmur in illam urbem, et
illīc ūnum annum agēmus et mercābimur et lucrābimur», ¹⁴quum ne-
sciātis, quid sit crās futurum. Quālis enim est vīta vestra! Vapor est,
quī paulisper exstat, deinde ēvānēscit; ¹⁵quum dīcere dēbeātis: «Sī

volet Dominus et sī vīvemus, hoc aut illud faciēmus ». ¹⁶ Nunc in vestrīs insolentiīs vōs jactātis; omnis ejusmodī jactantia prāva est. ¹⁷ Ergō quī rēctē facere nōvit neque facit, is in vitiō est!

CAPUT 5

Dīvīnī jūdicīi sevērītatē dīvitibus dēnūntiat, enumerātā eōrum superbiā, utī pauperēs, audientēs dīvitum infēlicem exitum, aequō animō afflictionēs, utī Jōb, etiam quum infirmantur, ferant.

¹ Jam vērō, ō dīvitēs, plōrāte ejulantēs ob vestrās miseriās vōbīs ēventūrās. ² Dīvitiae vestrae putruērunt, vestīmenta vestra ā tineīs ērōsa sunt, ³ aurum et argentum aerūginōsum, eōrumque aerūgō contrā vōs testimoniū dīcet, vestrāsque carnēs ignis in mōrem cōsūmet: L. poenam G. vōbīs congressistis in ultimum tempus. ⁴ Mercēs ipsa mercēnariōrum, quī vestrōs messuērunt agrōs, ā vōbīs retenta quirītatur, messōrumque querēlae in Dominī armipotentis aurīs penetrārunt. ⁵ Luxuriāstis ac lascīvīstis in terrīs, geniō indulsistis, tamquam ad laniēnae diem. ⁶ Condemnāstis, occīdistis īnsontīs, vōbīs nōn resistentēs.

⁷ Quamobrem dūrāte, frātrēs, ūsque ad Dominī adventum. Ipse agricola exspectat eximium terrae frūctum, et quidem in eō dūrat, dum *prīmōrem sērōtinamque pluviam* accipiat. ⁸ Dūrāte vōs quoque, rōborāte vestrōs animōs: nam Dominī adventus īstat. ⁹ Nōlīte alius adversus alium gemere, frātrēs, nē damnēminī: ēn jūdex prō foribus adest. ¹⁰ Exemplum capite, frātrēs mei, tolerantiae ac patientiae dē vātibus, quī Dominī nōmine locūtī sunt. ¹¹ Equidem beātōs jūdicāmus eōs, quī patiuntur; Jōbī patientiam audīvistis, et quem eī finem Dominus — quippe *miserīcors et clēmēns* — dederit, vīdistis.

¹² In prīmīs autem, mei frātrēs, nē jūrātōte neque caelum neque terram nec aliud ūllum jūsjūrandum, sed estō ejusmodī sermō vester, ut « Etiam » sit etiam, et « Nōn » nōn, nē in simulatiōnem cadātis.

¹³ Affligitur vestrum aliquis? Supplicet. Laetus est quis? Psāllat. ¹⁴ Aegrotat vestrum aliquis? Advocet ecclēsiaē seniōrēs, quī eum in Dominī nōmine ungant oleō prō eōque supplicent; ¹⁵ et fidēi supplicatiō labōrantem servābit eumque allēnābit Dominus et, sī peccāta commiserit, ignōscentur eī. ¹⁶ Cōfitēminī invicem dēlicta et supplicāte alius prō aliō,

utī s̄anēminī. Multum valet efficitque virī bonī precātiō. ¹⁷Ēliās homō erat iisdem, quibus nōs, obnoxius. Et tamen, quum precibus petiisset, nē plueret, nōn pluit in terram per annōs trīs et sex mēnsēs; ¹⁸eōdem rūsum precātō, et caelum dedit imbrem et terrā suum frūctum germīnāvit. ¹⁹Frātrēs, sī quis vestrum ā vērō aberrāverit et eum quispiam revocāverit, ²⁰intellegat eum, quī sontem ab errōris suī via revocāverit, animam ex morte vindicāsse multitudinemque tēxisse peccātōrum.

IOHANNIS APOSTOLI

EPISTOLA PRIMA

ARGUMENTUM ATHANASII IN PRIMAM IOHANNIS EPISTOLAM

Hōc nōmine vocātur et ista epistola, proptereā quod ā Jōhanne Ēvangelistā scripta est, ut commonefaceret eōs, quī jam Dominum crēdiderant. Et primum quidem perinde, atque in ēvangeliō, ita et in hāc epistolā, dē verbī dīvinitāte disserit, ostendēns illud in Deō semper esse ac docēns Patrem esse lūcem, ut verbum ita cognōscāmus ex Patre esse, tamquam fulgōrem ē lūce. Disserēns autem dē dīvinitāte verbī expōnit fidei nostrae mystērium nōn esse rem noviciam, sed esse sempiternum ab initio: nunc vērō manifestātum in Dominō, quia vīta est sempiterna et vērus Deus. Causam etiam, ob quam verbum ad nōs vēnerit et appāruerit, pōnit hanc: vidēlicet, ut opera Diabolī dissolveret ac nōs ā morte liberāret efficeretque, uti Patrem agnōscerēmus et Filium, Dominum nostrum Jēsum Chrīstum.

Scribit igitur ad quamvis aetatem: ad puerōs, ad adolēcentīs, ad senēs, quod Deus innōtuerit; Diabolica vērō operātiō deinceps, dēlēta morte, dēvicta sit. Quod reliquum est per tōtam epistolam, dīlēctiōnem docet volēns, ut nōs invicem alius alium dīligāmus, proptereā quod et Chrīstus dīlēxit nōs. Disserit itaque dē differentiā spīrituum discernitque quisnam spīritus ex Deō, quis vērō sēductiōnis sit, et quandō cognōscāmur filiī Deī, quandō vērō Diabolī. Item cujus peccātī grātiā ōrandum sit prō hīs quī dēliquērunt, et prō quō nōn sit et quod vocātiōne indignus sit, nec Chrīstī esse dīcī possit, quī proximum nōn dīligit.

Ūnitātem etiam Filii cum Patre ostendit, et quod quī Filium negat, nec Patrem habeat; dēcernit quoque in hāc epistolā, quod sit proprium antichristī: nempe hoc, sī dīcat Jēsum nōn esse Chrīstum, ita ut quasi ille nōn sit, sē ipsum mentiendō dīcat esse Chrīstum.

Hortātur autem per tōtam epistolam Chrīstō crēdentīs, nē animō sint abjectō, sī odiō habeantur in hōc mundō, sed magis gaudeant: ob id quod odium mundi hujus dēclāret crēdentis migrāsse ex hōc mundō et posthāc conversārī in caelīs; et in calce epistolae iterum admonet Filium Deī esse vītam aeternam ac vērū Deum, et ut illi serviāmus, nōsque ipsōs ā simulācrīs cūstodiāmus.

CAPUT 1

Sermōnem illum aeternum, in quō est vīta et lūx, annūtiāre sē testātur et propitium fidēlibus Deum fore, sī gementis sub vitiōrum onere cōnfugere discant ad ipsius misericordiam.

¹Quod fuit ā prīncipiō, quod audīvimus, quod vīdimus oculis nostris, quod et spectāvimus et nostris ipsi manibus tetigimus, — ²dē sermōne vītae loquor, quae vīta patefacta est — id, inquam, et vīdimus et testāmur et vōbīs vītam nūtiāmus aeternam, quae apud Patrem erat, et nōbīs patefacta est. ³Quod et vīdimus et audīvimus, id vōbīs annūtiāmus, ut et vōs nōbiscum communitātem habeātis. Est autem nōbīs communitās cum Patre cumque ejus Filiō Jēsū Chrīstō. ⁴Atque haec vōbīs scribimus, utī plēnā afficiāminī laetitiā. ⁵Est autem hoc nūntium, quod et ab illō audīvimus et vōbīs nūtiāmus: Deum esse lūmen, nec ullās in eō tenebrās esse.

⁶Sī nōbīs cum Deō communiōnem esse dīcimus, et tamen in tenebris dēgimus, mentīmur nec vērū facimus. ⁷Sī in lūce versāmur, ut ipse in lūce est, nōbīs est inter nōs communitās: nōsque Jēsū Chrīstī sanguis, ejus Filiū, expūrgat ab omnī peccātō.

⁸Sī nōs peccātī expertis esse dīcimus, fallimus nōs ipsos nec est in nōbīs vērītās. ⁹Sī cōfitēmur peccāta nostra, ille ita fidēlis et jūstus est, utī nōbīs peccātōrum veniam det nōsque ab omnī culpā expiet. ¹⁰Sī nōs peccāsse negāmus, mendācem facimus eum, nec est in nōbīs ejus sermō.

CAPUT 2

Prōpositō Chrīstō mediātore et advocātō, docet in vītae sāctimōnia sitam esse Deī cognitiōnem, quam cujusvis aetātis et conditionis hominibus communem facit, modo unī Chrīstō adhaereant. Tandem ubi ad contemptum mundi hortātus est, suādet anti-christos fugiendos esse, inhaerendum autem agnitae vērītātī.

¹Filiolī mei, haec vōbīs scribō, utī nōn peccētis; quodsī quis peccāverit, patrōnum habēmus ad Patrem, Jēsū Chrīstū jūstum. ²Quī idem piāculum est peccātōrum nostrōrum: nec solum nostrōrum, sed etiam tōtius mundi.

³ Ac in eō nōbīs eum esse nōtum intellegimus, sī ejus praeceptīs pārēmus.

⁴ Quī eum sibi nōtum esse dīcit, et tamen ejus praeceptīs nōn pārēt, mendāx est, nec est in eō vērītās; ⁵ quī vērō ejus dictīs pārēt, is vērē Deī amōre perfectō praeditus est. Hāc rē nōs in eō esse cognōscimus. ⁶ Quod quī sē in eō manēre dīcit, dēbet, ut ille sē gessit, ita ipse sē gerere.

⁷ Cārissimī, nōn novam praeceptionem scrībō vōbīs sed veterem praeceptionem, quam ā prīncipiō habuistis: praeceptiō vetus est sermō, quem audīvistis prīncipiō. ⁸ Rūrsus novam praeceptionem vōbīs scrībō, quae rēs et in sē et in vōbīs vērā est: vidēlicet tenebrās praeterīre jamque vērū lūmen appārere. ⁹ Quī sē in lūmine esse dīcit, et tamen frātre suum ōdit, is adhūc in tenebrīs est. ¹⁰ Quī frātre suum amat, is in lūce manet, et is est, quī nōn impingat; ¹¹ quī vērō frātre suum ōdit, is in tenebrīs est et in tenebrīs graditur neque scit quō eat, quippe quum ejus oculōs occaecāverint tenebrae.

¹² Scrībō vōbīs, filioli, quod vōbīs ignōscuntur peccāta per ejus nōmen.

¹³ Scrībō vōbīs, patrēs, quod eum, quī ā prīncipiō est, nōvistis. Scrībō vōbīs, juvenēs, quod Malum vīcistis. ¹⁴ Scrībō vōbīs, gnātī, quia Patrem nōstis. Scrīpsī vōbīs, patrēs, quia eum, quī ā prīncipiō est, nōstis. Scrīpsī vōbīs, adolēscentēs, quoniam fortēs estis, in vōbīsque manet Deī sermō, et Malum vīcistis.

¹⁵ Nē amāte mundum neque mundāna. Sī quis mundum amat, is nōn est Patris cāritāte praeditus: ¹⁶ nam quidquid in mundō est, vidēlicet carnis et oculōrum cupiditās et vītāe adrogantia, nōn ā Patre, sed ā mundō est. ¹⁷ Et mundus abit et ejus cupiditātēs; sed quī Deī voluntātī pārēt, is manet in sempiternum.

¹⁸ Gnātī, ultimum tempus est; et quemadmodum ventūrum audīvistis antichristum, nunc quoque multī sunt antichristī: unde ultimum tempus esse intellegimus. ¹⁹ Ā nōbīs profectī sunt, sed nōn erant ex nōbīs: sī enim ex nōbīs fuissent, nōbīscum mānsissent; sed dēclārandum fuit, nōn omnīs ex nōbīs esse. ²⁰ Et vōs ā Sāctō ūctī nōvistis omnia. ²¹ Nōn ideō vōbīs scrīpsī, quod vērū nesciātis, sed quod vērū scītis et quod nihil falsum ex vērō est. ²² Quī est mendāx, nisi quī negat, Jēsum esse Chrīstum? Is antichristus est, quī et Patrem negat et Fīlium. ²³ Quisquis Fīlium negat, nē Patrem quidem habet.

²⁴Quod ergō vōs ab initiō audīvistis, id in vōbīs maneat; sī in vōbīs mānserit, quod initiō audīvistis, et vōs in Filiō ac Patre manēbitis. ²⁵Ac quod nōbīs prōmīsīt, id vīta aeterna est.

²⁶Haec vōbīs dē vestrīs dēceptōribus scrīpsī. ²⁷Et tamen iī estis, in quibus ūnctiō, quam ab eō accēpistis, maneat; neque vōbīs opus est, utī quisquam vōs doceat, quippe quum eadem ūnctiō vōs dē cūctīs doceat, vēraque sit et falsitātis expers; ac quemadmodum ille vōs docuit, sic maneātis in eō.

²⁸Et nunc, filioli, manēte in eō, utī, quum existet, cōfidentiam habeāmus nec eum in ejus adventū ērubescāmus. ²⁹Sī scītis eum esse jūstum, cognōscite, quicumque jūsta faciat, ex eō esse nātum.

CAPUT 3

Inaestimābilem dīvīnae adoptiōnis honōrem commendāns, testandam esse bonīs operibus vītae novitātem docet, cujus certum symbolum est caritās. Deinde fidūciam et Deī invocātiōnem subnectit.

¹Vidēte quantō nōs prōsecūtus sit amōre Pater, utī Deī filiī vocēmur, [et sumus!] Ideō nōs mundus nōn cognōscit, quod eum nōn cognōscit. ²Cārissimī, nōs nunc Deī filiī sumus, tametsī nōndum patet, quid sīmus futūrī; scīmus autem, quum id patefactum fuerit, nōs ejus fore similīs: utpote quem cernēmus, ut est.

³Ac quisquis hanc in eō spem habet, is sēipsum expūrgat, quemadmodum ille pūrus est. ⁴Quisquis peccātum committit, is crīmen committit, et peccātum crīmen est. ⁵Et scītis, illum ideō advēnisse, utī peccāta nostra auferret, nec ūllum in eō esse peccātum. ⁶Quisquis in eō manet, nōn peccat; quisquis peccat, eum nōn didicit neque nōvit.

⁷Filioli, nēmō vōs dēcipiat. Quī jūsta facit, jūstus est, quemadmodum ille jūstus est. ⁸Quī peccātum committit, ex Diabolō est: sīquidem ā prīncipiō Diabolus peccat. Ideō patefactus est Deī Filius, utī Diabolī opera aboleret. ⁹Quisquis ex Deō nātus est, peccātum nōn committit, quod Deī sēmen in eō manet; ideōque peccāre nequit, quod ex Deō nātus est.

¹⁰ In eō manifestī sunt Deī filiī et Diabolī filiī, quod quisquis jūsta nōn facit, is Deī nōn est; itemque quī frātre suum nōn amat.

¹¹ Nam haec est, quam prīncipiō audīvistis, dēnūtiātiō, ut amēmus inter nōs: ¹² nōn utī Caīnus, quī, quum ā Malō esset, frātre suum interēmit. Cujus autem grātiā eum interemit? Quoniam ejus opera erant mala, quum frātris essent jūsta.

¹³ Nōlīte mīrārī, frātrēs meī, sī vōs ōdit mundus. ¹⁴ Nōs scīmus nōs ā morte ad vītā migrāsse, quoniam frātrēs amāmus; quī frātre nōn amat, manet in morte: ¹⁵ Quisquis frātre suum ōdit, homicīda est; scītis autem, nēminem esse homicīdam, quī aeternā vītā habeat in sē manentem.

¹⁶ Inde amōrem cognōscimus, quod et ille prō nōbīs animā suā posuit; et nōs debēmus prō frātribus animās pōnere. ¹⁷ Jam quī, quum hujus vītāe facultātēs habeat, et frātre suum egēre videat, tamen nōn ejus vicem miserātur, quī fierī potest, utī sit Deī cāritāte praeditus? ¹⁸ Filiolī meī, nōn verbīs aut linguā, sed rē ac vērītate amēmus. ¹⁹ Ita fiet, utī nōs ā vērītate esse intellegāmus, et id in ejus cōspectū animīs persuāsum habeāmus; ²⁰ quodsī nōs damnat animus noster, major est Deus quam noster animus et cūcta nōvit. ²¹ Cārissimī, sī noster animus nōs nōn damnat, cōfidentiam habēmus ad Deum; ²² ac quidquid postulāmus, id ab eō impetrāmus, quoniam ejus praeceptīs obtemperāmus eīque mōrem gerimus.

²³ Atque haec est ejus praeceptiō, ut ejus Filīi Jēsū Chrīstī nōminī crēdāmus et inter nōs amēmus, quemadmodum praeceptum dēdit. ²⁴ Ac quī ejus praeceptīs oboedit, et ipse in illō, et ille in ipsō manet; atque hinc eum in nōbīs manēre cognōscimus, videlicet ex Spīritū, quō nōs dōnāvit.

CAPUT 4

Ubi quaedam inseruit de probandīs spīritibus, quia aliī ex mundō aliī ex Deō loquuntur; ad cāritatem redit et Deī exemplō ad frāternū amōrem hortātur.

¹ Cārissimī, nē cuius spīrituī crēdite, sed spīritūs explorāte an ex Deō sint: nam multī falsī vātēs in mundum prōdiērunt. ² Hinc cognōscite Deī spīritum: quisquis spīritus Jēsum Chrīstum in carne vēnisse cōfitētur,

is ā Deō est. ³ Quisquis autem spīritus Jēsum Chrīstum in carne vēnisse nōn cōfītētur, is ā Deō nōn est; atque hoc illud est dē Antichristō, quod audīvistis ventūrum esse, quī jam nunc in mundō est. ⁴ Vōs ā Deō estis, filioli, et eōs vīcistis, quoniam major est quī in vōbīs quam quī in mundō est. ⁵ Illi ā mundō sunt: itaque ā mundō loquuntur eōsque mundus audit. ⁶ Nōs ā Deō sumus: Deum quī nōvit, nōs audit; quī ā Deō nōn est, nōn audit nōs. Inde quis vērītātis, quis sit errōris spīritus, dignōscimus.

⁷ Cārissimī, amēmus nōs inter nōs: nam cāritās ā Deō est; ac quisquis amat, ex Deō nātus est Deumque nōvit. ⁸ Quī nōn amat, nōn nōvit Deum: nam Deus amor est. ⁹ In eō patuit Deī ergā nōs amor, quod Filium suum ūnicum mīsīt Deus in mundum, utī per eum vīvāmus. ¹⁰ In eō amor est, quod Deus, nōn quod nōs eum amāverīmus, sed quod ipse nōs amāverit, mīsīt Filium suum, prō peccātis nostrīs piāculum.

¹¹ Cārissimī, sī sīc nōs amāvit Deus, nōs vicissim debēmus amāre nōs mūtūō. ¹² Deum nēmō umquam vīdit; sī alius alium amāmus, manet in nōbīs Deus sumusque ejus perfectā cāritāte praeditī. ¹³ Hinc et nōs in eō et in nōbīs eum manēre intellegimus, quod nōbīs suum Spīritum impertīvit; ¹⁴ et nōs vīdimus et testāmur ā Patre lēgātum esse Filium, servātōrem mundī. ¹⁵ Quisquis Jēsum Deī esse Filium cōfessus fuerit, et in eō Deus, et is in Deō manet. ¹⁶ Et nōs amōrem, quō nōs Deus prōsequitur, nōvimus ac crēdimus. Deus amor est; et quī in amōre manet, in Deō manet, et Deus in eō.

¹⁷ In eō perfectā amōre praeditī sumus, sī dē iūdicīi diē cōfīdimus: quod quālis ille est, tālēs nōs sīmus in hōc mundō. ¹⁸ In cāritāte metus nōn est, quīn perfecta cāritās forās quatit metum: quoniam metus cruciātum habet, quīque metuit, perfectā cāritāte nōn est.

¹⁹ Nōs eum amāmus, quoniam prior ipse nōs amāvit. ²⁰ Sī quis ā sē Deum amārī dīcit, et tamen frātrem suum ōdit, mendāx est: quī enim frātrem suum, quem vīdit, nōn amat, Deum, quem nōn vīdit, quō pactō potest amāre? ²¹ Atque hoc ab eō praeceptum habēmus, utī Deum quī amat, suum quoque frātrem amet.

CAPUT 5

Ostendit fraternum amorem et fidem esse res conjunctas: nullam autem haberi posse fidem Deo, nisi credendo in Christum. Hinc certa est invocatio, uti pro fratribus etiam valeant precēs nostrae.

¹Quisquis Jēsum crēdit esse Chrīstum, ex Deō nātus est; et quisquis genitōrem amat, etiam ex eō nātum amat. ²Hinc intellegimus amārī ā nōbīs Deī filiōs, sī Deum amāmus ejusque praeceptīs obtemperāmus. ³Is enim Deī amor est, sī ejus praeceptīs obtemperāmus: quae sālē ejus praecepta gravia nōn sunt. ⁴Nam quidquid ex Deō nātum est, vincit mundum, et haec victōria est, quae vīcit mundum: fidēs nostra.

⁵Quis est, quī vincit mundum, nisi quī crēdit Jēsum esse Deī filium? ⁶Hic est, quī vēnit per aquam et sanguinem, Jēsus Chrīstus; nōn in aquā solum, sed in aquā et sanguine. Et Spīritus est, quī testātur, sīquidem Spīritus est vērītās. ⁷Quoniam trēs sunt, quī testantur in caelō: Pater, sermō, et Spīritus Sāctus; et hī trēs ūnum sunt. ⁸Item trēs sunt, quī testantur in terrā: Spīritus et aqua et sanguis; quī trēs ūnum sunt. ⁹Sī hominum testimōnium admittimus, Deī testimōnium majus est.

Atque hoc est, quod Deus dē Filiō suō testimōnium dīxit: ¹⁰quī Deī Filiō fidem habet, is in sē Deī testimōnium habet; quī Deō nōn crēdit, mendācem facit eum, quod testimōniō fidem nōn habeat, quod dīxit Deus dē Filiō suō. ¹¹Est autem hoc testimōnium, quod aeternā vītā dōnāvit nōs Deus, quae vīta in ejus Filiō est: ¹²quī Deī Filium habet, vītā habet; quī Deī Filium nōn habet, vītā nōn habet.

¹³Haec vōbīs, nōminī Filiī Deī fidem habentibus, ideō scrīpsī, utī vōs aeternam habere vītā sciātis utīque nōminī Filiī Deī fidem adjungātis.

¹⁴Atque ea est, quam ad eum habēmus, cōnfidentia, quod sī quid ex ejus voluntāte postulāmus, audit nōs. ¹⁵Quodsī nōs ab eō audīrī scīmus, quidquid poscāmus, scīmus, ea obtinuisse nōs, quae ab eō poposcimus.

¹⁶Sī quis frātre suum peccātum nōn lētāle committere vīderit, sī is Deum poscat, Deus illī vītā dabit, videlicet peccantibus nōn lētāliter. Est lētāle peccātum prō quō ōrandum esse nōn dicō. ¹⁷Omnis injūstitia est peccātum; est et peccātum nōn lētāle.

¹⁸ Scīmus, quisquis ex Deō nātus est, eum nōn peccāre: nam ex Deō nātus sēipsum servat, nec eum Malus attingit. ¹⁹ Scīmus nōs ā Deō esse, tōtumque mundum in Malō jacēre. ²⁰ Scīmus item Deī Fīlium vēnisse et nōs eō ingeniō dōnāsse, utī vērum cognōscāmus Deum; sumusque in vērō, in ejus Fīliō Jēsū Chrīstō. Is vērus est Deus aeternaque vīta. ²¹ Fīliolī, cavēte deastrōs! Āmēn.

IOHANNIS APOSTOLI EPISTOLA SECUNDA

ARGUMENTUM ATHANASII IN SECUNDAM IOHANNIS EPISTOLAM

Hanc senior factus dominae scribit et liberis ejus. Est autem argumentum epistolae tale: quum videret liberis hujus recte in fide conversari, multos autem seductores circumire, qui dicerent adventum Christi in carne non esse factum, epistolam hanc scribit; et principio quidem laudat, quod liberi ejus bene conversarentur, deinde docet fidei nostrae mysterium non esse recens. Hortatur iterum ad dilectionem et ut maneant in doctrina, quae ipsi erat tradita. Deinceps docet eos antichristum esse qui Christum in carne non venisse dicat. Denuntiat autem illis, ne eos, qui hujusmodi sunt, in domum suam quisquam recipiat, neque salutem illis dicat; atque ita terminat epistolam.

CAPUT 1

Inscribitur haec epistola eximiae ac praestanti dignitate feminae, quae filios in Dei timore recte educatos habebat. Hanc orat, ut in caritate Christiana perseveret, ne in antichristos incidat, quin potius eos omnino vitet.

¹Senior electae dominae, ejusque liberis, quos ego vere amo; nec ego solus, sed etiam omnes, qui veritatem novērunt, ²propter veritatem, quae et in nobis manet, et nobis aderit in sempiternum. ³Assit vobis favor, misericordia, pax a Deo Patre, et a Dominō Iesū Christō, Patris Filio, cum veritate ac caritate.

⁴Laetatus sum magnopere, quod liberis tuos ex veritate vivere comperi, sicuti praeceptum accēpimus a Patre. ⁵Et nunc rogō tē, domina, non quō tibi novum scribam praeceptum, sed quod habuimus ab initio, ut amemus nos mutuō. ⁶Est autem in eō situs amor, ut ex ejus praeceptione nos geramus; haec est praeceptio, quemadmodum audivistis ab initio, ut ex eā vivatis:

⁷ Quoniam multī impostōrēs in mundum introīvērunt, quī Jēsum Chrīstum in carne vēnisse nōn cōfitentur; hīc ille impostor et antichristus est. ⁸ Date operam, nē perdāmus, quod ēlabōrāvimus, sed mercēdem plēnam accipiāmus. ⁹ Quisquis dēlinquit neque manet in doctrīnā Chrīstī, Deum nōn habet; quī manet in doctrīnā Chrīstī, is et Patrem habet et Fīlium.

¹⁰ Sī quis venit ad vōs, quī hanc doctrīnam nōn ferat, eum domum nē accipite neque salvēre jubēte. ¹¹ Quī enim salvēre jubet, participat ejus prāvē facta.

¹² Quum multa vōbīs habērem scrībendā, nōlūi chartā et ātrāmentō: spērō enim, mē ventūrum ad vōs, et cōram collocūtūrum, utī plēnam percipiātis laetitiam.

¹³ Salūtant tē liberī tuae sorōris ēlēctae. Āmēn.

IOHANNIS APOSTOLI

EPISTOLA TERTIA

ARGUMENTUM ATHANASII IN TERTIAM IOHANNIS EPISTOLAM

Ista quoque Iohannis est, ut et inscriptiō habet, missa est autem ad Gājum. Et primum quidem laudat eum propter testimoniū hospitālītātis, quod habēbat ab omnibus, hortāturque eum, ut in prōpositō persistat, ac frātrēs recipiat ac dēdūcat. Accūsāt autem Diotrephē, quod is nōn solum nihil praebebāt pauperibus, sed etiam aliīs prohibēbat ac multa nūgābātur. Tālīs aliēnōs esse dīcit ā vērītātē neque cognōscere Deum; Dēmētrium vērō laudat, optimū illi testimoniū impendēns.

CAPUT 1

Hospitālītātē Gāi laudat et, Diotrephūs petulantiam accūsāns, Gājum monet, uti benefaciendō persevēret. Postrēmō Dēmētrium commendat.

¹ Senior Gājō cārissimō, quem ego vērē amō.

² Cārissime, cupiō tē ante omnia fēliciter agere ac valēre, quemadmodum animō fēliciter agis. ³ Laetātus sum enim vehementer, quum vēnissent frātrēs et tuam vērītātē testātī essent, ut ex vērītātē vīvās. ⁴ Majōrem laetitiam nūllam habeo, quam ut audiam, meos gnātōs ex vērītātē vīvere.

⁵ Cārissime, fēliciter agis, quidquid ergā frātrēs et hospitēs facis, ⁶ quī tuam cārītātē in ecclēsiaē cōspectū testātī sunt. Quos, rēctē faciēs, sī, utī Deō dignum est, dēdūxeris. ⁷ Nam prō ejus nōmine profectī sunt: nihilque ab extrāneīs accēpērunt. ⁸ Nōs vērō tālēs accipere dēbēmus, utī vērītātis sīmus adjūtōrēs.

⁹ Scrīpsī ecclēsiaē; sed quī vult eōrum esse prīmārius, Diotrephēs, nōn admittit nōs. ¹⁰ Itaque, sī vērō, commemorābō, quālia patret facinora, quī in nōs verbīs improbīs garriat; nec hīs contentus, nec ipse frātrēs admittat, et volētēs prohibeat exque ecclēsiā ējiciat.

¹¹ Cārissime, nē imitāre malum, sed bonum. Quī bene facit, ā Deō est; quī vērō male facit, Deum nōn nōvit.

¹² Dēmētrius et omnium et ipsīus vēritātis testimoniō commendātus est; et nōs idem testāmur, et vōs, vērum esse testimoniū nostrum, scītis.

¹³ Multa habērem scribenda tibi, sed nōlō tibi chartā et ātrāmentō scribere; ¹⁴ brevī tē, utī spērō, vidēbō, et praesentēs colloquēmur.

¹⁵ Valē. Salūtant tē amīcī. Salūtā amīcōs nōminātim.

IUDAE APOSTOLI EPISTOLA

CAPUT 1

Admonet piōs, utī sibi caveant ab eō hominum genere, quī ex Chrīstī grātiā lascīviendī praetextum captant, quōs nōn impūnē lātūrōs ejus grātie contemptum, tribus exemplīs dēmōnstrat, et vāticinium Henōchī prōfert. Modum dēnique piūs ostendit, quō omnēs eōrum māchinās disjicere queant.

¹ Jūdās, Jēsū Chrīstī servus, Jācōbī frāter, sānctificātīs in Deō Patre, et in Jēsū Chrīstō reservātīs, vocātīs: ² misericordiam et pācem et cāritātem plūrimam dīcit.

³ Cārissimī, quum vōbīs dē commūnī salūte scrībere summō studiō contenderem, necesse habuī vōs scrībendō cohortārī, utī fide, quae semel sānctīs est trādita, certētis. ⁴ Irrēpsērunt enim hominēs quīdam, ōlim ad hoc ipsum supplicium dēsīgnātī, Deī nostrī beneficium trānsferentēs in libīdinem, et Deum, quī sōlus herus est, Dominumque nostrum Jēsum Chrīstum negantēs.

⁵ Illud autem vōbīs, quod semel didicistis, commemorāre volō, quod Dominus, quum populum ex Aegyptō servāset, rūrsum eōs, quī nōn cōfiderant, perdidit; ⁶ angelōsque, quī suam orīginem nōn retinuisent, sed suum domicilium reliquissent, ad magnī diēi jūdicium aeternīs vinculis sub tenebrīs servandōs cūrāvit. ⁷ Utī Sodoma et Gomorrha finitimaeque urbēs, quoniam cōsimilī modō meretrīcātae, impudīcī corporis libīdinibus obsecūtae sunt, jacent ad exemplum, poenās igne luentēs sempiternō.

⁸ Similiter hī quoque somniantēs, corpora habent pollūta, et dominātum repudiant, dignitātibusque maledīcunt. ⁹ Atquī Michāel ille princeps angelus, quum disceptāns cum Diabolō dē Mōysīs corpore disputāret, nōn ausus est sententiam ferre maledicam, sed dīxit: « *Increpet tē Dominus!* ». ¹⁰ Istī vērō et quae ignōrant, dē illīs maledīcunt; et quae nātūrālīter, brūtōrum animālīum mōre, intellegunt, in iīs corruptī sunt. ¹¹ Vae iīs, quoniam Cainiānā viā grassantur et errōris Balaamicī mercēde prōflīgātī sunt Cōrachānāque conjūrātiōne pereunt! ¹² Hī sunt in vestrīs

cāritātibus lābēs, irreligiōsē convīvantēs, sēipsōs pāscentēs; siccae nūbēs ventīs circumāctae; arborēs auctumnālēs īnfructuōsae bis mortuae ac ērādīcātae. ¹³Ferī flūctūs maris, spūmantēs suās foeditātēs; stellae errantēs, quibus reservātur cālīgō sempiterna tenebrarum.

¹⁴Dē hīs etiam vāticinātus est septimus ab Ādāmō Henōchus, dīcēns: ¹⁵« Ventūrus est Dominus cum suīs sāctīs legiōnibus, ut in omnīs jūdicium exerceat omnīsq̄ eōrum impiōs convinciat omnium, quae patrāverint, impiē factōrum, omniumque, quae contrā eum atrōciter dīxerint sontēs impiī ». ¹⁶Hī sunt oblocūtōrēs, querulī, cupiditātibus suīs obsequentēs, et ōre loquentēs praetumida, persōnās admīrantēs ūtilitātis grātiā.

¹⁷Vōs vērō, cārissimī, recordāminī ea, quae ā Domini nostrī Jēsū Chrīstī apostolīs praedicta sunt, ¹⁸quī vōbīs dīxerunt futūrōs postrēmō tempore illūsōrēs, ex suīs impiīs cupiditātibus vīventēs. ¹⁹Hī sunt, quī sēipsōs sēcernunt: animālēs Spīritum nōn habentēs.

²⁰Vōs vērō, cārissimī, in sāctissimā vestrā fide vōs ipsōs exaedificantēs, sacrō afflātū Deō supplicantēs, ²¹vōs in Deī cāritāte cōservāte, expectantēs Domini nostrī Jēsu Chrīstī misericordiam ad aeternam vītā. ²²Et aliōs miserāminī, dēlectum habentēs; ²³aliōs religiōsē servāte, ex igne rapientēs, exōsī etiam carne coninquinātā vestem.

²⁴Eī vērō, quī vōs expertēs dēlictī servāre, et in glōriae suae cōspectū inculpātōs cum laetitiā sistere potest, ²⁵solī sapienti Deō servātōrī nostrō glōria et magnitūdō, imperium et potentia, nunc et in omnia saecula. Āmēn.

APOCALYPSIS IOHANNIS

THEOLOGI

ANNOTATIO INTERPRETIS

Dē hujus auctōre librī dubitātur, titulus Jōhannem Theologum nōminat. Quis fuerit aut quandō fuerit, nōn magis sum sollicitus, quam dē vīnī dōliō aut tempore, dum vīnum sit bonum. Fuisse quidem hujus librī auctōrem vērū vātem Deīque discipulum, persuāsum habeo; nec dē eō magis dubitō, quam dē Jōhannis ēvangeliō. Et tamen hujus librī vix millēsīmā partem intellegō.

ARGUMENTUM ATHANASII IN APOCALYPSIN IOHANNIS

*Hōc nōmine vocātur hic liber, propterea quod hanc revelātiōnem ipse Jōhannēs Ēvangeli-
lista et Theologus in Patmō īnsulā dictā, Dominicō diē vīdit, jussūsque cōscripsit, ut
ad septem ecclēsias mitteret, videlicet istās: Ephesum, Smyrnam, Pergamon, Thyatī-
ra, Sardīs, Philadelphiam, et Lāodicēam; quae vērō in hāc vīsione vīdit, multa sunt ac
differentia. Circā finem perditionem etiam Antichristi cum Diabolō vīdit.*

*Jubetur autem primum scribere singulis praedictarum ecclēsiarum angelis, secundum
cujusque actiōnēs. Multas itaque et admirabilis vīsionēs vīdit, utpote septem candē-
lābra aurea et in mediō illōrum similem Filio hominis; et interpretātiōnem accēpit:
candēlābra illa esse septem ecclēsias, et eum quī in mediō erat esse Dominum.*

*Deinde jānuam vīdit apertam in caelō et Dominum in thronō sedentem et vīginti quat-
tuor seniores, sedentis super thronōs et adorantis Dominum. Vīdit etiam septem sigilla
aperiri, et unōquōque apertō, visio quaedam appārebat. Vīdit item septem angelōs
habentis septem tubās, et unōquōque illōrum clangente, fīebat signum; septimō vērō
clangente, audīvit dicentis: « Rēgnum mundi, Domini factum est ». Et Arcam Testā-
menti vīdit in caelō.*

*Deinde mulierem parturientem vīdit, et dracōnem ignitum, quī illam persecubatur.
Mulier quidem servata est in solitudine, dracō vērō abjectus in ignem. Post ista, bēstiam
vīdit habentem cornua decem et capita septem, et diadēma ejus blasphemiam plenum erat.*

Nōmen vērō ejus nōn patefēcit, sed numerum nōminis ejus, nempe sēscentī sexāgintā sex.

Et virginēs audīvit canentīs et Agnum sequentēs. Vīdit etiam angelum per medium caelī volantem, et post hunc alterum, post alterum tertium quoque. Deinde et nūbem candidam vīdit, et īnsidentem illī similem Filiō hominis, in capite corōnam auream habentem, et in manū suā falcem auream. Dēnique septem angelōs vīdit, habentem septem plāgās novissimās, et phialās aureās plēnās īrā Deī.

Posthāc ablātus est Spīritū in sōlitūdinem, et vīdit mulierem sedentem super bēstiam coccinam, habentem capita septem, et indicātum est eī ex hāc futūrum esse Antichristum. Vīdit etiam bēstiam ac rēgēs terrae bellum facere colentīs cum eō, quī sedēbat super equum album; et apprehēsa est bēstia, et cum ipsō pseudoprophēta, quī est Antichristus, et vīdit eōs abjici in stāgnum ignis. Post ista vīdit angelum dēscendentem dē caelō, et abjicientem Sātānā cum hīs quī charactērem ipsius habēbant in abyssum, et cludentem superne, nē posthāc amplius sēdūcat gentīs, dōnec cōsūpti sint mīlle annī. Martyrēs deinde vīdit cum glōriā in Chrīstō rēgnantīs, et quod Sātānās post mīlle annōs solvendus sit, et abjiciendus in stāgnum ignis cum Antichristō in saeculōrum.

Posthāc vīdit caelum novum, terram novam, ac Jerosolymam novam, et fluvium aquae vīvae, ac servōs Deī contemplantīs faciem ejus, et habentīs nōmen ejus in frontibus suis. Quum haec vīdisset Jōhannēs, prōcidit volēns adōrāre angelum, quī sibi hāc omnia ostenderat; at angelus prohibuit illius cōnātum dīcēns: « Nōn mē, sed Deum adōrā! Ego enim cōservus tuus sum ».

Postquam autem ista vīdit, audīvit ab ipsō nostrō Dominō Jēsū, quod existēns sit, et idem ipse sit verbum Deī, quod posteriōribus temporibus propter nōs cārō factum est. Homō, inquam, perfectus est, et Filius hominis vocātus est.

Sunt et aliī quidem librī variī, praeter praedictōs utrūque tum Veteris tum Novī Instrūmentī, quōrum aliīs contrādīcitur, aliī apocryphī vocantur.

CAPUT 1

Indicat doctrīnae genus, quod hīc tractātur: nempe illius, quī est prīncipium et fīnis. Deinde septem candēlābrōrum et stēllārum mystērium explicat.

¹ Jēsū Chrīstī patefactiō, quam dedit eī Deus, utī servīs suis ostenderet, quae brevī futūra sunt, et missō angelō suō, per eum significāvit servō

suō Jōhannī, ² quī Deī sermōnem et Jēsū Chrīstī testimōnium ac quaecumque vīdit, testātus est. ³ Fēlix, quī legit quīque ōrāculī dicta audiunt, et quae in eō scrīpta sunt, exsequuntur: nam tempus īstat.

⁴ Jōhannēs septem Asiānīs ecclēsīis favōrem et pācem, ab eō, quī est, et quī fuit, et quī ventūrus est, et ā septem spīritibus, quī sunt ante ejus solium, ⁵ et ā Jēsū Chrīstō, teste illō fidēlī, prīmōgenitō ex mortuīs, et rēgum terrae prīncipe.

Eī, quī nōs amāvit suōque sanguine ā peccātīs abluit, ⁶ et rēgēs ac sacerdōtēs Deō et Patrī suō fēcit, eī glōria et imperium in perpetua saecula. Āmēn.

⁷ *Ventūrus est cum nūbibus, eumque cernet omnis oculus, et quī eum compūnxērunt, dēque eō plangent omnēs terrārum nātīōnēs.* Etiam, profectō.

⁸ « Ego sum A et Ω, prīncipium et finis », inquit Dominus[Deus], quī est, quī fuit, et quī ventūrus est, omnipotēns.

⁹ Ego Jōhannēs, quī et frāter sum vester et socius in calamitāte inque rēgnō et patientiā Jēsū Chrīstī, quum in īsulā nōmine Patmō, propter Deī sermōnem propterque Jēsū Chrīstī testimōnium, essem, ¹⁰ dīvinitus afflātus diē Dominicō, audīvī post mē magnam quasi tubae vōcem dīcentis: ¹¹ « Ego sum A et Ω, prīmus et ultimus. Tū, quod cernis, scrībe in librō et mitte [septem] Asiānīs ecclēsīis: Ephesum et Smyrnam et Pergamum et Thyatīra et Sardēs et Philadelphīam et Lāodicēam ». ¹² Tum ego mē convertī, utī vidērem, quae vōx esset allocūta mē; conversusque vīdī septem aurea candēlābra ¹³ et in mediō septem candēlābrōrum *similem hominis Filiō, indūtum veste tālārī, et ad mammās cīnctum aureō cingulō; ¹⁴ ejus autem caput et crīnēs erant albī, ut alba lāna aut nix, oculī ut ignis flamma; ¹⁵ pedēs chalcolibanō similēs, tamquam in fornāce ignītī; vōx ejus quālis est aquārum multārum vōx.* ¹⁶ Habēbat in suā manū dexterā septem stēllās, exque ejus ōre gladius anceps acūtus prōdībat; ejus aspectus erat quālis micat cum suā virtūte sōl.

¹⁷ Eum cōspicātus ego, ad ejus pedēs paene mortuus cecidī; at ille, dexterā suā manū mihi impositā, dīxit: « Nē metue! Ego sum prīmus et ultimus, quī vīvō ¹⁸ et fuī mortuus et jam sum vīvus in perpetua saecula. Ita est: et habēō Orcī clāvīs atque mortis. ¹⁹ Scrībe, quae vīderis

quaeque sunt et quae sunt posthāc futūra. ²⁰ Arcānum septem stēllarum, quās in meā dexterā vīdistī, et septem aureōrum candēlābrōrum est hoc: septem stēllae angelī sunt septem ecclēsiarum; septem autem candēlābra, quae vīdistī, septem ecclēsiae sunt.

CAPUT 2

Jubetur Jōhannēs scribere, quae Dominus necessaria nōverat ecclēsiis: Ephesiōrum, Smyrnēnsium, Pergamēnōrum, Thyatīrēnsium; utī, quae ab apostolis accēpērunt, teneant.

¹ Ephesīnae ecclēsiae angelō sic scrībitō:

Haec dīcit, quī septem stēllās suā dexterā tenet, quī in mediō septem aureōrum candēlābrōrum ambulat: ² Novī tua facta, labōrem, et patientiam, utīque malōs ferre nequeās, et eōs explorāverīs, quī sē profitentur apostolōs, nec sunt, quōs tū falsōs dēprehendistī; ³ et tolerāstī patientiāque ūteris et propter meum nōmen labōrās inde fessus. ⁴ Sed habeō dē tē, quod expostulem, quod cāritātem tuam prīstinam omīsistī. ⁵ Quamobrem mementō, unde excīderīs, et ad sānitātem redī ac priōra opera facitō; aliōquīn adoriar tē brevī tuumque candēlābrum ex suō locō transmovēbō, nisi ad sānitātem redieris. ⁶ Quamquam id habēs, quod Nicolaitārum facta ōdistī, quae ego quoque ōdī.

⁷ Quī habet aurem, audiat quid Spīritus dīcat ecclēsiis: Victōrī dabō vēscī arbore vītālī, quae in mediō est dīvīnī pōmārī.

⁸ Item angelō ecclēsiae Smyrnaeōrum scrībitō:

Haec dīcit prīmus et ultimus, quī fuit mortuus, et revīxit: ⁹ Novī tua facta et calamitātem et pauperiem — quum tamen dīves sīs — eōrumque impium dictum, quī sē Jūdaeōs esse dīcunt nec sunt, sed Sātānae caterva. ¹⁰ Nōlī metuere, quae passūrus es. Datūrus est quidem Diabolus vestrum nōnnūllōs in cūstōdiam, ut explorēminī; ferētisque decem diērum afflīctiōnem. Estō fidēlis ad mortem ūsque, et tibi dabō vītae corōnam. ¹¹ Quī habet aurem, audiat quid Spīritus dīcat ecclēsiis: Quī vīcerit, nōn laedētur ā secundā morte.

¹² Item Pergamēnsae ecclēsiae angelō scrībitō:

Haec dīcit, quī gladium habet ancipitem acūtum: ¹³Novī tua facta, et ubi habitēs, ubi Sātānae solium est; tenēsque meum nōmen nec meam fidem negāstī, etiam iīs temporibus, quibus Antipās, fidus ille testis meus, apud vōs interfectus est, ubi Sātānās habitat. ¹⁴Sed habeo contrā tē pauca, quod habēs istīc, quī Balaamī doctrīnam teneant, quī propter Bālācum docēbat Isrāēlītīs dētrīmentum afferre, quō immolātā deastrīs vēscerentur ac scortārentur; ¹⁵item habēs tū idem, quī Nicolaitārum doctrīnam tēneant, id quod ego ōdī. ¹⁶Corrige tē; aliōquīn aggrediar tē brevī et cum istīs ōris meī gladiō dēpugnābō. ¹⁷Quī habet aurem, audiat quid Spīritus dīcat ecclēsīis: Victōrī dabō occultō mannā vēscī eīque dabō calculum album et in calculō novum nōmen scrīptum, quod nūllus nōvit, nisi quī accipit.

¹⁸Item angelō Thyatīrēnsis ecclēsiae scrībitō:

Haec dīcit Deī Fīlius, quī oculōs habet igneae flammae similīs cuiusque pedēs similēs sunt chalcolibanō: ¹⁹Novī tua facta et cāritātem et administrātiōnem et fidem et patientiam et postrēma plūra priōribus. ²⁰Sed habeo contrā tē pauca, quod mulierem Jezabelem, quae sē vātem esse dīcit, docēre sinis servōsque meōs dēcipī et scortārī et deastrīs immolātā vēscī. ²¹Cui quum ego tempus dederim, quō ab impudīciā suā recēderet, nōn vult recēdere. ²²Ego vērō eam in lectum et cum eā adulterantīs in magnam calamitātem prōsternam, nisi ā suīs operibus dēstiterint. ²³Ejusque liberōs morte multābō et efficiam, ut intellegant omnēs ecclēsiae eum esse mē quī rēnēs et corda scrūter, et vōs prō suīs quemque factīs remūnerābor. ²⁴Vōbīs autem dīcō reliquīsque Thyatīrēnsibus, quotquot hanc disciplīnam nōn habent, et quī Sātānae calliditātēs nōn nōrunt, ut ajunt: nōn impōnam vōbīs aliud onus; ²⁵ac quod habētis, tenēte, dōnec veniam. ²⁶Quī vērō vīcerit operaque mea ad extrēmum retinuerit, *huic ego dabō in gentīs eam potestātem*, ²⁷*ut eōs virgā ferreā pāscat, quōmodo fictilia vāsa conteruntur*, ut ego ā Patre meō accēpī; ²⁸eīque stēllam dabō mātūtīnam.

²⁹Quī habet aurem, audiat quid Spīritus dīcat ecclēsīis.

CAPUT 3

Sequitur epistola quīnta ad pāstōrēs ecclēsīis Sardēnsium, Philadelphēnsium, et Lāodi-cēnsium, nē tepidī sint, sed glōriae Deī prōmovendae operam dent.

¹Item angelō Sardēnsis ecclēsiaie scrībitō:

Haec dīcit, quī septem Deī spīritūs et septem stēllās habet: Nōvī tua facta, quī, quum vīventis nōmen habeās, mortuus es. ²Praestā tē vigilan-tem et cētera moritūra cōfirmā: nōn enim invēnī tua opera ergā Deum officiōsa. ³Reminiscere igitur, quōmodo accēperīs audīverisque, et servā ad frūgemque redī; quod nisi vigilāveris, adoriar tē utī fūr neque sciēs, quā tē adoriar hōrā. ⁴Sed habēs pauca nōmina etiam Sardīs, quae sua vestīmenta nōn contāminārunť: īī mēcum in albīs vestibus ambulābunt, utpote dignī. ⁵Quī vīcerit, is albīs induētur vestibus nec ejus nōmen ex librō vītae delēbō et ejus nōmen cōram meō Patre cōramque ejus angelīs cōnfitebor. ⁶Quī habet aurem, audiat quid Spīritus dīcat ecclēsīis.

⁷Item angelō Philadelphiēnsis ecclēsiaie scrībitō:

Haec dīcit Sānctus, Vērus, quī Dāvidis *clāvim habet, quō aperiente nūllus claudit, claudente nūllus aperit*: ⁸Novī tua facta. Ego tibi apertam prōposuī portam, quam claudere nūllus queat Quoniam exiguās vīrīs habēns, meīs dictīs pāruistī neque meum nōmen negāstī, ⁹ego cōgam nōnnūllōs ex Sātānae catervā, — quī sē Jūdaeōs esse dīcunt nec sunt, sed mentiuntur — eōs, inquam, eō adigam, utī tē ante pedēs tuōs venerātum veniant tēque mihi cārum esse intellegant. ¹⁰Quoniam meum patien- tiae sermōnem cōservāstī, ego quoque tē adversus tentātiōnis hōram cōservābō ēventūram tōtī orbī, quō tententur incolae terrārum. ¹¹Ego brevī ventūrus sum; tenē quod habēs, nē quis tibi corōnam praeripiat. ¹²Quī vīcerit, eum ego columnam faciam in templō Deī meī, quae de- inceps inde nōn exībit; eīque Deī meī nōmen īscrībam et nōmen urbis Deī meī, novae Jerosolymae, dē caelō ā Deō meō dēscendentis, itemque meum nōmen novum.

¹³Quī habet aurem, audiat quid Spīritus dīcat ecclēsīis.

¹⁴Item angelō Lāodicēnsis ecclēsiaie scrībitō:

Haec dīcit Āmēn, testis fīdus atque vērus, opificī Deī caput: ¹⁵Novī tua facta, quod neque frīgīdus sīs neque fervīdus. Utinam aut frīgīdus essēs aut fervīdus! ¹⁶Ergō quia tepīdus es neque frīgīdus neque fervīdus, ēvo- mam tē ex ōre meō. ¹⁷Quoniam tē dīvitem dītātumque esse dīcis nec ūllā rē indīgēre, neque scīs, tē esse aerumnōsum et miserum et paupe- rem et caecum et nūdum, ¹⁸suādeō tibi, ut ā mē aurum ignī candēs emās, quō dītēscās; et vestīmenta candida, quō induāre, nē appāreat tuae

nūditātis obscēnitās; et collŷriō illine tuōs oculōs, utī cernās. ¹⁹Ego, quōs amō, arguō et castīgō: quamobrem vehementior estō tēque cor-
rige. ²⁰Equidem prō foribus astō atque pulsō. Sī quis, audītā vōce meā,
jānuam aperuerit, ingrediar ad eum et cum eō cēnābō, et ipse mēcum.
²¹Quī vīcerit, eī dabō mēcum in meō sedēre soliō, ut ego quoque victor
cōnsēdī cum meō Patre in ejus soliō.

²²Quī habet aurem, audiat quid Spīritus dīcat ecclēsīis ».

CAPUT 4

*Alia narrātur vīsiō, dīvīnae majestātis glōriam continēns, quae ā quattuor animālibus
et vīgintī quattuor seniōribus celebrātur.*

¹Posteā animadvertī apertam in caelō portam, vōxque illa prīma —
quam perinde acsī mēcum tuba loquerētur, audīveram — dīxit: « Asscen-
de hūc, et tibi ostendam, quae posthāc futūra sunt ». ²Hīc ego continuō
dīvīnitus afflātus, videō positum in caelō solium et in soliō sedentem
quemdam. ³Quī sedēns aspectū similis erat jaspīdī gemmae et sardiō;
solium circumdabat īrīs, aspectū smaragdum referēns. ⁴Idemque solium
circumstābant vīgintī quattuor solia, in quibus soliīs vīdī sedentīs vīgintī
quattuor senātōrēs, vestibus indūtōs candidīs, quī in capitibus coronās
habēbant aureās. ⁵Ex soliō prōdībant fulgura et tonitrua et fragorēs;
et septem facēs igneae, et ante solium ārdentēs, quae sunt septem Deī
spīritūs. ⁶Ante solium erat mare vitreum, crystallī simile; et in mediō
soliī circumque solium quattuor animālia, oculīs et ā fronte et ā tergō
referta: ⁷*prīmum* animal erat *leōnī* simile, *alterum* animal erat *vitulō*
simile, *tertium* animal *faciem* habēbat *hominis*, *quārtum* animal simile
erat *aquilae* volantī. ⁸Haec quattuor animālia habēbant *singula sēnās*
ālās per circuitum, et intus erant oculīs referta. Ea sine ūllā intermis-
siōne diēs et noctēs dīcunt:

« *Sānctus, Sānctus, Sānctus Dominus, Deus armīpotēns,*
quī fuit, quī est, et quī ventūrus est! ».

⁹Quum autem tribuunt animālia glōriam et honōrem et grātiarum āctiō-
nem sedentī in soliō, vīventī in perennia saecula, ¹⁰prōcumbunt vīgintī
quattuor senātōrēs ante sedentem in soliō et adōrant vīventem in per-
ennia saecula abjiciuntque suās coronās ante solium, dīcentēs: ¹¹

« Dignus es, Domine [et Deus noster],
quī glōriam et honōrem et potestātem accipiās:
quoniam tū omnia condidistī,
eaeque tuā voluntāte et sunt et condita sunt ».

CAPUT 5

Librum septem sigillis obsignātum, quem nēmō aperīrī poterat, Agnus ille Deī, dignus quī aperiat, omnium caelestium dēcantātur vōce.

¹Item vīdī ad sedentis in soliō dexteram librum intus et extrā scrīptum, septem sigillis obsignātum. ²Vīdīque validum angelum magnā vōce prōnūntiantem: « Quis dignus est, quī librum aperiat et ejus sigilla resignet? ». ³Sed nūllus nec in caelō nec in terrā nec sub terrā librum aperīre aut īnspicere poterat. ⁴Ego vērō multum plōrāre, quod nūllus inventus esset dignus, quī librum aperīret et legeret aut īnspiceret. ⁵Tum senātōrum quīdam mē alloquēns: « Nē plōrā: — inquit — ēn vīcit leō, quī est ex tribū Jūdae, Dāvidīca stirps, quī librum aperiat ejusque septem sigilla referet ».

⁶Tum ego aspiciēns animadvertī in mediō soliū et quattuor animālium inque mediō senātōrum astantem Agnum tamquam mactātum, habentem septem cornua septemque oculōs, quī sunt septem Deī spīritūs in omnīs dīmissī terrās. ⁷Is vēnit accēpitque librum dē dexterā sedentis in soliō. ⁸Postquam is librum accēpit, quattuor animālia et vīgintī quattuor senātōrēs prōcidere ante Agnum, habentēs singulī citharās aureāsque phialās suffimentōrum plēnās, quae sunt sānctōrum supplicatiōnēs, ⁹novumque carmen canere, dīcentēs:

« Dignus es, quī librum accipiās
ejusque sigilla resolvās:
quoniam mactātus es nōsque Deō sanguine tuō comparāstī
ex omnī nātiōne, linguā, populō, gente;
¹⁰nōsque fēcistī Deō nostrō rēgēs et sacerdōtēs
rēgnātūrōs in terrā ».

¹¹Deinde aspiciēns audīvī multōrum angelōrum vōcem circum solium et animālium ac senātōrum, quōrum numerus erat distribūtus in mīliēns centēna mīlia, ¹²quī magnā vōce dīcebant:

« Dignus est mactātus Agnus,
quī potestātem accipiat
et dīvitiās et sapientiam
et vim et honōrem
et glōriam et laudem ».

¹³ Tum omnem rērum nātūrā, quae et in caelō est et in terrā et sub
terrā et in mari, haec et quae in iīs sunt omnia, audīvī dīcere:

« Sedentī in soliō et Agnō
laus et honōs
et glōria et imperium
in sempiterna saecula ».

¹⁴ Et quattuor animālia dīxērunt: « Āmēn »; et vīgintī quattuor senātōrēs
prōcubuērunt et vīventem in sempiterna saecula venerātī sunt.

CAPUT 6

*Aperit Agnus primum librī sigillum, secundum, tertium, quārtum, quīntum et sextum;
quibus apertīs, caedēs, famēs, pestis, sānctōrum querēlae, terraemōtus, et varia caeli
prōdigia oriuntur.*

¹ Deinde aspiciēs, quum aperuisset Agnus ūnum dē septem sigillīs, au-
dīvī ūnum dē quattuor animālibus dīcēs quasi vōce tonitruī: « Venī
spectātum ». ² Ego aspiciēs animadvertī equum album, cui quī īnsidē-
bat, arcum habēbat, eīque data corōna est, isque prōdiit vincēs et utī
vinceret.

³ Deinde ubi sigillum secundum aperuit, audīvī secundum animal dīcēs:
« Venī spectātum ». ⁴ Tum prōdiit alius equus rūfus, quem īnsidentī
commissum est, ut ex terrīs auferret pācem, ita ut alīi aliōs necārent;
eīque datus est magnus gladius.

⁵ Postquam tertium aperuit sigillum, audīvī tertium animal dīcēs: « Ve-
nī spectātum ». Hīc ego aspiciō nigrum equum, cui quī īnsidēbat, libram
habēbat in manū; ⁶ audīvīque vōcem in mediō quattuor animālium dī-
centem: « Choenix trītici dēnāriō, et trēs choenicēs hordeī dēnāriō; et
oleum et vīnum nē laeserīs ».

⁷ Ubi quārtum aperuit sigillum, audīvī vōcem quārtī animālis dīcentem: « Venī spectātum ». ⁸ Animadvertīque pallidum equum, cui quī īnsidēbat, nōmen habet Mors, quam simul comitātur Orcus; hīs data potestās est interficiendī ad quārtam partem terrae gladiō, famē, lētō, ferisque terrestribus.

⁹ Deinde ubi quīntum aperuit sigillum, vīdī sub ārā animās necātōrum propter Deī sermōnem propterque testimōnium, quod habēbant. ¹⁰ Quī ingentī vōce sīc clāmābant: « Quoūsq̄ tandem, ō Domine sācte atque vēre, nōn ulcīsceris ac vindicās sanguinem nostrum dē terrae incolīs? ».

¹¹ Sed iūs singulīs datae sunt albae stolae; iūsque dictum est, utī quīescerent adhūc paulisper, dōnec plēnus esset numerus etiam cōservōrum eōrum atque frātrum, quī interficiendī essent ut et ipsī.

¹² Deinde aspiciente mē, ubi sextum sigillum aperuit, exstitit magnus terraemōtus, factusque est sōl tam āter quam est saccus cilicīnus, et lūna facta est sanguinea, ¹³ et caelī stēllae cecidērunt ad terram, sicutī fīcus abjicit suās grossōs, quum vehementī ventō quatitur, ¹⁴ et caelum recessit, perinde acsī schedā convolvātur, omnēsque et montēs et īnsulae ex suīs locīs mōtae sunt, ¹⁵ et terrārum rēgēs et summātēs et dīvītēs et tribūnī et potentēs et omnēs — tum servī, tum liberī — sēipsōs in specūs rūpīsque montium abdere, ¹⁶ et montibus rūpibusque dīcere: « obruitē nōs et abdite ex cōspectū sedentis in soliō et ab irā Agnī: ¹⁷ quoniam vēnit magna diēs ejus irae, quam quis possit subsistere? ».

CAPUT 7

Grassantēs in orbe angelī inhibentur, dōnec ēlēctī Dominī ex omnibus tribubus signentur. Deinde eōrum, quī Chrīstī causā persecutiōnem sustinuērunt, felicitās et gaudium dēscribitur.

¹ Postea vīdī quattuor angelōs stantīs ad quattuor terrae angulōs, tenentīs quattuor terrae ventōs, nē ventus terram aut mare aut ūllam arborem afflāret. ² Item vīdī alium angelum ab ortū sōlis ascendentem, habentem vīventis Deī sigillum; quī ad quattuor angelōs — quibus, utī terram et mare laederent, commissum erat — magnā vōce clāmāvit hīs verbīs: ³ « Nē laeditōte terram nec mare nec arborēs, dōnec Deī nostrī servōs in

eōrum frontibus cōsignēmus ». ⁴ Audīvī autem cōsignātōrum numerum, quī cōsignātī erant: centum quadrāgintā quattuor mīlia ex omnibus Isrāēlītārum tribubus: ⁵ ex tribū Jūdae cōsignāta erant duodecim mīlia, ex Rūbēnis duodecim mīlia, ex Gādī duodecim mīlia, ⁶ ex Āsēris duodecim mīlia, ex Nephtālis duodecim mīlia, ex Manassis duodecim mīlia, ⁷ ex Simeōnis duodecim mīlia, ex Lēvis duodecim mīlia, ex Is-sachāris duodecim mīlia, ⁸ ex Zabūlōnis duodecim mīlia, ex Jōsēphī duodecim mīlia, ex Benjāmīnis duodecim mīlia.

⁹ Postea animadvertī tantam turbam, ut eam numerāre nūllus posset, ex omnibus gentibus, nātiōnibus, populīs, et linguīs; quī ante solium et Agnum stābant, stolīs amictī candidīs, palmās gestantēs in manibus, ¹⁰ et magnā vōce clāmantēs in hunc modum: « Salūs sedentī in soliō Deī nostrī et Agnō ».

¹¹ Omnēs autem angelī senātōrēsque et quattuor animālia solium circumstantēs prōcubuērunt ante solium prōnī Deumque venerātī sunt dīcentēs: ¹²

« Āmēn!

Faustitās et glōria et sapientia

et grātiarum āctiō et honōs

et potentia et vīrēs,

Deō nostrō in perpetua saecula. Āmēn ».

¹³ Tum ūnus dē senātōribus sic mē affātus est: « Hī, stolīs albīs amictī, quīnam sunt et unde vēnērunt? ». ¹⁴ Cui ego: « Domine, tūtē scīs ». Et ille: « Hī sunt — inquit — quī ex magnā calamitāte veniunt stolāsque suās Agnī sanguine perluērunt ac dealbārunt. ¹⁵ Propterea sunt ante Deī solium eumque diēs et noctēs in ejus templō colunt; apud eōsque dēget is, quī sedet in soliō. ¹⁶ *Nōn amplius ēsuriēt, nec amplius sitient, nec eōs sōl aut ūllus aestus feriet.* ¹⁷ quoniam Agnus, quī est inter solium, *pāscet eōs et ad vivōs aquae fontīs dūcet, abstergetque Deus ex eōrum oculīs omnem lacrimam* ».

CAPUT 8

Septimō sigillō apertō, offeruntur sānctorum precēs per suffitūs. Prōcēdunt septem angelī cum tubīs et, quattuor prīmīs clangentibus, ignis dēcidit, mare turbātur, aquae amārēscunt, et stēllās obtenebrantur.

¹ Ut autem septimum aperuit sigillum, exstitit in caelō silentium ferē dī-midiam hōram. ² Vidīque septem angelōs, quī in Deī cōspectū astite-rant, quibus septem tubae datae sunt. ³ Alius item angelus vēnit et ad āram cōstitit thūribulum habēns aureum, eīque data sunt multa suffimenta, utī sānctōrum omnium supplicātiōnēs ad auream āram ante solium positam obmovēret; ⁴ ascenditque fūmus suffimentōrum suppli-cātiōnum sānctōrum ex angelī manū in Deī cōspectum. ⁵ Deinde sūmp-sit angelus thūribulum et altāris ignī replēvit ad terramque dējēcit; et exstitērunt fragōrēs et tonitrua et fulgura et terraemōtus.

⁶ Itemque septem angelī, quī septem tubās habēbant, sēsē ad clangendum parārunt.

⁷ Quumque prīmus angelus clanxisset, exstitit grandō et ignis permixta sanguinī. Quibus ad terram dējectīs, tertia pars arborum combusta est et omnēs virentēs herbae cōflagrārunt.

⁸ Deinde ubi secundus clanxit angelus, quīdam quasi mōns ingēns ig-nī flagrāns in mare dējectus est cōversaue est pars tertia maris in sanguinem; ⁹ et mortua est tertia pars rērum, quae in marī animātae sunt, tertiaue nāvium pars corrupta.

¹⁰ Utī tertius clanxit angelus, cecidit dē caelō magna stēlla, facis in mō-rem ārdēns, quae in tertiam fluviōrum partem et in aquārum fontīs dē-lāpsa est — ¹¹ est autem stēllae nōmen *Absinthium* — et conversa est tertia pars in absinthium; multīque hominum ab aquīs interiērunt, quod amārae factae essent. ¹² Ad quārtī angelī clangōrem icta est sōlis tertia pars et lūnae tertia pars et stēllārum tertia pars, adeō ut, offuscātā eō-rum parte tertiā, diēs tertiā parte suī nōn lūcēret itidemque nox. ¹³ Tum aspiciēns audīvī quemdam angelum volantem per medium caelī, magnā vōce dīcentem: « Vae, vae, vae terrae habitātōribus ā reliquīs tubārum sōnīs trium angelōrum, quī jam clangent! ».

CAPUT 9

Quīntō angelō clangente, locustae vastātrīcēs prōdeunt. Sextus autem clangēns equitēs prōdūcit, hūmānum genus dēvastantīs.

¹ Tum ubi clanxit quīntus angelus, vidī stēllam dē caelō dēlāpsam ad terram, cui data clāvis est puteī Tartarī. ² Quae postquam Tartareum

puteum aperuit, exhālāvit ex puteō tālis fūmus, quālis est magnae fornācis; quō puteī fūmō sōl est et āēr obscurātus. ³Ex eō fūmō prōdiērunt in terram locustae, quibus tālis est data vīs, quālem habent terrestres scorpīi: ⁴Iisque praeceptum est, nē terrestres herbās laederent nēve ūllam viriditatem ūllamve arborem, sed sōlōs hominēs, quī Deī signum in frontibus suis nōn habērent. ⁵Est autem mandātum iīs, nē eōs interficerent, sed utī quīnque mēnsēs cruciārentur; ita ut essent eōrum cruciātūs, quālis scorpīi cruciātus est, quum hominem pupugit. ⁶Atque illā tempestāte quaerent hominēs mortem nec invenient; cupientque mōrī, et eōs fugiet mors.

⁷Erat autem locustārum ea speciēs, utī similēs essent equīs ad proelium parātīs, erantque in eārum capitibus quaedam quasi corōnae aurī similēs, vultūs erant utī vultūs hominum; ⁸capillōs habēbant muliebrium similis, dentēs erant quālēs sunt leōnum; ⁹habēbant et lōricās, cujusmodī sunt ferreae lōricae, eratque eārum ālārū sonitus quālis est curruum sonitus multōrum equōrum ad pugnam currentium. ¹⁰Caudās habēbant scorpīōnum similis et in caudīs erant aculeī: eārum potestās est hominēs laedere per quīnque mēnsēs. ¹¹Habentque sibi praefectum rēgem angelum Tartarī, cui nōmen est Hebraecē *Abaddōn*, Graecō autem sermōne *Apollŷōn*.

¹²Ūna miseria praeteriit. Ventūrae sunt adhūc posthāc duae miseriae.

¹³Deinde ubi sextus clauxit angelus, audīvī ex quattuor altāris aureī cornibus ante Deum positīs vōcem quamdam ¹⁴dīcentem sextō angelō, quī tubam habēbat: « Solve quattuor angelōs ad magnum flūmen Euphrātē colligātōs ». ¹⁵Itaque solūtī sunt quattuor angelī, quī ad hōram et diem et mēsem et annum parātī erant ad hominum tertiam partem necandam. ¹⁶Erat autem exercitūs equitum numerus bis mīliēns centēna mīlia, eōrumque numerum audīvī. ¹⁷Atque ita vīsus sum vidēre equōs et in iīs equitantīs, quī lōricās habēbant igneās et hyacinthinās ac sulphureās; equōrum capita erant leōnīnōrum capitum similia exque eōrum ōribus mānābat ignis et fūmus et sulpur. ¹⁸Ab hīs tribus clādibus interfecta est hominum pars tertia, vidēlicet ignī et fūmō et sulphure, quae prōdībant ex eōrum ōribus. ¹⁹Potestās enim eōrum in ōre eōrum erat: sīquidem eōrum caudae erant anguium similēs capita habentēs, quibus nocērent.

²⁰Reliquī hominum, quī hīs calamitātibus occīsī nōn sunt, nōn dēstitērunt ā suis actiōnibus, nē daemonia venerārentur et *simulācra aurea*,

argentea, aerea, lapidea, lignea, quae nec vidēre possunt nec audire nec ingredī, ²¹*nec sua homicīdia nec venēficia nec stupra nec fūrta omīsērunt.*

CAPUT 10

Alius appāret angelus amictus nūbe, libellum apertum tenēns. Inclāmat et Jōhannī, ōrāculū jussū, dēvorandum trādit.

¹Deinde vīdī alium angelum validum dē caelō dēscendentem indūtum nūbe, cujus capītī īrīs incumbēbat, faciēs erat sōlī similis, pedēs ut igneae columnae. ²Habēbat autem in manū libellum apertum, posuitque pedem suum dextrum in marī, sinistrum in terrā, ³et magnā vōce clāmāvit, quōmodo rugit leō. Postquam clāmāvit, locūta sunt septem tonitrua suās vōcēs. ⁴Quibus septem tonitruīs suās vōcēs locūtīs, quum ego scrīptūrus essem, audīvī vōcem dīcentem mihi: « Cōsignā, quae locūta sunt septem tonitrua, et ea nē scrīpserīs ».

⁵Tum angelus, quem in mare et in terrā stantem vīderam, *sublāta in caelum suā manū,* ⁶*jūrāvit per Vīventem in perpetua saecula,* quī caelum et caelestia, terram et terrestria, mare et marīna condidit, futūrum esse, utī tempus deinceps nōn sit, ⁷vidēlicet diēbus vōcis septimī angelī, quum clanxerit, perāctumque fuerit arcānum Deī, utī suis servīs vātibus nūntiāvit.

⁸Atque eadem vōx, quam dē caelō audīveram, rūsus mēcum locūta est in hunc modum: « Ī, sūme libellum apertum, quī est in manū angelī in mare terrāque stantis ». ⁹Tum ego angelum aggressus: « Dā mihi libellum », inquam. Et ille: « Accipe — inquit — eumque dēgluttī; et tibi ventrem amāritūdine torquēbit, quamquam in ōre tuō erit tam dulcis quam est mel ». ¹⁰Hīc ego sūmptum dē angelī manū libellum dēgluttīvī, quod mihi in ōre quidem tam dulce fuit, quam est mel; sed ubi id comēdī, amāruit mihi venter. ¹¹Et ille mē alloquēns: « Vāticinandum tibi rūsus est — inquit — super populīs et gentibus et linguis rēgibusque multīs ».

CAPUT 11

Templum mētīrī jubētur. Dominus testīs duōs excitat, quōs ā bēstiā laniātōs nēmō terrae mandat; Deus autem in vītām revocātōs ad caelum ēvocat. Terrentur impiī; et septimī angelī tuba, resurrēctiōnis et iūdicīi nūntia dēscribuntur.

¹Tum datus est mihi calamus virgae similis. Et angelus stāns: «Surge — inquit — et Deī mētīre templum āramque et adōrantīs in eō. ²Ac exterius ātrium, templī forīs, excludē neque id mētīre, quippe datum extrāneīs, quī sānctam urbem conculcābunt mēnsēs quadrāgintā duōs. ³Mandābōque duōbus meis testibus, utī vāticinentur diēs mīlle ducentōs sexāgintā, centōnibus amictī». ⁴*Hī sunt olīvae duae duoque candēlābra in cōspectū Deī terrae stantia.* ⁵Quodsī quis eōs laedere vult, mānat ex eōrum ōre ignis, quī eōrum hostīs cōficīt; et sī quis eōs laedere vult, sīc interficiendus est. ⁶Hī potestātem habent claudendī caelī, nē pluāt imber tempore suae vāticinātiōnis; habentque in aquās potestātem eās in sanguinem convertendī, et terrae quamlibet clādem īnflīgendī, quotiēns velint. ⁷Quum autem suum testimōnium perēgerint, bēstia ex Tartarō ascendet; quae eōs aggressa, bello vincet ac interficiet. ⁸Jacēbuntque eōrum corpora in urbis magnae forō, quae vocātur spīrituālīter Sodoma et Aegyptus, ubi etiam Dominus noster crucifīxus est; ⁹et aspicient hominēs dē populīs et nātiōnibus, linguisque et gentibus eōrum corpora trīs diēs et dīmidium, nec sinent eōrum corpora monumentīs mandārī. ¹⁰Gaudēbunt autem terrae incolae super iīs, laetīque dōna mittent inter sēsē, quod hī duo vātēs cruciāverint incolās terrae.

¹¹Vērū post diēs trīs et dīmidium, vītālī spīritū ā Deō in eōs ingressō, cōstitērunt in pedēs suōs, magnō timōre correptīs iīs, quī eōs spectābant. ¹²Audīvīque vōcem magnam dē caelō dīcentem iīs: «Ascendite hūc»; atque illī in caelum in nūbe ascendērunt, spectantibus eōs hostibus eōrum. ¹³Ac eādē hōrā tantus exstitit terraemōtus, utī collāpsa sit urbis pars decima, occīsīs in eō mōtū hūmānōrum capitum septem mīlibus. Reliquī timōre percussī, tribuērunt caelestī Deō glōriam.

¹⁴Miseria secunda praeteriit, ecce tertia miseria mox aderit.

¹⁵Deinde septimus clāxit angelus, exstitēruntque magnae vōcēs in caelō dīcentēs: «Facta sunt mundī rēgna Dominī nostrī ejusque Chrīstī, quī rēgnābit in omnem perpetuitātem».

¹⁶ Et vīgintī quattuor senātōrēs, ante Deum suīs in soliīs sedentēs, prōnī prōcubuērunt Deumque venerātī sunt, dīcentēs: ¹⁷

« Agimus tibi grātiās,
Domine, Deus omnipotēns,
quī es, quī fuistī, quīque futūrus es,
quod magnam tuam potestātem adeptus rēgnum iniistī.

¹⁸ Et gentēs irātae sunt,
et vēnit ira tua tempusque, quō mortuī iūdicentur,
et mercēs dētur tuīs servīs vātibus et sāctīs,
tuumque nōmen reverentibus — tum parvīs, tum magnīs
— et corrumpantur corruptōrēs terrae ».

¹⁹ Tum, apertō Deī templō in caelō, vīsa est Arca foederis ejus in ejus templō; exstitēruntque fulgura et sonitūs et tonitrua et terraemōtus et magna grandō.

CAPUT 12

Mulierī parturientis signum appāret, cujus filiō īnsidiātur dracō, quī ā Michāele dēvictus, dējicitur; et quō magis vincendus excluditur, eō ācrius suās nōn dēfīnit multiplicāre versūtias.

¹ Vīsumque est ostentum ingēns in caelō: mulier amicta sōle, ejus pedibus subjecta lūna, capitī autem imposita duodecim stēllārum corōna; ² ea in aluō gestāns vōciferābātur, et parturiēns pariendī dolōribus cruciābātur.

³ Item cōspectum est aliud ostentum in caelō: dracō erat ingēns, rūfus, habēns septem capita et decem cornua, et in captibus diadēmata septem;

⁴ cujus cauda tertiam caelestium sīderum partem dētrāxit ad terramque dējēcit. Is dracō stetit ante mulierem, quae paritūra erat, utī, quum ea suum Fīlium peperisset, ipse eum dēvorāret. ⁵ Peperit autem Fīlium marem, quī *gentis* omnīs *ferreō scēptrō rēctūrus est*; quī ejus Fīlius raptus est ad Deum ejusque solium. ⁶ Mulier autem fūgit in sōlitūdinem, ubi locum habet ā Deō parātum, ut illic alātur diēs mille ducentōs sexāgintā.

⁷ Factum est autem in caelō proelium: Michāel et ejus angelī adversus dracōnem pugnābant. ⁸ Et dracō ejusque angelī pugnārunt, et vīctī sunt, nec ūllus exstitit jam eōrum locus in caelō. ⁹ Itaque dējēctus est dracō ille magnus, serpēns antīquus, quī Diabolus et Sātānās appellātur, quī tōtum

orbem dēcipit; dējectus est, inquam, ad terram, ejusque angelī dējēctī sunt. ¹⁰Deinde magnam vōcem audīvī dicentem:

« In caelō nunc facta est salūs et potestās et rēgnum Deī nostrī
et potentia Chrīstī ejus,
quoniam dējectus est frātrum nostrōrum accūsātor, quī eōs apud
Deum nostrum diēs ac noctēs accūsābat.

¹¹Eum illī Agnī sanguine
suīque testimōnii sermōne vīcērunt;
animamque suam ūsque adeō nōn amārunt,
utī mortem oppetiērunt.

¹²Proptereā laetāminī caelī et caelicolae.

Vae terrae et maris incolīs!

Quandōquidem dēscendit Diabolus ad vōs, magnō furōre percitus,
sciēns habēre sē breve tempus ».

¹³Ubi dracō sē ad terram dējectum vīdit, mulierem persecūtus est, quae
marem pepererat. ¹⁴Sed mulierī datae sunt ālae duae ingentis aquilae,
utī sōlitūdinem in locum suum āvolāret; illīc alenda tempus et tempora
et dīmidium temporis ad vītandum serpentem. ¹⁵Jēcit autem serpēs
post mulierem ex ōre suō aquam flūminis īnstar, quō eam flūmine sub-
mergeret. ¹⁶Vērūm terra mulierī succurrit, apertisque suīs faucibus, flū-
men hausit, quod dracō ōre suō ējaculātus erat.

¹⁷Tum īrātus mulierī dracō, iit illātum bellum reliquīs ejus sēminis, quī
Deī praeceptīs oboedīrent et Jēsū Chrīstī testimōnium habērent. ¹⁸Ego
in maris harēnā stābam.

CAPUT 13

*Dēscribitur bēstia illa multiceps, quae maximam mundi partem in īdōlolatrīam sēdūcit,
quae ab aliā bēstiā ascendente cōfirmātur.*

¹Vīdī ascendentem ex marī bēstiam, habentem capita septem et cor-
nua decem, et in cornibus diadēmata decem, et super capita nōmen
contumēliōsum. ²Erat autem bēstia, quam vīdī, pardalī similis, pe-
dibus ursīnīs, ōre leōnīnō similī. Eī dracō suās vīrīs suumque solium
et magnam dedit potentiam. ³Deinde vīdī ūnum ejus capitum paene
morte exstīnctum, sed cujus lētiferum vulnus sānātum est.

Itaque tantae fuit per tōtam terram admīrātiōnī bēstia, ⁴ utī dracōnem venerārentur, quī potentiam dedisset bēstiae, et bēstiam item venerārentur dīcentēs: « Quis pār est bēstiae? Quis cum eā pugnāre possit? ».

⁵ Eī autem datum est ōs magna et īnfanda loquēns, et potestās agendī mēnsēs quadrāgintā duōs, ⁶ eaque ōs suum aperuit in contumēliam adversus Deum, in ejus nōmen inque tabernāculum et caelicolās, contumēliōsē loquēns. ⁷ Item eī datum est bellum cum sānctīs gerere eōsque vincere, eīdemque potestās est data in omnīs nātiōnēs et linguās atque gentīs, ⁸ Ita ut eam adōrātūrī sint omnēs terrārum incolae, quōrum nōmina ab orbe conditō scrīpta nōn sunt in vītae librō Agnī mactātī. ⁹ Sī quis aurem habet, audiat:

¹⁰ *sī quis captīvōs abigit,
in captivitātem abit;
sī quis gladiō occiderit,
eum gladiō oportet occidī.*

Hic est patientia fidēsque sānctorum.

¹¹ Item vīdī aliam bēstiam ex terrā ascendentem, quae duo cornua habēbat agnī similia, et loquēbātur utī dracō. ¹² Ea omnem priōris bēstiae potestātem exercēbat in ejus cōspectū; efficiēbatque, utī terra et ejus incolae priōrem bēstiam, cujus mortiferum vulnus erat sātātum, venerārentur. ¹³ Magnaque ostenta faciēbat, adeō ut etiam ignim dē caelō ad terram dēvocāret in hominum cōspectū, ¹⁴ et terrae incolās ostentīs, quae eī in bēstiae cōspectū facere datum erat, fallēbat, jubēns terrae incolīs, utī simulācrum facerent bēstiae, quae gladiō vulnerāta revaluerat. ¹⁵ Atque eī datum est spīritū dōnāre simulācrum bēstiae, adeō utī loquerētur simulācrum bēstiae; efficeretque, utī quicumque nōn venerārentur bēstiae simulācrum occiderentur. ¹⁶ Atque eō adigēbat omnīs: parvōs juxtā ac magnōs, dīvitēs ac pauperēs, liberōs ac servōs, ut eōrum manuī dexterarum aut frontibus notam inūreret; ¹⁷ nēve cui emere licēret aut vēndere, nisi quī notam aut nōmen habēret bēstiae aut ejus nōminis numerum. ¹⁸ Hoc est acūmen: quī habet ingenium, computet bēstiae numerum. Numerus enim hominis est: estque ejus numerus sexcentī sexāgintā sex.

CAPUT 14

Agnō stante super montem Siōn ūnā cum castīs suīs cultōribus, angelus ūnus ēvangeliū nūntiat; alius Babylōnis cāsum praedīcit; tertius bēstiam vitārī monet. Vōx ē caelō beātōs illōs prōnūntiat, quī Dominī causā moriuntur. Mittitur postea falx Domini in messem et in vīndēmiam.

¹Deinde animadvertī Agnum stantem in Siōne monte, et cum eō centum quadrāgintā quattuor mīlia, Patris ejus nōmen in suīs frontibus scrīptum habentia. ²Audīvīque dē caelō sonitum, quālis multārum aquārum ingentisque tonitruī sonitus est; itemque vōcem audīvī citharoedōrum, citharīs suīs canentium, ³quī velutī novum carmen canēbant ante solium et ante quattuor animālia ac senātōrēs, quod carmen nūllus discere poterat, nisi illa centum quadrāgintā quattuor mīlia redēptōrum ā terrā. ⁴Hī sunt, quī cum sēminis nōn sunt pollūtī: sunt enim virginēs. Hī sunt, quī Agnum, quōcumque vadat, sequuntur. Hī ex hominibus redēptī sunt, prīmītia Deō et Agnō; ⁵quōrum in ōre nūlla reperta fraus est: sunt enim inculpātī cōram Deī soliō.

⁶Vidī item alium angelum mediō caelō volantem, ēvangeliū aeternum habentem, quod terrae incolās gentisque et nātiōnēs et linguās et populōs omnīs doceret, ⁷dīcentem magnā vōce: «Timēte Deum eīque glōriam tribuite: nam vēnit hōra ejus jūdicīi; et adōrāte caelī, terrae, maris, et fontium aquārum conditōrem».

⁸Item alius angelus secūtus est, dīcēs: «Cecidit, cecidit Babylōn, urbs illa magna, quoniam saevō impudīcitiae suae vīnō gentīs omnīs pōtīōnāvit». ⁹Item tertius angelus eōs secūtus est, magnā vōce dīcēs: «Sī quis bēstiam et ejus imāginem venerātur, notamque in frontem manumve suam admittit, ¹⁰is etiam saevum Deī vīnum mixtum merumque pōtābit in ejus īrae pōculō, et ignī ac sulphure torquēbitur in sānctōrum angelōrum Agnīque cōspectū. ¹¹Eōrumque tormentī fūmus exhālābit in omnem perpetuitātem nec ūllam diē nocteve requiētem habēbunt, quī bēstiam et ejus imāginem venerantur, aut sī quis ejus nōminis notam accipit».

¹²Hic est sānctōrum patientia, hī sunt, quī Deī praecepta, Jēsūque fidem tuentur. ¹³Tum vōcem audīvī dē caelō dīcentem mihi: «Scrībe: Beātī mortuī, quī in Dominō moriuntur. Iī deinceps — affirmat Spīritus—

ā suīs requiēscent labōribus et sua eōs comitantur opera ». ¹⁴ Praeter-
eā animadvertī nūbem candidam, et nūbī insidentem quemdam homine
Filiō similem, habentem in capite corōnam auream et in manū falcem
acūtā. ¹⁵ Tum alius angelus exiit ex fānō, magnā vōce clāmāns ad eum,
quī nūbī insidēbat: « Immitte falcem tuam et mete: nam tibi vēnit hōra
metendī, quandōquidem āruit terrae seges ». ¹⁶ Itaque immisit, quī in
nūbe sedēbat, falcem suam in terram; messaque terra est.

¹⁷ Item alius prōdiit ex fānō, quod in caelō erat, angelus habēns et ip-
se falcem acūtā. ¹⁸ Et alius prōdiit angelus ex ārā, ignipotēns, quī
magnā vōce clāmāns, eum, quī falcem habēbat, sīc allocūtus est: « In-
jice tuam istam falcem acūtā, et terrae ūvās vīndēmiā, quoniam ejus
mātūruērunt racēmī ». ¹⁹ Ita angelus ille, suā falce in terram injectā, ter-
rae vīneam vīndēmiāvit et ūvās in ingēns saevitiae Deī torcular conjēcit.
²⁰ Quō torculārī extrā urbem calcātō, mānāvit ex torculārī sanguis ūs-
que ad frēnōs equōrum per mīlle sescenta stadia.

CAPUT 15

*Appārent septem angelī, habentēs plāgās septem ultimās. Victōrēs bēstiae Deum lau-
dant. Angelīs septem, septem dantur dīvīnī furōris phialae.*

¹ Vīdī et aliud in caelō ostentum ingēns ac mīrābile: angelōs septem
habentīs septem clādīs ultimās, in quās Deī saevitia absūmātur.

² Itemque vīdī quasi mare vitreum ignī mixtum; et ex bēstiā ejusque si-
mulācrō et notā et nōminis numerō, victōrēs, stantīs super mare vitreum,
dīvīnās habentīs citharās, ³ et Mōysis, Deī servī, carmen Agnīque car-
men ita cantantīs:

« Magna et mīrāabilia sunt opera tua,
Domine, Deus omnipotēns;
jūsta vēraque sunt institūta tua,
sānctorum Rēx!

⁴ Quis tē nōn metuat, Domine,
tuumque nōmen celebret?
Nam tū sōlus Sānctus,
nam tē gentēs omnēs cōram

adōrātum venient, quod tua jūra patefacta sint ».

⁵Posteā vīdī fānum aperīrī ōrāculāris tabernāculī in caelō, ⁶et ex fānō prōdīre septem angelōs, septem ultimās clādīs habentīs, pūrō nitidōque vestītōs līnō, et pectora cingulīs aureīs cīntōs. ⁷His septem angelīs dedit ūnum quattuor animālīum septem phialās aureās, plēnās saevitiā Deī vīventis in omnem saeculōrum seriem; ⁸estque fānum tantō fūmō prae Deī splendōre atque potentiā complētum, utī nūllus posset in fānum intrāre, dōnec septem angelōrum septem clādēs perāctae forent.

CAPUT 16

Effundunt angelī septem commissās sibi furōris dīvinī phialās, quibus effusīs variae plāgae in orbe terrārum exoriuntur ad terrendōs improbōs et magnae urbis incolās.

¹Tum magnam ex fānō vōcem audīvī, dīcentem septem angelīs: « Īte, effundite phialās Deī saevitiae in terram ».

²Itaque prīmus abiit, et phialam suam in terram effūdī; dīrōque et tae-trō vulnere affectī sunt hominēs bēstiae notam habentēs et ejus simulācrum colentēs.

³Deinde secundus angelus effūdī suam phialam in mare; idque in cruōrem, quālis mortuōrum esse solet, mūtātum est, omnēsque animantēs mortuae sunt in marī.

⁴Item tertius angelus phialam suam in fluvīōs et aquārum fontīs effūdī; īque mūtātī sunt in sanguinem. ⁵Tum aquārum angelum audīvī dīcentem: « Jūstus es, Domine, quī es quīque fuistī quīque Sāctus es, quī haec ita facienda jūdicāverīs, ⁶utī, quī sāctōrum vātumque sanguinem effundēbant, iīs sanguinem pōtandum dederīs, utī dignī sunt! » ⁷Deinde alium audīvī ex ārā dīcentem: « Etiam, Domine, Deus omnipotēns: vēra jūstaeque sunt tua jūdicia! ».

⁸Item quārtus angelus effūdī phialam suam in sōlem; eīque mandātum est, ut hominēs ignī ūreret. ⁹Itaque magnō ārdōre ustī sunt hominēs; Deīque nōminī contumēliam dīxērunt, quī habēret in eās clādīs potestātem, nec ad frūgem rediērunt, ut eī glōriam tribuerent.

¹⁰Deinde quīntus angelus phialam suam effūdit in bēstiae solium; adeōque obscurātum est ejus rēgnum, ut ipsī suās prae dolore linguās mordērent; ¹¹caelīque Deō prae doloribus vulneribusque suis convīciārentur, nec ā suis āctiōnibus dēsisterent.

¹²Deinde sextus angelus phialam suam effūdit in magnum flūmen Euphrātēn; et āruit ejus aqua, utī parārētur via rēgum, quī essent ā sōlis ortū. ¹³Item vīdī ex ore dracōnis et ex ore bēstiae et ex ore falsī vātis trīs spīritūs immundōs, rānārum similis; ¹⁴sunt autem daemonum spīritūs, quī spīritūs efficiunt, ut edantur ostenta ad terrārum et tōtīus orbis rēgēs, quō eōs congregent in proelium illius magnae diē omnipotentis Deī.

¹⁵Ventūrus sum utī fūr: fēlīx, quī vigilat, suaque vestīmenta servat, nē nūdus incēdat, ejusque obscēna cernantur.

¹⁶Congregāvit autem eōs in locum, quī Hebraecē vocātur *Harmageddōn*.

¹⁷Deinde septimus angelus phialam suam in āerem effūdit; et prōdiit magna vōx ex caelī fānō, ex soliō, dīcēns: « Factum est! ». ¹⁸Exstiteruntque sonitūs et tonitrua ac fulgura; tantusque terraemōtus factus est, utī post hominēs in terrīs nātōs tantus, tam ingēns terraemōtus nullus exstiterit. ¹⁹Dīvīsaque est urbs magna in trīs partīs, et gentium urbēs corruērunt: et Babylōn magna Deō vēnit in mentem, ut eī pōculum daret vīnī suae saevae īrācundiae. ²⁰Et omnēs īnsulae fūgērunt, et montēs nusquam exstiterunt. ²¹Et ingēns grandō ad talentī magnitudinem dē caelō dēlāta est in hominēs, fēcēruntque hominēs convīcium Deō ob grandinis clādem: tam gravis erat illa clādēs grandinis.

CAPUT 17

Dēscribitur meretrīx illa magna, cum quā rēgēs terrae scortantur, ēbria piōrum sanguine, et bēstia, quae portat illam, mystērium utrīusque et exitium, postrēmō Agnī victōria.

¹Vēnit autem ūnus septem angelōrum, septem phialās habentium, quī mē sīc allocūtus est: « Ades, ostendam tibi supplicium meretrīcis magnae, sedentis in multīs aquīs, ²cum quā scortātī sunt rēgēs terrae, cujusque impudicitiae vīnō inēbriātī sunt incolae terrae ». ³Deinde mē dīvīnō afflātū abstulit in sōlitūdinem, ubi mulierem vīdī īnsidentem bēluae

coccinae, nefariis nominibus plēnae, habentī septem capita et decem cornua. ⁴ Erat ea mulier indūta purpurā et coccinō, aurōque deaurāta et gemmīs ac margarītīs, habēns aureum pōculum in suā manū, flāgitīs et turpitūdine ejus stuprōrum refertum; ⁵ et īnscriptum suae frontī nōmen, mystērium: « Babylōn magna, meretrīcum flāgitīōrumque terrae māter ».

⁶ Eam ego mulierem vīdī sanguine sāctōrum testiumque Jēsū ēbriam. Quā vīsā, quum vehementer admīrārer, angelus sic mēcum loquitur: ⁷ « Quid mīrāris? Ego tibi mulieris mystērium ēloquar et portantis eam bēluae, habentis septem capita et cornua decem: ⁸ bēlua, quam vīdistī, fuit et nōn est, et asscēnsūra est ex Tartarō et in perniciem abitūra; mīrābunturque terrae incolae, quōrum nōmina in vītāe librō ab orbe conditō scripta nōn sunt, videntēs bēluam fuisse, nec esse, tametsī est. ⁹ Hic est sententia, quae acūmen habet: septem capita septem sunt montēs, in quibus sedet mulier; ¹⁰ septemque rēgēs sunt, quōrum quīnque ceciderunt, et ūnus est; alius nōndum vēnit, et quum vēnerit, paululum dūrātūrus est. ¹¹ Bēstia autem, quae fuit et nōn est, is est octāvus et ex septem est inque perniciem abit. ¹² Decem autem, quae vīdistī, cornua, decem rēgēs sunt, quī rēgnum nōndum adeptī sunt; sed potestātem utī rēgēs eādē hōrā adipīscantur cum bēluā. ¹³ Iī eundem animum habēbunt, suāsque vīrīs ac potestātem bēluae trādent; ¹⁴ iī cum Agnō bellum gerent, eōsque vincet Agnus, utpote dominōrum Dominus et rēgum Rēx, necnōn vocātī cum eō ēlēctīque ac fidentēs.

¹⁵ Quās autem aquās vīdistī — inquit mē alloquēns — ubi sedet meretrīx, populī sunt et plēbēs et gentēs et linguae. ¹⁶ Item decem cornua, quae super bēluā vīdistī, iī meretrīcem ōderint, eamque dēsertam ac nūdā reddent, et ejus carnēs comedent, et eam ignī combūrent: ¹⁷ iīs enim Deus eam mentem injēcit, ut ejus sententiam exsequantur, eōdemque animō agant, et rēgnum suum bēluae trādant, dōnec Deī mandāta peragantur. ¹⁸ Mulier autem, quam vīdistī, est urbs magna, rēgnum in rēgēs terrae obtinēns ».

CAPUT 18

Horrendum Babylōnis excidium prōpōnitur, lūgent negōtiātōrēs terrae, quī ex pompā et luxū ipsius ditātī sunt. Exsultant vērō omnēs ēlēctī ex tam jūstā Deī ultīōne.

¹Posteā vīdī alium angelum dē caelō dēscendentem, magnā potestāte praeditum, cuius splendōre collūstrāta terra est. ²Is vehementer, magnā vōce clāmāns, dīxit: « Cecidit, cecidit magna Babylōn, factaque est daemonum domicilium et omnium impūrōrum spīrituum omniumque obscēnārū et invīsārū volucrum cūstōdia! ³Quoniam taetrō stuprōrum suōrum vīnō gentīs omnīs pōtiōnāvit, rēgēsque terrārū cum eā scortātī sunt, et terrārū mercātōrēs ejus dēliciārū cōpiā locuplētātī ».

⁴Item aliam vōcem audīvī dē caelō dīcentem: « Migrāte ex eā, mī popule, nē sītis ejus peccātōrum participēs nēve ejus clādibus afficiāminī: ⁵quoniam ejus peccāta ad caelum ūsque pertigērunt, ejusque scelera recordātur Deus. ⁶Afficite eam, ut et ipsa vōs affēcit, eīque duplicem prō ejus factīs grātiā referte; eōdem pōculō, quō miscuit, miscēte eī duplum. ⁷Quantum ipsa sē honōrāvit et luxuriāta est, tantum eī cruciātum lūctumque date. Quoniam ipsa sīc cum animō suō cōgitat: « Sedeō rēgīna neque vidua futūra sum neque lūctū afficiar », ⁸proptereā ūnō diē venient ejus clādēs, mors, lūctus, famēs, eaque ignī cremābitur: quoniam potēns est Dominus Deus, quī eam ulcīscētur ».

⁹Eamque terrārū rēgēs, quī cum eā scortātī luxuriātīque fuerint, dēplōrābunt ac lāmentābuntur, quum ejus incendiī fūmum vidēbunt, ¹⁰procul, metū ejus cruciātūs, absistentēs ac dīcentēs: « Ēheu, urbs illa magna Babylōn, urbs illa potēns, cuius supplicium ūnā vēnit hōrā! ».

¹¹Item eam terrārū mercātōrēs dēflēbunt ac lūgēbunt, quod eōrum mercem nēmō jam emet: ¹²mercem aurī et argentī et gemmārū et margarītārū, et byssi et purpurae et sēricī et coccinī, et omnis generis lignum thīinum, eburneaeque et ex pretiōsissimīs lignīs cōfecta vāsa et aere et ferrō et marmore, ¹³et cinnamōmum et odōrēs et unguentum et thūs, et vīnum et oleum et similam et trīticum, et jūmenta et ovēs et equōrum et raedārū, et corporum et animās hominum. ¹⁴Discessērunt ā tē cupīta animō tuō pōma, omnia dēnique opīma et praeclāra ā tē discessērunt, nec ea amplius invenīēs.

¹⁵Hōrum mercātōrēs ab eā locuplētātī, procul, prae ejus cruciātūs metū, astābunt, plōrantēs ac lūgentēs, ¹⁶et ita dīcentēs: « Heu, heu, urbs illa magna, indūta byssinō et purpureō et coccinō, et aurō deaurāta gemmisque et margarītīs! ¹⁷Ūnā hōrā dēpopulātae sunt tantae opēs! ».

Item omnēs nāviculārīi omnisque cōpia nāvālis et nautae et quicumque in marī negotiantur, procul astitērunt, ¹⁸et ejus incendiī fūmum

spectantēs, ita vōciferārī īnstitērunt: « Ecquae pār fuit urbī illī magnae? ». ¹⁹ Tum sparsō super capita sua pulvere, flentēs ac lūgentēs ita quirītārī: « Heu, heu, urbs magna, in quā omnēs habentēs in marī nāvigia, dītātī sunt ejus pretiīs! Ea ūnā hōrā dēpopulāta est! ²⁰ Laetāre super ea caelum, sānctīque apostolī atque vātēs, quoniam Deus vestrās injūriās in eam ultus est! ».

²¹ Deinde sustulit rōbustus quīdam angelus saxum ingēns utī molam, et in mare dējēcit dīcens: « Tālī impetū jaciētur Babylōn urbs illa magna nec amplius exstābit, ²² nec amplius in tē citharoedōrum et mūsicōrum et tībīcinum et tubicinum vōx audiētur, nec amplius in tē ūlius artis artifex exstābit, nec amplius in tē molae sonus audiētur, ²³ nec amplius in tē lucernae lūmen lūcēbit, nec amplius in tē spōnsī spōnsaeve vōx audiētur! Tuī mercātōrēs erant hominum optimātēs, tuīs venēficiīs dēceptae sunt gentēs omnēs, ²⁴ et in eādem tē vātum sānctorumque cruor inventus est, et omnium in terrīs occīsōrum! ».

CAPUT 19

Laudant caelestēs Deum, quod vindicāvit sanguinem suōrum ē manū meretrīcis. Beātī dēscribuntur, quī ad cēnam nuptiārum Agnī vocātī sunt. Angelus adōrārī sē prohibet. Ē caelō summus ille Rēx rēgum appāret, bellum oritur in quō apprehenditur bēstia, et in stāgnum ārdēns dējēcitur.

¹ Posteā audīvī magnam ingentis multitudinis vōcem in caelō dīcentis:

« Hallēluja!

Salūs et glōria et honōs et potestās Dominō, Deō nostrō,

² cujus vēra jūstaque sint jūdicia,

quī magnam illam meretrīcem,

quae terram impudīcitiā suā corrumpēbat,

damnāverit et ab eā poenās sanguinis suōrum repetīverit! ».

³ Iterumque dīxērunt: « Hallēluja! Ejus autem fūmus exhālat in omnia saecula! »

⁴ Tum vīgintī quattuor senātōrēs, et quattuor animālia prōcubuērunt, Deumque in solīō sedentem venerātī sunt, dīcentēs: « Āmēn. Hallēluja! ».

⁵ Et vōx ex solīō prōdiit dīcens:

« Laudāte Deum nostrum omnēs ejus servī
eumque metuentēs, parvī juxtā ac magnī! ».

⁶Item audīvī quasi ingentis multitudinis vōcem quasique multārum
aquārum et vehementium tonitruōrum sonitum, quī dīcēbant:

« Hallēluja!

⁷Rēgnum enim adeptus est Dominus, Deus omnipotēns.

Gaudeāmus et exsultēmus eīque glōriam tribuāmus,
quoniam Agnī vērunt nuptiae ejusque conjūnx sēsē parāvit.

⁸Eīque mandātum est, utī byssinō pūrō splendidōque induātur;
est autem byssinum virtūtēs sānctorum.

⁹Scribe: — inquit mē alloquēns — Beātī, quī ad nuptiārum Agnī cēnam
vocātī sunt! Haec sunt — inquit mihi — vērā dicta Deī ». ¹⁰Hīc ego eī ad
pedēs accidī, ejus venerandī grātiā. Sed ille: « Cavē — inquit — nē faciās!
Cōservus tuus sum tuōrumque frātrum, Jēsū testimōnium habentium.
Deum venerātor: nam Jēsū testimōnium, ōrāculī spīritus est ».

¹¹Deinde vīdī apertum caelum: et ecce albus equus, cui quī īnsidēbat
vocātur Fidēlis et Vērus, jūstēque et jūdicat et belligerat.

¹²Ejus oculī sunt igneae flammae similēs, in capite īsunt multa
diadēmata; habet nōmen scīptum, quod nullus nōvit, nisi ipse; ¹³ind-
ūtus est palliō tīnctō sanguine, et nōmine vocātur Sermō Deī. ¹⁴Eum-
que sequuntur in equīs albīs exercitūs, candidō mundōque byssinō ind-
ūtī. ¹⁵Ex ejus ōre prōdit gladius acūtus, quō gentīs feriat, *quōs* ipse
ferreō baculō reget; idemque calcābit torcular vīnī saevitiae īraeque Deī
omnipotentis. ¹⁶Habet autem in palliō et femine suō scīptum nōmen:
rēgum Rēx et dominōrum Dominus.

¹⁷Praetereā vīdī alium angelum in sōle stantem, quī magnā vōce clā-
māns, omnīs mediō caelō volantīs avīs sīc allocūtus est: « Adeste et co-
īte ad magnī Deī cēnam: ¹⁸utī rēgum, utī tribūnōrum, utī potentium,
ut equōrum equitumque, ut omnium — tum liberōrum, tum servōrum,
tum parvōrum, tum magnōrum — carnēs comedātis ».

¹⁹Vīdī et bēluam, terraeque rēgēs et eōrum exercitūs congregātōs, ad
bellum gerendum cum equī equite ac ejus exercitū. cō ²⁰Vērū com-
prehēnsa est bēlua, et cum eā falsus vātēs, quī in ejus cōspectū fēcē-
rat ostenta, quibus dēcēperat eōs, quī bēstiae notam accēperant quīque

ejus venerābantur imāginem; duo illi vīvī conjecti sunt in stāgnum ignis ardēns sulphure. ²¹ Reliqui gladiō necatī sunt sedentis in equō, quī gladius ex ejus ore prōdibat, eōrumque carnibus satiatae sunt omnēs ālitēs.

CAPUT 20

Angelus Sātānān vinculis cōstringit ad mīlle annōs; quibus solūtus, Gōg et Māgōg, id est, occultōs et apertōs hostēs in sāctōs concitat. Sed Domini vindicta coērcet illōrum īnsolentiam. Aperiuntur librī ex quibus jūdicantur mortuī.

¹ Deinde vīdī angelum dē caelō dēscendentem, clāvim habentem Tartari et ingentem catēnam in manū suā. ² Is cēpit dracōnem, serpentem antīquum, quī est Diabolus et Sātānās, eumque colligāvit in mīlle annōs; ³ et in Tartarum conjēcit conclūsitque et īnsuper obsignāvit, nē deinceps gentīs dēciperet, dōnec perāctī forent mīlle annī, post quōs solvendus est ad exiguum tempus. ⁴ Tum sellās vīdī in quibus cōsessus est, illisque jūdicium datum est; itemque vīdī animōs dēcollātōrum propter Jēsū testimōnium propterque Deī sermōnem, et quī neque bēstiam aut ejus imāginem venerātī sunt, neque notam in suam frontem aut manum accēpērunt: īi revīxērunt et cum Chrīstō mīlle annōs rēgnārunt. ⁵ Reliqui mortuōrum nōn revīxērunt, dōnec trānsāctī forent mīlle annī. Haec est prīma resurrēctiō. ⁶ Fēlicēs sāctīque sunt, quī sunt prīmae resurrēctiōnis compotēs! In eōs secunda mors potestātem nōn habet, quia erunt Deī et Chrīstī sacerdotēs et cum eō rēgnābunt mīlle annōs.

⁷ Perāctīs īis mīlle annīs, solvētur Sātānās ex suō carcere ⁸ et proficiscētur ad dēcipiendās gentīs, quae quattuor terrae angulīs continēbuntur, Gōgum et Māgōgum, ut eōs ad bellum convocet, quōrum tantus erit numerus, quantus est harēnae maris. ⁹ Hī, factā, quam latē tellūs patet, expeditiōne, sāctōrum castra et urbem amātam circum-sēdērunt. Sed eōs dēlāpsus ā Deō ignis dē caelō cōnfēcit; ¹⁰ et Diabolus, quī eōs dēcipiēbat, dējectus est in igneum sulphureumque stāgnum, ubi erat bēlua falsusque vātēs; cruciābunturque diēs ac noctēs in omnem perennitātem.

¹¹ Item vīdī solium album ingēns et quemdam in eō sedentem, cujus ex cōspectū terra caelumque fūgit, nec ūllō jam locō exstitērunt. ¹² Vīdī item mortuōs, parvōs juxtā ac magnōs, ante Deum astantīs; apertīque sunt librī, et alius liber apertus, quī est vītae liber, et jūdicātī sunt

mortuū ex librōrum scrīptīs prō suīs factīs; ¹³reddiditque mare suōs mortuōs, et Mors et Orcus mortuōs reddidēre suōs: dē quibus, ut erant cujusque facta, ita iudicātum est.

¹⁴Mors autem et Orcus conjectī sunt in stāgnū igneum. Haec est secunda mors. ¹⁵Quodsī quis in vītāe librō scrīptus inventus nōn est, is in igneum stāgnū conjectus est.

CAPUT 21

Novam Jerosolymam dēscendentem ē caelō spōnsam, uxōrem Agnī, ac illius strūctūrā dēscribit pretiōsīs lapidibus ōrnātā, cujus templum est Agnus.

¹Vīdī autem novum caelum, novamque terram: nam prius caelum priorque terra perierat, nec usquam jam erat mare. ²Ego Jōhannēs vīdī urbem sāctam Jerosolymam novam ā Deō dē caelō dēscendentem, parātā utī spōnsam virō suō ōrnātā. ³Audīvīque magnam vōcem dē caelō dīcentem: « *Ecce Deī apud hominēs tabernāculum! Quid apud eōs habitābit, et ipsī ejus populus erunt, et ipse Deus erit apud eōs Deus eōrum; ⁴abstergetque Deus omnem lacrimam ex eōrum oculīs, nec amplius mors erit neque lūctus neque quiritātus neque labor erit amplius, quod priōra abierint.*

⁵Ego — inquit is, quī in soliō sedēbat — factūrus sum omnia nova ». Tum mē alloquēns: « Scribe — inquit — haec dicta vēra fīdaque esse ». ⁶Tum mihi dīxit: « Factum est! Ego sum A et Ω, prīncipium et fīnis. Ego sitientī dabō dē fonte aquae vītāe grātīs. ⁷Victor possidēbit omnia, eīque ego Deus erō et ipse mihi fīlius erit. ⁸Sed ignāvōs et infidēlis et exsecrābilis et homicidās et impudīcōs et venēficōs et deastricolās et omnīs mendācēs: hōs, inquam, sua sors manet in stāgnō quod ignī ārdet et sulphure, quae secunda mors est ».

⁹Tum vēnit ad mē ūnus septem angelōrum, quī septem phialās habēbant septem postrēmārum clādium plēnās, quī mē sīc allocūtus est: « Ades, mōnstrābō tibi spōnsam, Agnī uxōrem ». ¹⁰Deinde mē dīvīnō afflātū in magnum arduumque montem sustulit et mihi mōnstrāvit urbem magnā, sāctam Jerosolymam dē caelō ā Deō dēscendentem, dīvīnā glōriā praeditā; ¹¹ejus lūmināre simile erat lapidī pretiōsissimō, velutī jaspidī crystallum imitantī; ¹²habēbatque mūrū ingentem et altum, et portās

duodecim, superque portīs angelōs totidem, et īnscrīpta *nōmina*, videlicet duodecim *Isrāēlītīcārum tribuum*. ¹³ *Ab oriente trēs erant portae, ā boreā trēs, ab austrō trēs, ab occidente trēs;* ¹⁴ *urbis mūrus habēbat fundāmenta duodecim, et in iīs nōmina duodecim apostolorum Agnī.*

¹⁵ *Quī autem mēcum loquēbātur, calamum habēbat aureum, quō urbem ejusque portās et mūrum mētīrētur.* ¹⁶ *Cujus urbis is situs erat, ut esset quadrāta: tantā longitudine, quantā lātitudine. Hanc urbem calamō dīmēnsus est ad stadiōrum duodecim mīlia, parī longitudine et lātitudine ac altitudine.* ¹⁷ *Ejus mūrum centum quadrāgintā quattuor cubītis dīmēnsus est, hominis, hoc est angelī, mēsurā.* ¹⁸ *Ejus mūrī strūctūra erat ex jaspide, urbs ipsa ex aurō pūrō, pūrī vitrī similis.* ¹⁹ *Mūrī urbis fundāmenta omnibus ōrnatā gemmīs: prīmum fundāmentum erat jaspis, alterum sapphīrus, tertium chalcēdonius, quārtum smaragdus,* ²⁰ *quīntum sardonyx, sextum sardius, septimum chrȳsolithus, octāvum bēryllus, nōnum topazus, decimum chrȳsoprasus, ūndecimum hyacinthus, duodecimum amethystus.* ²¹ *Duodecim portae duodecim erant ūniōnēs, ex singulīs ūniōnibus singulae cōstantēs; urbis ārea erat aurum pūrum, perlūcida utī vitrum.*

²² *In eā fānum nōn vīdī: nam Dominus, Deus omnipotēns, ejus fānum est, et Agnus.* ²³ *Urbs sōle nōn eget neque lūnā, quī in eā lūceant: nam Deī splendor eam collūstrat, ejusque lucerna Agnus est.* ²⁴ *Atque in ejus urbis lūmine gentēs servātōrum ingredientur, in eamque cōferent terrārum rēgēs suam glōriam ac honōrem;* ²⁵ *nec ejus portae claudentur interdiū: nam nox quidem ibi nūlla erit,* ²⁶ *et in eam cōferētur gentium glōria et honōs,* ²⁷ *nec in eam intrābit quidquam profānum quodve scelus committat aut mendācium, sed dumtaxat scrīptī in Agnī librō vītae.*

CAPUT 22

Ostenditur aquae vīvae fluvius et arbor vītae. Sequitur prophētiae hujus conclusiō, in quā Jōhannēs ostendit vērissima esse quae hīc continentur. Et jam tertiō repetit, dictāta haec omnia ab eō esse, quī est A et Ω.

¹ *Deinde mihi mōnstrāvit vītālis aquae pūrum fluvium, limpidum utī crystallum, ex Deī et Agnī soliō mānantem.* ² *Et in mediō ejus āreae et fluvīi hinc atque hinc vītae arborem, fructūs duodecim parientem, singulīs mēnsibus suum fructum edentem. Arboris folia ad gentium cūratiōnem*

pertinent. ³In eā nec ūlla deinceps erit dēvōtiō et Deī Agnīque solium erit; eumque suī servī colent ⁴et ejus faciem vidēbunt et ejus nōmen gestābunt in suīs frontibus. ⁵Nec erit ibi nox, nec lucernā sōlisve lūmine indigēbunt, quippe quōs collūstrābit Dominus Deus, et rēgnābunt in omnia saecula.

⁶« Haec sunt — inquit mē alloquēns — certa vēraque dicta »; et Dominus, sānctorum vātum Deus, angelum suum mīsīt ad mōnstrandum suīs servīs, quae brevī futūra sunt. ⁷« Ego brevī ventūrus sum: fēlix, quī verbīs pāreat ōrāculī hujus librī ».

⁸Ego vērō Jōhannēs, quī haec et aspexī et audīvī, quum audīvissem aspexissemque, angelō, quī haec mihi mōnstrābat, ad pedēs accidī, ut eum venerārēr. ⁹Sed ille: « Cavē, nē faciās: — inquit — tuus enim cōservus sum tuōrumque frātrum vātum et eōrum, quī istīus librī dictīs pārent. Deum venerātor! ».

¹⁰Tum illud addidit: « Ōrāculī istīus librī dicta nē obsignātō: nam tempus in propinquō est! ¹¹Quī nocet, nocēre pergat; et quī sordet, sordēre pergat; et jūstus, jūstus esse pergat; et sānctus, sānctus esse pergat ».

¹²« Equidem brevī ventūrus sum, meam mēcum mercēdem ferēns, utī prō suō quemque meritō remūnerer. ¹³Ego sum A et Ω, prīmus et ultimus, prīncipium et finis ». ¹⁴Beātī, quī ejus praecepta obeunt, utī potestātem habeant in arborem vītae, et per portās intrent in urbem. ¹⁵Forīs quidem erunt canēs et venēfici et impudīci et homicīdae et deastricolae et quisquis falsa amat atque facit!

¹⁶« Ego Jēsus meum angelum mīsī, quī vōbīs haec super ecclēsīis testārētur. Ego sum Dāvīdis stirps atque genus, stēlla clāra et mātūtīna ».

¹⁷Et Spīritus et spōnsa dīcunt: « Venī! »; et quī audit, dīcat: « Venī! »; et quī sitit, veniat; et quī vult, sūmat aquam vītae grātīs.

¹⁸Testificor autem omnibus ōrāculī hujus librī dicta audientibus: sī quis ad haec addiderit, addet eī Deus clādīs in hōc librō scrīptās; ¹⁹et sī quis dē verbīs librī hujus ōrāculī adēmerit, adimet Deus sortem ejus dē librō vītae dēque sacrā urbe, et scrīptīs in hōc librō.

²⁰Dīcit, quī haec testātur: « Etiam, veniam brevī ». Āmēn: etiam venī, Domine Jēsū!

²¹Dominī nostrī Jēsū Chrīstī favor assit vōbīs omnibus. Āmēn.

NOVI TESTAMENTI FINIS

Habēs, lēctor, quae nōs in praesentiā potuimus. Quodsī quid bene dictum est, Deō tribuī laus dēbet, omnium bonōrum datōrī; sīn quid errātum est, ignōsce nōbīs, ut ipse tibi vellēs ignōscī. Deinceps sī voluerit Deus, utī plūra et meliōra discāmus, plūra et meliōra dabimus, volente Deō.

BIBLIOGRAPHIA

1. S. Castellio, *Biblia interprete Sebastiano Castellione*, Johannes Oporinus, Basilea, 1551.
2. S. Castellio, *Biblia Sacra ex Sebastiani Castellionis interpretatione*, Thomas Fritsch, Lipsia, 1697.
3. E. Schick, editor, *Nova Vulgata* (2 ed.), Libreria Editrice Vaticana, Città del Vaticano, 1998.
4. E. Nestle, K. Aland, editores, *Novum Testamentum Graece* (28 ed.), Deutsche Bibelgesellschaft, Stuttgart, 2012.
5. M. A. C. de Vaan, editor, *Etymological Dictionary of Latin and the other Italic Languages*, Brill, Leiden, 2008.
6. P. G. W. Glare, editor, *Oxford Latin Dictionary* (2 ed.), Oxford University Press, Oxford, 2012.
7. F. Gaffiot, *Dictionnaire illustré latin-français*, Gérard Gréco, 2016.

QUOD IN LIBRO CONTINETUR

Ēvangelium auctōre Mārcō	1
Jācōbī Apostolī Epistola	35
Jōhannis Apostolī Epistola Prīma	42
Jōhannis Apostolī Epistola Secunda	50
Jōhannis Apostolī Epistola Tertia	52
Jūdae Apostolī Epistola	54
Apocalypsis Jōhannis Theologī	56

